

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Slægt skal følge ...

Fortid og erindringsglimt

samlet og skrevet 2013-2015

af

Peter Funch

090338

Indholdsfortegnelse

Forord	1
Fars familie	4
Mors fars familie	16
Mormor og morfars familier	21
Mit CV	41
1. del: 1938-1958	43
2. del: 1959-1967	71
3. del: 1967-2001	97
4. del: Efter 2001	125
Bilag 1: Funch og Kofoed	137
Bilag 2: Krønike om Sø- og Handelsretten	139
Bilag 3: De bornholmske gårde	143

Forord

Jo flere af de ældre der døde i familien, jo mere gik det op for mig, at jeg havde forspildt chancen for at høre nærmere om, hvad de havde bedrevet i deres ungdom og erhvervsaktive år. Det havde jeg egentlig aldrig interesseret mig særligt for.

I min barndom var der en vis distance til både min mors og min fars forældre. Slet ikke, at de var særligt strenge eller utilnærmelige, men min mors og fars tilbagevendende understregninger af vigtigheden af, at jeg opførte mig pænt, roligt og respektfuldt over for bedsteforældrene, prægede nok samværet og udelukkede på en eller anden måde, at jeg spurgte ind til deres fortid – som jeg altså heller ikke var nysgerrig efter at høre om. Det samme gjaldt med hensyn til mine forældres fortid. Sådan var det bare. Det kom senere – og da var de døde!

Mor fortalte en hel del om sin familie, men det forekom mig kalejdoskopisk og ustruktureret – selv om mange af historierne var interessante - og da jeg ikke fik det skrevet ned og heller ikke rigtigt kunne hitte rede i hendes families relationer, gik meget i glemmebogen.

DERFOR tænkte jeg, at mine børnebørn og deres efterkommere i hvert fald skulle have *chancen* for at erfare dels noget om deres forfædre på min side, dels hvad jeg selv havde bedrevet.

DERFOR de efterfølgende siders subjektive udpluk og sammenkog af det liv, som jeg selv har fundet dejligt, rigt, givende, interessant og spændende – ind imellem lidt *for* spændende! Ingen af de store, pludselige sorger, andre må døje med.

Far døde for tidligt, men dog som så mange andre i den alder (2 måneder før han fyldte 76).

Mange glæder – mest i samlivet med Sonja siden skoletiden – men også over de dygtige og glade børn, svigerbørn og børnebørn samt den vældige vennekreds, vi er blevet begavet med. Og over en alsidig uddannelse og en varieret erhvervsaktiv karriere med utroligt bredspektrede og spændende berøringsflader og en tilhørende kontakt med alle dele af sociale pyramider i ind- og udland.

Det vil jeg gerne dele med dem, det måtte interessere. DERFOR!

Efter kontakt i 2015 med min halvkusine Toves mand, Erik Schultz, der har lavet en bog til hans familie om Maria Frahm og hendes slægt, har jeg kunnet supplere med såvel navne som andre oplysninger i den første del – den om forfædrene. Tak til Erik.

Tak også til Sonja og mine børn og andre i familien for gode råd og input og tak til Google for ufattelig mange link til ufattelig mange slægtsdata.

Egebjerg i juli 2015

(Blank)

Slægt skal følge ...

Fortid og erindringsglimt

samlet og skrevet 2013-2015

af

Peter Funch
090338

1.afsnit: Min far og mor og deres familier

Min fars familie stammer fra Bornholm – min mors fra Sønderjylland – jeg er født i Gentofte, vokset op i Herning og Slagelse – har også boet i Svendborg og i København og bor i skriven-de stund ved vandet ud for Egebjerg i Odsherred: Noget af et miks!

Vi starter med forfædrenes spændende historier:

Fars familie - stamfædrene

Navnet Funch kommer ind i familien omkring 1645, hvor præsten Michel Nielsen Noseby efter at have været gift med enken efter hans forgænger i embedet, Morten Brynch, og derefter gift endnu en gang, gifter sig med Christine /(Kirstine), datter af præsten Didrich Carstensen Col-ding, der var flyttet til Bornholm fra Kolding og derfor tog dette tilnavn.

Hendes søster, Anniche, bliver gift med en Christian Funch (1619-1658). Michel og Christine fik 3 døtre og en søn og de blev alle 4 døbt Funch. Men hvorfor? Det har jeg ikke kunnet finde ud af. Michels far, Niels Michelsen Aalborg, er den ældste, jeg har kunnet spore i 'Den lige linje':

Præst/provst	Niels Michelsen Aalborg	*16/9 1562 +23/10 1645
Præst i Ibsker	Michel Nielsen Noseby	*1589 +1670
Byskriver/notar i		
Aakirkeby/Nyby, Aaker	Didrich Michelsen Funch	*1653 +1711
Husmand	Michel Didrichsen Funch	*1681 +1745
Møller	Jacob Didrichsen Michelsen Funch	*1/8 1700 + >1731
Husmand	Didrich Jacobsen Funch	*1730 +29/5 1801
Daglønner/bager/murer	Niels Didrichsen Funch	*28/9 1795 +8/5 1847
Tømmermand/gårdejer	Peter Jacobsen Funch	*17/5 1825 +20/10 1903
Præst/Skolebestyrer og		
-ejer i Brenderup, Fyn	Peter Thomas Jacob Funch	*23/10 1873 +5/6 1951
Lektor/cand.mag.	Mogens Henrik Funch	*11/3 1908 +15/1 1984
Overstyrmand/sekr.chef	Peter Funch	*9/3 1938
Salgschef (Biler)	Adam Funch	*25/6 1972

Min 7 x tipoldefar

Vi får en hel del at vide om Niels Michelsen Aalborg, fordi bl.a. H.F. Rørdam (1830-1913), dansk teolog og kirkehistoriker, har skrevet om ham:

”Niels var født i Aalborg d. 16. sept. 1562. I sine unge dage var han svagelig og dette fik ham, efter at han var blevet student, til at studere medicin. Han studerede både i København og Ro-stock. Senere begyndte han at studere teologi og blev i 1590 præst i Hammar i Skåne. 1595 tog han magistergraden og blev i 1600 sognepræst i Nosaby og Aarslev sogne også i Skåne.

Senere også provst i Villands Herred. Her begyndte han sin store forfatter- og oversættervirksomhed. Niels' forfatterskab tjente især til at skrive eller fremskaffe folkelige skrifter, der på den tid var en mangelvare.

Niels skrev også andre ting:

I 1609 havde han skrevet en forklaring af Johannes' åbenbaring. Før han fik det trykt, leverede han manuskriptet til teologiprofessor Hans Poulsen Resen og bad om han ville gennemlæse det, for at det kunne få det Teologiske Fakultets approbation til at blive trykt.

Efter at manuskriptet havde ligget et halvt år hos Resen, mindede Niels om det gennem sin ven, den anden teologiske professor, Cort Aslaksen. Resultatet blev, at Resen nogen tid senere sendte manuskriptet til Cort Aslaksen med den besked, at han ikke fandt noget at bemærke derved og anså det for et godt arbejde. Det lå nu atter et halvt år hos Cort Aslaksen, han kiggede i det hist og her, men mente, at det ikke var nødvendigt at læse det igennem, da Resen havde givet sit bifald. Da Niels, hvem ventetiden syntes lang, atter mindede om sagen, svarede Cort Aslaksen, at Niels kunne sende fortalen, så ville han ordne det fornødne med bogtrykkeren.

Endelig i 1611 udkom bogen og der var foreløbig ingen, der bemærkede noget stødende ved den.

I 1612 blev Niels forflyttet som sognepræst til Helsingborg og provst i Lugude og Sønder-Asbo Herreder. Ved et uforsigtigt brev til præsten, Oluf Kock, der blev dømt fra sit embede på grund af sin hælden til calvinismen, havde Niels nemlig fortalt, at han nærede levende sympati for Kocks kamp mod Resen og nu kom det frem, at han i Forklaringen af Åbenbaringen havde ytret en anskuelse, der betragtedes som kættersk, nemlig håbet om, at hedninger, der her i livet ikke havde hørt noget om Frelseren, dog ved Guds nåde kunne blive salige.

Der blev indledt en retssag mod ham og selv om han kunne påberåbe sig, at bogen havde fået den akademiske godkendelse, blev han alligevel i 1614 afsat fra sit embede, da det viste sig, at ingen af de to professorer havde gjort sig den ulejlighed at læse hele bogen.

Efter at have været uden embede i nogle år, blev Niels og Resen, der i mellemtiden var blevet biskop over Sjællands stift, dog forsonede.

Niels blev i nov. 1617 udnævnt til sognepræst i Bremerholms sogn i København i den nyligt opførte Holmens kirke.

Lønnen blev på 200 rigsdaler, som i 1630 forøgedes med 40 rigsdaler.

Da pesten kort efter Niels' ansættelse udbrød og han ikke kunne overkomme at besøge de syge, som hørte til Bremerholm sogn, måtte han have skibspræsterne til hjælp.

Han kunne dog selv ikke efter pestens ophør i sin fremskredne alder klare sognet alene, så i 1621 måtte man ansætte en kapellan, senere endnu en kapellan.

15. febr. 1638 skrev anden-kapellanen til biskop Resen: "Eftersom Præsten til Holmen gøres nu fast gammel og ikke vel kan forestaa Holmens Kirketjeneste formedelst Alderdom, da skal I hennem foreslaa, at han sammen sin Tjeneste godvilligen ville resignere".

21 maj fik Niels da sin afsked, men måtte vedblivende beholde både sin løn og halvdelen af den uvisse indtægt fra kirken.

Niels døde 23. okt. 1645 og efter Kongens ønske blev han begravet i kirken foran alteret som den første, der blev begravet inde i kirken. Hans kone Anne Axelsdatter overlevede ham.

Niels' forfatterskab og oversættervirksomhed bredte sig over mange emner og omfattede teologiske, historiske, medicinske, økonomiske og mange andre emner. Han ville have udgivet mere, men censuren stod i vejen for ham. Alle Niels' udgivelser var skrevet på dansk, så menigmand også havde mulighed for at læse dem."

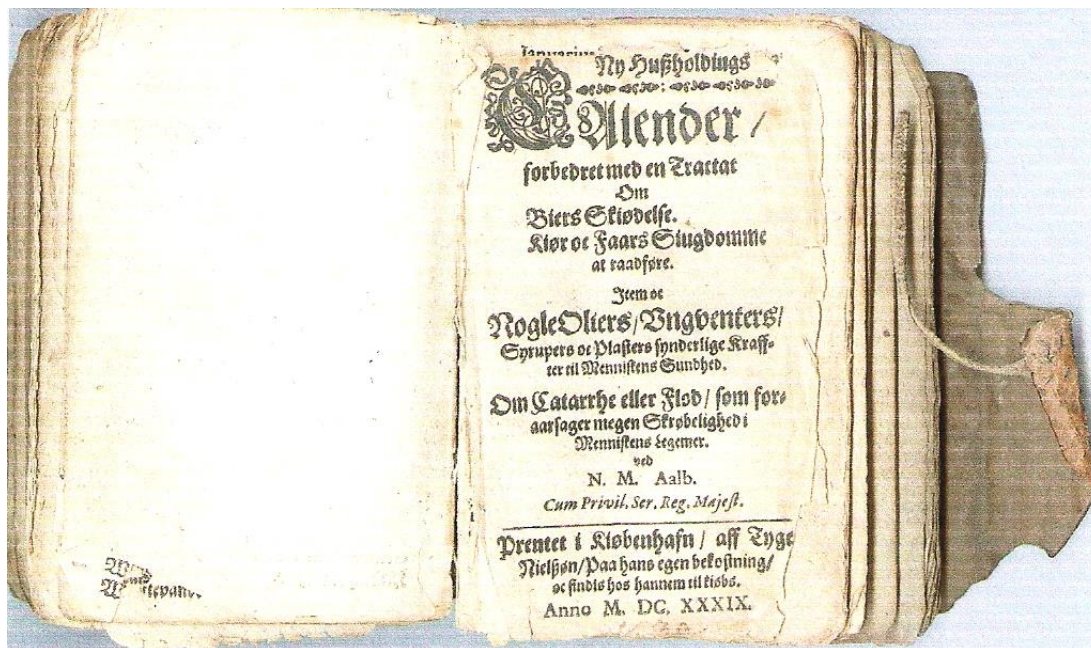
I 1633 udgav han en lægebog, 'Medicins Bog', der har været brugt langt op i tiden. [Jeg købte i 2015 for 100 kr. et genoptryk af den fra 1972.]

[1633 var det år, Galilei måtte afsværge sin teori om at jorden roterer om solen.]

Niels skrev også Danmarks første bog om bier: 'En liden Tractat om Bier – 1634'.

Læs fx: <http://bjoerna.net/bier/1634.htm>.

En samling af flere af hans værker blev udgivet i 1639:

Bag på højalteret i Holmens kirke ses en gammel inskription:

Der står bl.a.:

”Vdi CHRISTIANI QUARTI Tiid

ANNO 1619 den 5 sept: Er dette sted Induiet til en kirke, Aff superintendenten Docter Hans Resen.

Effter ad den tilforne haffde werit en smidie Vdi den nordost Ende oc kaltis den Store Smedie som nu er paa Holmen, oc udi den Sudueste ende haffuer veret en mynt, som nu Coret er.

Offuen paa samme mynt vaar en NAVIGATIONSkole.

Vdi samme Aar er Mester NIELS MICHELSØN Aalborrig forudm Sognepræst udi Helsingborg bleffvet denne Kirkis første præst, oc forbleff indtill hand for alldom RESIGNEREDE. Som vaar 1639, døde 1645 Oc bleff det første liig i denne kirke.”

Min 6 x tipoldefar

På nettet kan vi også læse om sønnen, Michel Nielsen Noseby:

”Født omkr. 1589 i Hammar sogn i Skåne i Sverige og døde en gang i 1670’erne i Svaneke på Bornholm. Forældre: Niels Michelsen Aalborg og Anne Axelsdatter.

Michels efternavn Noseby stammer sikkert fra det skånske sogn Nosaby, som ligger ved Kristianstad i det nordøstlige Skåne. Fra 1600 til 1612 var Niels Michelsen Aalborg præst her og i nabosognet.

Da Michel sikkert er startet på Københavns Universitet, mens faren var præst i Nosaby, har Michel tilføjet dette navn til sit eget. Michel læste til præst på Københavns Universitet og fik sin teologiske eksamen d. 19/7 1617. Da Michel blev født omkr. 1589/90, var faren præst i Hammar (Store Hammar) i Skytts Herred i det sydøstlige Skåne.

Michel blev omkr. 1620 sognepræst i Ibsker-Svaneke sogne på Bornholm. Her giftede han sig med sin forgængers kone, Anne Frandsdatter. Hun døde omkr. 1626, hvorefter Michel giftede sig igen. Hendes navn er dog ikke kendt. Hun døde engang i 1640’erne.

Herefter giftede Michel sig med Christine Didrichsdatter, der døde omkr. 1653 i Ibsker sogn på Bornholm. Efter Christines død giftede Michel sig med Maren. Hendes efternavn kendes ikke.

Michel og Maren fik 1 barn: Ane Christine i 1658. Maren døde i 1658. Måske i barsels seng. Michel giftede sig endnu engang. Hans nye kone hed Rachel Johansdatter.

Michel vedblev med at være sognepræst i Ibsker og Svaneke sogne indtil 1666, hvor han på grund af svageligt helbred overlod dem til kapellan Bent Jensen Klov, som dog først blev indsat som sognepræst d. 2. febr. 1670. Michel flyttede til Svaneke, hvor han dog prædikede i kirken hver fredag.”

Svaneke-Ibskers præst, Jacob Nielsen Prahll skriver (1738) i sine noter ’Series pastorum’ bl.a.:

”Michel Nosebye forsøgte at blive Provst efter Jens Pedersen Borringholm trådte tilbage i midten af 1640’erne. Men han kom ikke i betragtning, fordi han havde været gift tre gange inden da.

På det tidspunkt var det dog almindeligt, at en enke/enkemand giftede sig igen meget hurtigt - ofte inden for 2 måneder. Michels 2. (ukendte) kone døde måske ikke før cirka 1645, og det var dengang, at han giftede sig med Didrichs datter, Christine.

Muligvis var den virkelige årsag til, at han blev nægtet stillingen som provst, at man mente, at en ung kvinde, der lige havde været teenager, ikke ville være en ordentlig kone for Bornholms provst.”

Der må have været et par midaldrende, værdige præstekoner, der ikke var alt for glade for muligheden af at få lavere rang end en kvinde på 20+ år!

[Vi er fortsat langt tilbage:

Michels søn, Didrich Michelsen Funch (1653-1711), levede samtidig med 'solkongen' Ludvig XIV (1643-1715).]

Min oldefar

Herefter har jeg ikke fundet meget interessant, før vi støder på tipoldefar og baker Niels Didrichsen Funchs søn, tømmer Peter Jacobsen Funch, der sejlede flere år som tømmermand.

I 1842, da han var med en hamborgerbark, sætter kaptajnen skibet på grund på Kaliforniens kyst og hele mandskabet forlader skibet for at vaske guld. Peter vaskede i 6 år sammen med en langelænder, Rejn, og kom hjem til Rønne i 1849 efter at være flygtet tværs over Amerika og videre til Bornholm med to murstensstore guldbarrer syet ind i bæltet.

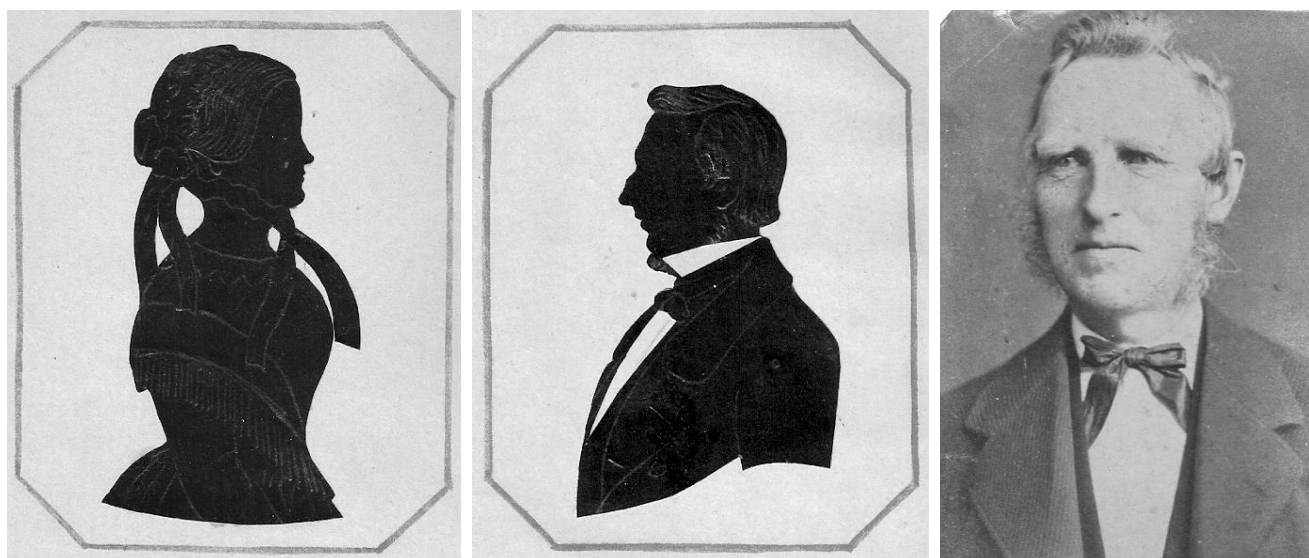
Amerika måtte forlades pga. myndighedernes interesse for deltagerne i den forvoldte grundstødning og rømningen.

Gifter sig i 1852 med Eleonora Margrethe Sode fra Kyndegaard i Nyker, køber Dalegaard i Nyker, sælger efter et år og køber i 1863 Yppernegaard i Nyker, der overtages af sønnen, Niels F. i 1890.

Så flyttede familien til Nygade 6 i Rønne og han blev fæstemand.

Han døde 1903 og Eleonora i 1905.

Hans datter, Charlotte Christine Cathrine Eleonora Funch blev mor til 7, bl.a. kordegn Hans Chr. Kofoed, stifter af Kofoeds Skole i København. Han er således min fars fætter og de mødes senere.

Eleonora Margrethe Funch f. Sode og hendes mand:

Oldefar Peter Jacobsen Funch

Min farfar

Oldefar fik 12 børn, hvoraf den yngste blev min farfar, Peter Thomas Jacob Funch.
Student fra Rønne:

'... har erholdt 1ste karakter med 88 1/3 points.

Efter dette udfald af Prøven meddeles ham herved Vidnesbyrd om, at han er i Besiddelse

af den almindelige Dannelse og aandelige Modenhed, som udfordres til at kunne benytte den akademiske Undervisning.

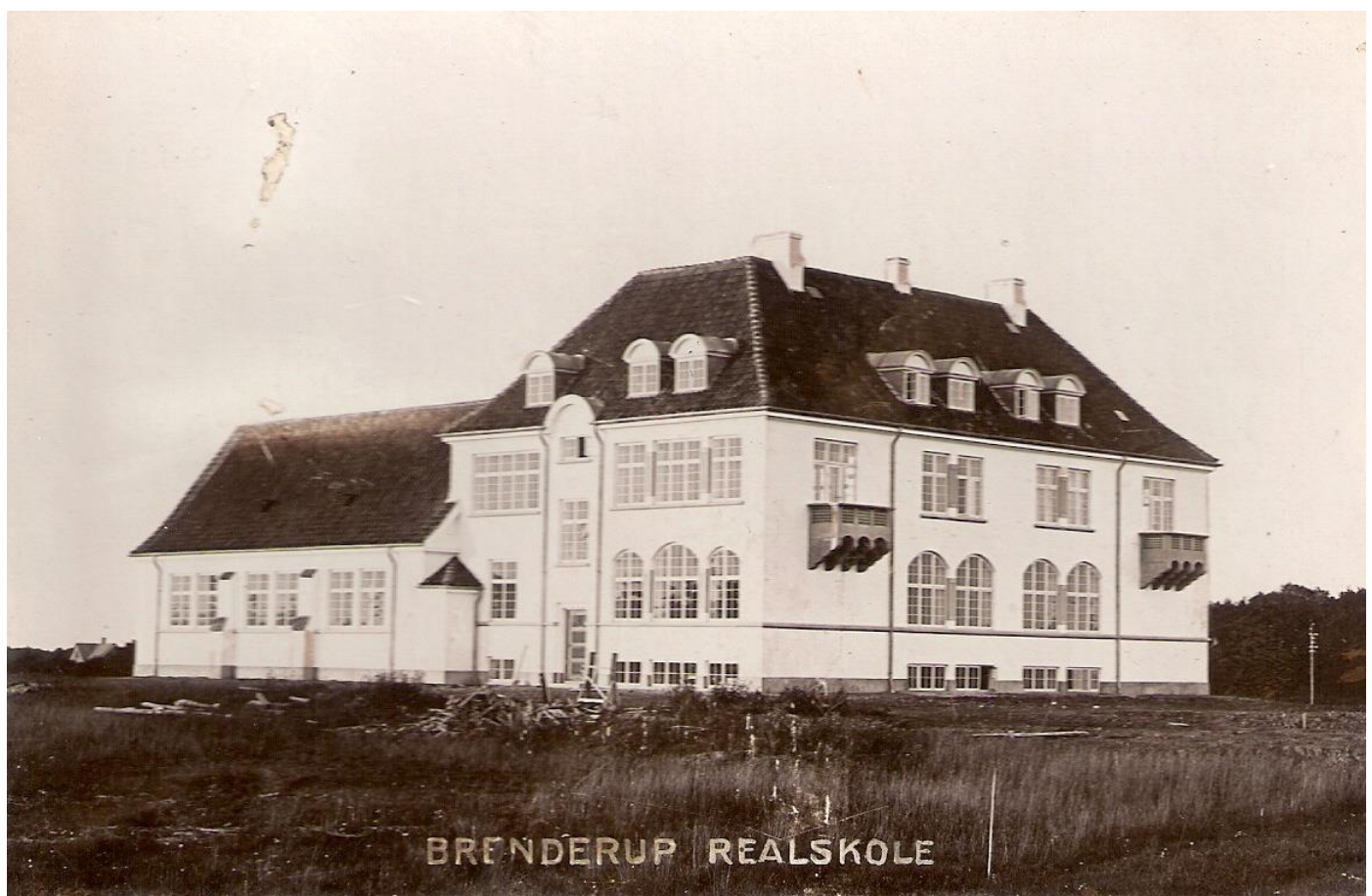
Rønne lærde Skole den 27. juli 1892. Kofoed, Rektor (sign.)'

Cand. theol. i 1899, kapellan i Vemmelev i 1900 og senere samme år lærer på Bogø private Realskole til 1904, hvor han blev lærer på Frederikssund Realskole i 9 år.

Her boede han på slagtermester Knudsens gæstgiveri i Græse og blev forelsket i - og senere gift med - datteren, Elisabeth Knudsen.

I 1913 forstander Brenderup Realskole til 1939, deraf de sidste 7 år som skoleejer, idet den daværende bestyrelse afhændede skolen til ham pga. dens dårlige økonomi og svindende elevtal. Det fik farfar rettet op, som det fremgår af omstående årsskrift fra skolen.

I 1938 døbte han mig i Brenderup Kirke.

Han blev gift med min farmor i 1906:

RT 19 1885-12572
 550
 Ministerialbog Fol. 1906 Nr. 3
Vielsesattest.
 I. P. A. IVERSEN
 SAGFØRER, CAND. JUR.
 EJBY

Peter Thomas Jacob Funch, cand. theol. af Frederikssund,
 født i Nyher paa Bornholm 1873, tre og halvfjerds, 23, tre og tyvende Oktober,
 og Elisabeth Knudsen født i Frederikssund 1882, fire og firs, 6, sytte,
 januar

blev ægteviede i Snodstrup Sogns Kirke 1906 8. September

hvilket i Overensstemmelse med Kirkens Ministerialbog herved bevidnes paa Embeds Vegne.

Snodstrup Præstegaard, den 10. januar 1914
 P. A. Becher
 Sognepræst

Betales med 66 Øre samt 10 Øre for Porto

Nr. 55. Olaf O. Barfod & Co.s Forlag. Statens kontr. Papir, Stofkl. I. Styrkekl. II. Filialudsalg: (F. V. Backhausen, Viborg. (Aug. Bang, Kbhvn.

MINISTERIALBOG POLITI J. Nr. 123
 55

Farmor var på en togrejse i Tyskland med farfars søster, tante Thea kort før 1. verdenskrig. Tante Thea, om hvem det hed sig, at hun var 'indladende over for mænd', begyndte at konversere en herre i kupéen og på et tidspunkt spurgte hun ham, hvor han kom fra.

Herren fortalte, at han kom fra Amerika. "Så kender De måske Aage Funch Kofoed, min nevø?", spurgte Sofie. "Næh, Amerika er et stort land. Jeg bor i Chicago" svarede herren høfligt.

"Det gør han også" fremturede Thea.

"Og det viste sig, at de var naboer" sluttede farmor sin historie med bemærkningen "Verden er lille!"

Nevøen, Aage Funch Kofoed, var søn af farfars søster Charlotte og Jensinius Brandt. Han var mekaniker og udvandrede som 21-årig i 1911. Døde i Chicago 21/10 1971.

Under 2. verdenskrig skulle man have legitimationskort. Farfars foto er fra hans kort:

885-12572

Statsanstalten for Livsforsikring

Afskrift. Daabsattest

for Elisabeth Knudsen

Fødeby og Sogn	Frederikssund
Fødselsaar og -Dag	1882 - 6 ^{te} Januar
Kirken, hvori Barnet er døbt eller fremstillet efter Hjemmedaab	Frederikssund
Daabsaar og Daabsdag samt — hvis Barnet er hjemmedøbt — Aar og Dag for Fremstillingen i Kirken	1882 - 13 ^d . September
Førelidrenes fulde Navn og Stilling....	Slagtermester i Frederikssund, Niels Henrik Gottlieb Knudsen og Hustru Ane J. Andersen

Overensstemmelsen med Ministerialbogen bevidnes.

{ Sognepræsten } den 24. Maj 1921
Frederikssund

H. Roserstrand
Lsg.

Farmor blev født 6/1 1882 i Græse ved Frederikssund som datter af slagtermester Niels Henrik Gottlieb Knudsen og Ane, født Andersen, og døbt Elisabeth Knudsen.

J. G. Funch
 Hr. Candidatus Theologie

Peter Thomas Jacob Funch,

som er født den *23. Oktober 1873*

og dimitteret til Universitetet i Aaret *1892,*

og som i *1* hsted Prøven i patriotisk Latin med Karakteren

har i *Sommeren 1899* underkastet sig

den theologiske Embedsexamen.

Efter at han forinden havde besvaret de ham forelagte skriftlige Opgaver, stededes han den *28. Juni 1899* til den mundtlige Prøve.

Udfaldet var følgende:

Det Nye Testaments Exegese	<i>laud illaudabilis 1^{mi} gr.</i>
Det Gamle Testaments Exegese	<i>laud illaudabilis 1^{mi} gr.</i>
Dogmatik og Symbolik	<i>laud illaudabilis 1^{mi} gr.</i>
Moral og Religionsfilosofi	<i>non contemnendus</i>
Kirke- og Dogmehistorie	<i>non contemnendus</i>

Hovedkarakter . . . . . *laud illaudabilis secundigra*

Kjøbenhavn, den *20 August 1903.*

J. G. Funch

d. A. det theologiske Fakultets Dekanus.

I 1942 stod der i Årsskrift fra Brenderup Realskole bl.a.:

Brenderup Realskole og Hr. Funch

Efter at „Brenderup Realskole“s Bygmester, Østergaard Nielsen, havde virket som Forstander ved Skolen fra dens Start 1. September 1911 til 1. August 1913, da han paa Grund af Sygdom maatte trække sig tilbage, blev cand. theol. P. Funch antaget som Bestyrer.

*x Kapellan i Venne-
Løst 1900*
Hr. Funch er født den 23. Oktober 1873 i Nyker Sogn paa Bornholm, blev Student fra Rønne, tog teologisk Embedseksamen 1899 og blev antaget som Lærer paa „Bogø priv. Realskole“ 1. August 1900. Her var han til 1. August 1904, da han blev ansat paa „Frederikssund Realskole“, hvor han virkede i 9 Aar.

I Brenderup fik Hr. Funch sin længste Arbejdstid, idet han var Leder af Realskolen i 26 Aar, deraf de sidste 7 som Skoleejer.

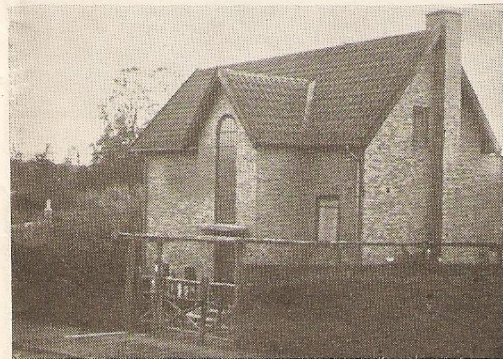
Da Hr. F. kom hertil, var Realskolens Elevantal endnu lille (ca. 60); men i Løbet af nogle Aar lykkedes det ham at faa det sat op til 137. Saa kom Efterkrigs-

P. Funch er stadig i fuld Vigeur. Her overraskede vi ham forleden i Færd med at tage Gulerødder op i sin store Have.

tiden, og det gik tilbage for Skolen, som satte Bundrekord med 74 Elever.

Aar efter Aar udviste Regnskabet et lille Underskud, og tilsidst blev den daværende Bestyrelse ked af at staa i Spidsen for Skolen, som derfor afhændedes til Hr. F.

Fredsvej 12 i Holte, Funchs dejlige Villa nær ved Furesøen.

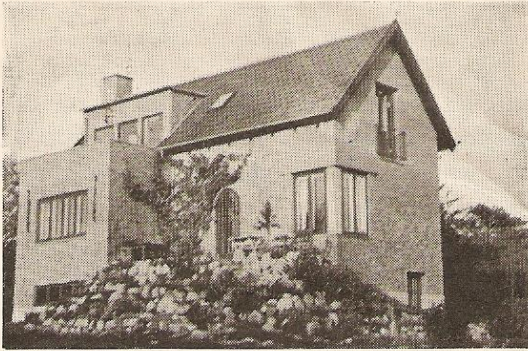
Nu kunde Hr. F. selvstændig bestemme, hvilken Skolepengemoderation Folk maatte faa, og da han havde den Opfattelse, at flinke Elever ikke skulde lukkes ude fra Realskoleundervisning paa Grund af Forældrenes mindre gode økonomiske Forhold, gav han hel eller delvis Friplads til alle dem, der havde Brug for det.

Dette — i Forbindelse med en Indtægtsstigning hos Folk i Skolens Opland — førte til, at Elevantallet atter gik frem med Stormskridt. Snart naaedes de 100 — og faa Aar efter 140. Omtrent paa dette Niveau laa Skolen, da den nuværende Forstander, V. v. Staffeldt, 1939 købte den af Hr. Funch.

I særlig Grad havde Hr. F. Folks Tillid. De sendte trøstigt deres Børn hertil; for de vidste, at Skolen havde et godt Renomé, og at Eleverne var i gode Hænder. Skete der endelig Smaauheld, var Fru Funch parat til at træde hjælpende til.

Børnene mødte — som nu — glade og tilfredse paa Skolen, og under Hr. Funchs rolige, milde, men alligevel myndige Ledelse gik Dagene, ja Aarene uden større ubehagelige Episoder. Ofte har Hr. F. ved Afslutningen paa Skoleaaret udtalt: „Ja,

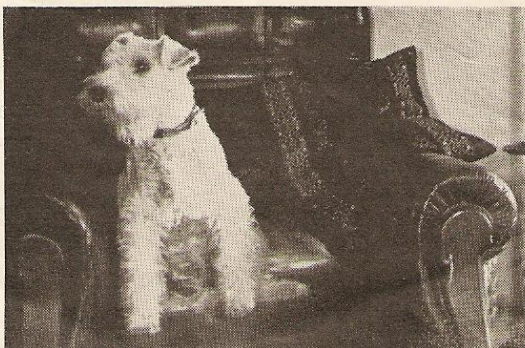
— og her ser vi Villaen fra den store Have, der skraaner lige mod Syd.

Aaret er gaaet som sædvanlig: stille og roligt.“

Derfor havde Lærerpersonalet ogsaa gode Arbejdsvilkaar. Hr. F. mente, at naar en Lærer eller Lærerinde passede sit Kram, skulde Bestyreren ikke blande sig i den enkeltes Arbejds metode, men lade dem arbejde selvstændigt, under Ansvar. Ikke sjældent har Hr. F. sagt: „Man har jo Inspektionen og de beskikkede Censorer til at kigge Lærerne efter i Sømmene.“ Brøndrup Realskole havde da ogsaa i mange Aar det Held, at der sjældent var Lærerskifte.

Da Hr. Funch følte, at han burde lægge op og solgte Skolen, var det med Vemod, at det Lærerpersoneale, som i mange Aar havde haft ham til overordnet, tog Afsked med ham; men han fortjener Tak, fordi han ved Salget af Skolen gjorde det muligt for de fleste af Lærerkrafterne at fortsætte under den nye Forstander.

Hans Jørgensen.

En trofast Følgesvend gennem de sidste 14 Aar. »Doggik, der stadig er lige tyk, ses her paa sin Yndlingsplads.

4

Fra Holte flyttede de til Margrethevej i Århus, hvor deres ene datter, min faster Karna

og onkel Schack boede i funkisejendommen Klintegaarden med udsigt over århusbugten, hvor vi på besøg under krigen fra altanen kunne se tyskerne holde skydeøvelser.

Efter farfars død (1951) flyttede farmor til Under Elmene på Amager, hvor hun boede nær sin anden datter, Ellen, gift med bankfuldmægtig Rudolf Koppel.

Mens jeg var på sergentskole i Søværnet på Margretheholm (1961), spiste jeg tit hos farmor (min madkæreste!) og hun inviterede bl.a. på teaterture. Hun insisterede på, at vi *gik* fra Under Elmene og ind til Det ny Teater. Godt, man var i militær træning! Hun døde 16/10 1972 på Røde Kors Hjemmet på Amager.

Min far

Mogens Henrik Funch blev født i Frederikssund 11. marts 1908. Han startede i Brøndrup Skole og skrev et af sine første postkort til sin moster:

Porto 5 øre

Moster Sofie var sygeplejerske og 6 år ældre end farmor, som var begyndt på uddannelsen til sygeplejerske ved Frederiks Hospital [nu Designmuseum Danmark – det tidligere Kunstindustrimuseet i Bredgade], men stoppede før hun traf farfar.

Far blev student fra Rungsted Kostskole i 1926, hvor familien fortsat boede i Brendstrup på Fyn. Halvvejs gennem studentereksamen sendte far igen et brevkort, nu med en porto på 15 øre:

Rungsted, d. 4/6 - 26.

Hare Far og Mor!

Godt begyndt er halvt fuldt, saa er jeg alt saa halvt færdig. Jeg fik mig i Historie og jeg synes at det er voldsomt fint, især naar jeg betænker, hvad jeg i Virkeligheden kaan af det forstrebte Fag. Jeg var oppe i Gladstone, og i Ministerier i al Alen. Martin fik mig selvfølgelig og Thygesen ligesaa.

Moster Anna sendte en Pakke til os i Gaar med, Kiks, Chokolade og Lurid; man skulde jo næsten tro, at vi sukede her. Mange Hilsener fra søgen.

Maleri fra 22/7 1926 malet af 'ven af huset' i Brendstrup

Afgangsbevis fra Statens Gymnastikinstitut som "velegnet" i 1929. Cand.mag. i naturfag (Geografi, Geologi og Kemi) og idræt (Teori og Anatomi) fra Københavns Universitet i 1934 med "Første Karakter".

30'ernes krise gjorde det umuligt at få fast arbejde også som underviser:

Far var derfor dels arbejdsløs og underviste gratis nogle timer ugentlig på Kofoeds Skole på Christianshavn hos sin fætter, Hans Chr. Kofoed, [fars farfar, Peter Jacobsen Funch, var som nævnt HCKs morfar], der oprettede skolen i 1928, dels var far vikar på adskillige skoler.

[Se **Bilag 1** s. 137 om vores slægtskab med Kofoed'erne og 'Bornholms Befriere'.]

8/1 til 11/4 -35 vikar i bl.a. gymnastik på Th. Langs Skole i Silkeborg: "... har haft særdeles let ved at komme i godt Forhold til Eleverne, så at der ikke har været disciplinære Vanskeligheder af nogen art ..."

12/9 til 10/10 -35 vikar i Gymnastik og Geografi ved Helsingør højere Almenskole: "... til skolens Tilfredshed..."

Den 2. januar 1936 blev far gift på Frederiksberg Rådhus med Cecilie Frahm, datter af Matthia og Axel Frahm

Vikar med 20 t ugentlig i gymnastik på Ordrup Gymnasium fra 1/11 -35 til 30/6 -36: *"Hr. Funch har ved enhver lejlighed været lydhør overfor retledning og i hele sit forhold til skolen været meget tjenstvillig."*

15/3-1/7 -37 vikar ved Holte Gymnasium i gymnastik: *"...et dygtigt og pålideligt arbejde ... og ... hans undervisning er præget af Liv, Sikkerhed og præcision."*

16/8 -37 til 15/1 -38 vikar ved Statsskolen i Lyngby med 19 t/ugentlig i Legemsøvelser *"... i hvilket han har gjort god fyldest ... uden at gå på Akkord og har været indstillet på baade at søge Raad hos ældre og følge dem. Har i alle forhold været loyal, forstaaende og elskværdig."*

Trods de smukke udtalelser var det som nævnt så godt som umuligt at få fastansættelse – i hvert fald på Sjælland, hvor de fleste af familien boede. Derfor søgte far så forskellige stillinger i Jylland.

1/2 til 1/7 1938 blev det til et vikarjob i Gymnastik og Sløjd ved Herning Gymnasium: *"... meget energisk og der bliver bestilt noget i hans Timer. ... Hans Væsen gør ham velegnet til Lærergerningen ..."*

Min arbejdsløse, men nybagte far søgte derefter og fik tilsagn om en stilling som 'Aspirant til en adjunktstilling ved Struers Statsgymnasium' i sommeren -38.

Kort tid derefter oplyste Herning Gymnasium, at man 'enstemmigt' havde besluttet, at far skulle have en nyoprettet stilling som adjunkt ved skolen, så det blev til et afbud til Struer, hvis rektor i et brev beklagede sig voldsomt over at være blevet vræget.

I oktober -38 blev far ansat som 'Aspirant til Embedet som Adjunkt ved Herning Gymnasium' og endelig ansat samme sted den 1. februar 1940 i sin første, faste stilling efter 6 års flakken fra job til job.

I 1938-40 boede vi Slagelsegade 12, 1.sal

Morfars familie nedstammer fra min tiptiptipoldefar,

Jürgen Frahm, brygger i Husum i Sydslesvig, der var i personalunion med Danmark 1460-1864. Han flyttede til Aabenraa og giftede sig med Anna. Deres søn Johann, fødtes i 1725. 1700-tallet var Aabenraas første rigtige storhedstid med et opsving for især skibsfarten og skibsbyggeriet.

"1759 9/3 Johann Frahm, Glarmestersvend fra Husum, var blandt dem, hvis Anmodning nævnte Dag forelå for Borgmester og Raad angaaende Aflæggelse af Borgereden og Optagelse som Borger."

Han fik borgerskab og boede i 1759 med sin familie i St. Pottegade 1. Fra Storegade kan man se direkte ind til huset, der i dag (2014) huser lejligheder og 'Cafe Butler'.

Johann blev først gift med Melba Petersen, senere med Bothilde Bundesen (1729-13. juli 1804).

Min tiptipoldefar

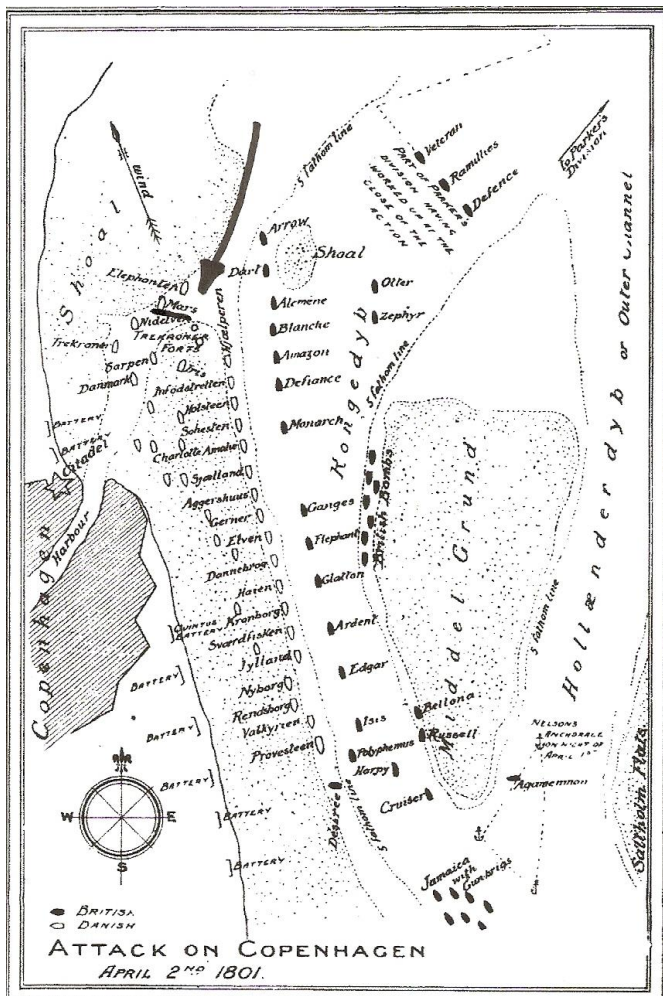
Da Johann og Bothilde fik deres søn, Johannes Frahm, (1771-1/5 1848), var de flyttet til Vestergade 12 i Aabenraa.

Johannes drog til søs som 14-årig, fik sin styrmandseksamen 21/4 1792 efter 7 år til søs, hvilket var datidens krav.

Hans data kan bl.a. findes i 'skippere.dk': Skipper på briggen 'Helena' på rejse Kbh.-Bordeaux o.v. 26/10 1794 og 1. styrmand på briggen 'Haabet' på rejse til Vestindien o.v. 10/12 1796.

Gift med Anna Maria Norup (1779-1831). Meldte sig som 'Månedsløjtnant' – datidens reserveofficer, rekrutteret fra handelsflåden – den 19/2 1801.

Han havde kommandoen som kaptajn på blokskibet 'Mars' fra 23/2 - 4 dage senere - og var dermed aktiv med i Slaget på Reden den 2. april.

Allerede den 23/7 søgte og fik han sin afsked. Mindre end en måned senere fik han sit skipperborgerskab i København den 17/8 1801.

19/9 1801 – 1806 skipper på fregatten 'Nancy', bygget i Frankrig i 1791, på rejse til Tranquebar o.v.

Johannes førte de største skibe mellem København, Kina og Indien og var meget respekteret. Han var kendt for at have en tam ulv, som han promenerede med på gaden i København.

1. januar 1807 skipper på fregatten 'Cronprinsesse Maria' på rejse til Ostindien o.v. (forts. s. 19).

Lidt historie

Slaget på Reden

Den 25. juli 1800 blev fregatten 'Freja' og dens konvoj af seks handelsskibe angrebet af fire engelske fregatter.

Trods voldsom kamp kunne Freja ikke vinde kampen, og konsekvensen blev, at Danmark - stærkt presset af indre politiske og økonomiske kræfter - accepterede et tilbud fra Ruslands zar Paul 1 om at indgå i et væbnet neutralitetsforbund bestående af Preussen, Sverige, Rusland og Danmark-Norge. Det var det mindste af to onder. Man ville ikke risikere at miste Norge til Sverige.

Ruslands voksende positive forbindelser med Frankrig gjorde, at England for alt i verden ville forhindre et sådan forbund, fordi dets samlede flådestyrker ville kunne vinde krigen for Frankrig.

Derfor satte England en flåde i vandet med kurs mod Danmark, straks de hørte om Danmarks accept af aftalen.

Og det endte med 'Slaget på Reden'.

Københavns bombardement

Danmark erklærede krig mod England den 21. august 1807 som følge af englændernes invasion ved Vedbæk den 16. august.

Englænderne havde fået efterretninger om, at Danmark var i færd med at opruste dets flåde. På trods af det danske medlemskab af Neutralitetsforbundet kunne det gavne Napoleons handelsblokade mod briterne i Østersøen, hvis Napoleon fik kontrol over den danske flåde.

Dette ville briterne for alt i verden undgå, hvorfor de selv søgte at tage flåden i besiddelse eller, om nødvendigt, at destruere den.

Dette resulterede i bombardementet af København og flådens ran i starten af september 1807.

78 danske krigsskibe sænkede englænderne eller tog med sig hjem.

Herefter havde Danmark ingen mulighed for at hævde sin suverænitet over eget farvand, og englænderne havde i praksis herredømmet over dansk territorialfarvand.

Som modtræk opfordrede og bakkede det danske styre op om en omfattende kapervirksomhed fra 1807 til freden i Kiel 1814.

Flådens ran og den florissante handelsperiodes endeligt skabte arbejdsløshed for mange søfolk fra handels- og orlogsflåderne.

Med kaperiet fik søfolkene mulighed for at få hyre på de kaperskibe, der gik på rov efter de mange engelske skibe i danske og tilstødende farvande.

Kaperskibenes kaptajner var udstyret med officielt udstedte kaperbreve af den danske konge, hvor de, under visse betingelser, havde tilladelse til at kapre handels- og orlogsskibe fra England og deres allierede. Kapervirksomheden var et slags statskontrolleret sørøveri og havde karakter af guerillakrig til søs.

Et kaperskib og dets besætning opbragte fjendtlige skibe til danske havne, hvor særlige

ge domstole dømte om skibet var en "god prise".

Dette betød, at det var en lovlig kapring, hvorefter skib og last bortauktioneredes til højstbydende.

[Ved ikke, hvad en 'dårlig prise' er, men antagelig en opbringning af et skib fra andre lande end England og dets allierede.]

Disse kapere blev af og til støttet militært af den regulære hær, kystmilitser og batterier og de sørgelig rester af den danske flåde, der ikke var taget af englænderne. Støtten tog oftest form af artilleristøtte fra kysten.

Målet for kapervirksomheden var hovedsageligt de ubevæbnede engelske handelsskibe, der skulle hjembringe vitale materialer fra Østersølandene til vedligeholdelsen og oprustningen af den engelske flåde.

I perioden 1807-14 udstedtes omkring 600 kaperbreve til danske skibe og i nutidig værdi svarer det samlede udbytte af kapervirksomheden til ca. 1 milliard kroner, hvilket var en væsentlig saltvandsindsprøjtning til den pressede danske økonomi.

Disse private skibe udgjorde, sammen med de i hast nybyggede kanonbåde, i praksis den danske militære flåde.

Den samlede kaperflåde, der en overgang talte flere hundrede armerede skibe med tilsammen nogle tusinde mands besætning og adskillige hundrede kanoner, kunne dog nok have gjort større gavn, dersom kaperførerne havde været organiserede, hvad de slet ikke var.

Hver kaper gik til værks, som kaptajnen ville og måtte hytte sig, som han kunne. Selv redere med flere skibe lod som oftest disse operere hver for sig.

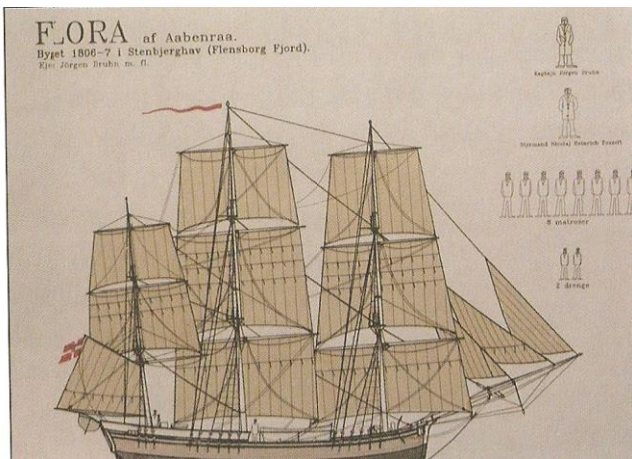
Johannes og hans ven

I Aabenraa fødtes en dreng, Jørgen Bruun, i 1781 - 10 år efter Johannes. Til søs som 13-årig og styrmand i 1801, hvor en engelsk orlogsfregat i nærheden af Gibraltar presser flere af det danske mandskab til at forrette tjeneste om bord i fregatten.

Kort tid efter kommer de i kamp med en fransk fregat, tager kommandoen over den og bringer den til England.

Med stort besvær lykkes det Jørgen Bruhn at få sin afsked, hvorefter han rejser hjem til Danmark. Senere fik han sin andel af prisepengene, 200 £.

Ved familiens og venners hjælp får han bygget et lille fregatskib, 'Flora' i 1807.

Den 20. juli 1807 afgik 'Flora' fra Christiansstad på St. Croix tilbage mod Danmark med Jørgen Bruhn som kaptajn, men den 28. august blev skibet opbragt af en engelsk kanonbåd ud for Isle of Scilly og derpå ført til Plymouth.

Skibet konfiskeres og besætningen fængsles.

Tusinder af danske søfolk kom i engelsk fangenskab, efter at deres skibe var blevet opbragt af englænderne.

I et par år var Jørgen Bruhn i engelsk fangenskab, men kom så fri ved hjælp af bestikelse.

Pengene dertil havde han fået, da de kom i havn, da havde han nemlig solgt inventaret

på 'Flora', for egen regning, hvilket var tilladt.

Resten af lasten blev solgt på auktion lige som 'Flora', der indbragte 2280 engelske pund den 14/7 1808.

Den legale køber var en engelsk sagfører, Mc Carty, men Jørgen Bruhn var med som partner og overtog senere skibet.

Med disse penge undslap han fra fangenskabet.

Han fik tilladelse til at rejse til London, hvor han bestak en læge, så han kunne blive erklæret for syg og blive indlagt på et hospital.

Forts. fra s. 17:

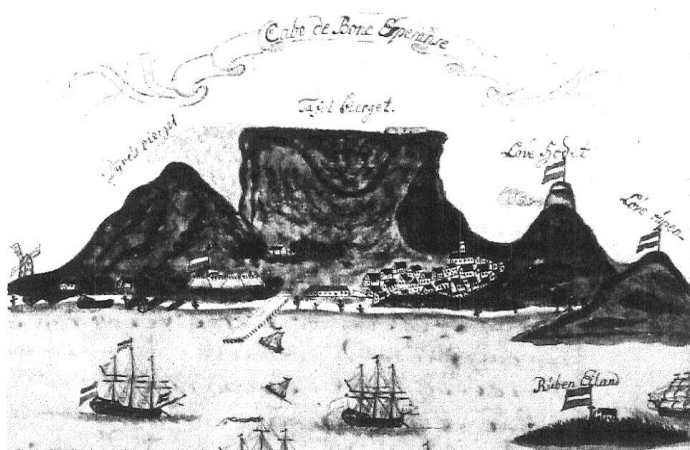
Et par måneder før Jørgen Bruhns afgang med 'Flora' fra St. Croix afgik Johannes Frahm den 24/5 1807 som skipper på fregatten 'Cronprinsesse Maria' fra Batavia, hovedstaden i det daværende Hollandsk Ostin-dien – i dag Jakarta, Javas og Indonesiens største by –

Batavia 1780

og blev opbragt af englænderne ved Kap det gode Håb et par måneder senere.

Johannes fængsles, men får et par år senere i London kontakt med sin kaptajnsven, Jørgen Bruhn. De købte sig med et preussisk skib, der skjulte dem om bord og landsatte dem på Jyllands vestkyst.

Kap det gode Håb 1723

[I 'Aabenraas skibsfarts historie', s. 93, og i 'Manden der red på en delfin' (Jørgen Bruhns søn, Hans' erindringer s. 32 ff.) er forløbet fortalt, herunder, at de to selv havde måttet anskaffe den jolle, de roede i det sidste stykke til kysten.]

Da de nærmede sig kysten blev de beskydt af kystmilitserne; men endelig fik de ved tegn og råben gjort jyderne kloge på, at de var danske.

Jørgen Bruhns 3 brødre var fortsat alle i engelsk fangenskab – en af dem i 4 år.

Jørgen Bruhn fortsatte som reder og skibsfører i egne skibe indtil 1820, hvor han gik i land efter et skibsforslis ved Kap det gode Håb.

Ved forliset mistede han mange penge, da han selv havde en ikke forsikret last om bord.

Men venskabet og forbindelsen til Johannes Frahm fortsatte:

Johannes Frahm boede i 1807 St. Kongensgade 94 i København med sin kone Anna Maria og 2 børn, Johannes og Carl, da han blev opbragt ved Kap det gode Håb og fængslet i England.

Vel hjemme igen efter flugten med Jørgen Bruhn fik han kaperbrev af Kongen.

Kaperaktiviteterne var med til at finansiere rederivirksomheden, idet de opbragte skibe og deres last blev solgt på auktion og provenuet delt mellem skibet og rederen med 50 % til hver.

Af skibets part fik kaptajnen 5/9, styrmanden 2/9, mandskabet til deling 1/9 og 1/9 til rederen for leje af skibet!

Johannes førte kaperen 'Løven' 1810-13, men da var han også reder. Han udrustede flere kaperskibe:

'Bie de Vind', der bl.a. tog galeasen 'Georg & Mathilde', der bragtes til Holbæk, prisedomtes og solgtes 22/11 1810.

'Capitain Jessen' med 12 mand og 1 kanon.

'Capitain Rothe' med 13 mand og 2 svingbasser.

'Christiansøe' med 16 mand og 2 kanoner.

'Neptunus', 'Løven' og 'Makrellen' hver med 12 mand og 2 kanoner.

Alle syv skibe hjemmehørende i København.

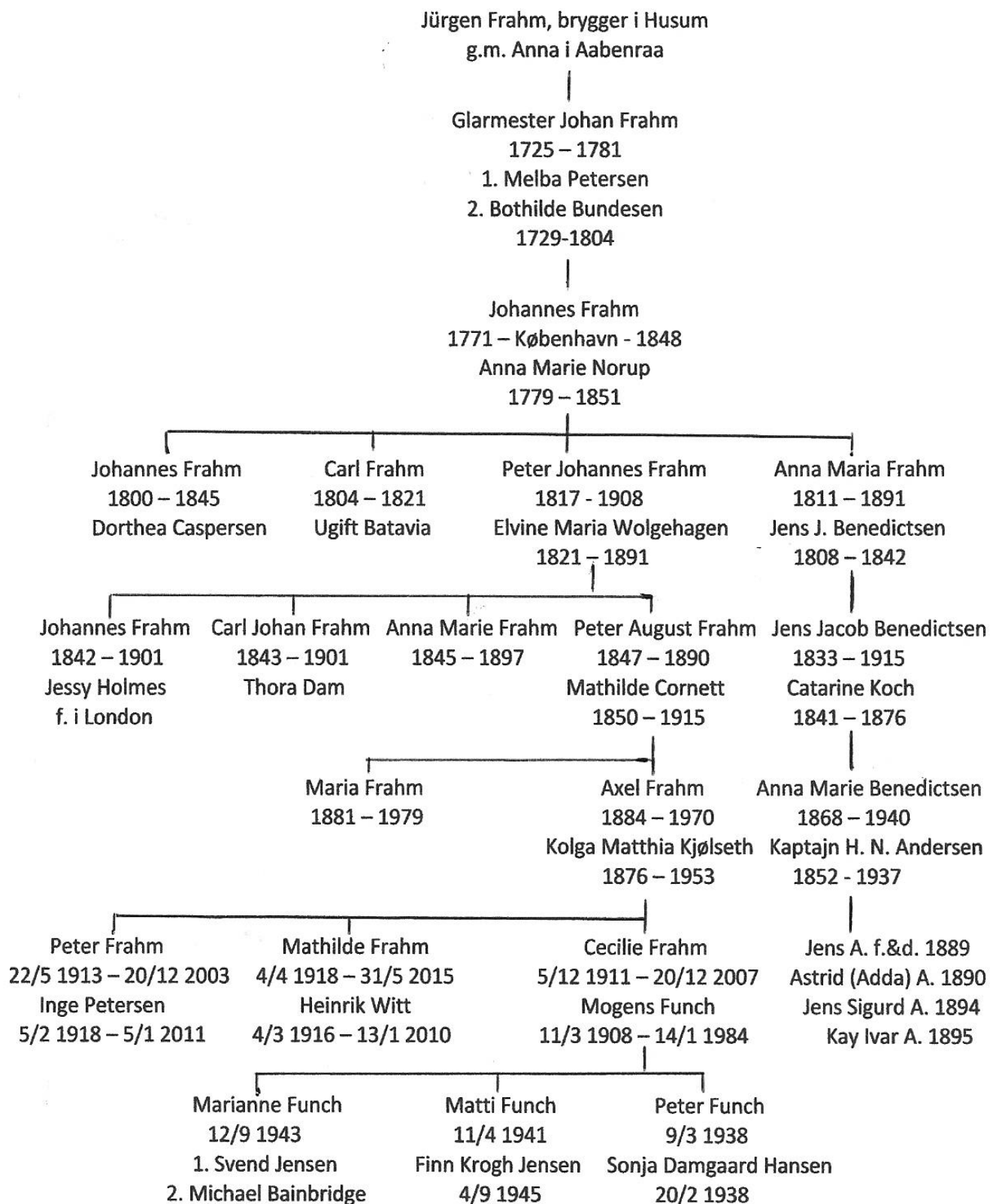
23/8 1827 er han skipper på Jørgen Bruhns brig, briggen 'Anna Maria'.

Samme år bliver det aftalt, at Jørgen Bruhns søn, Hans (1813-1893), der nu er 14 år og med sin kaptajnsonkel Hans på en sejlads til St. Petersburg, skal flytte ind hos Johannes og Anna Maria Frahm, der nu bor i Overgaden oven Vandet. Hans skulle gå i en københavnerskole indtil sin konfirmation.

På dette tidspunkt var Jørgen Bruhn Danmarks største reder og spillede en dominerende rolle i Aabenraa, hvor han var skibsbygger, rådmand og kongelig agent.

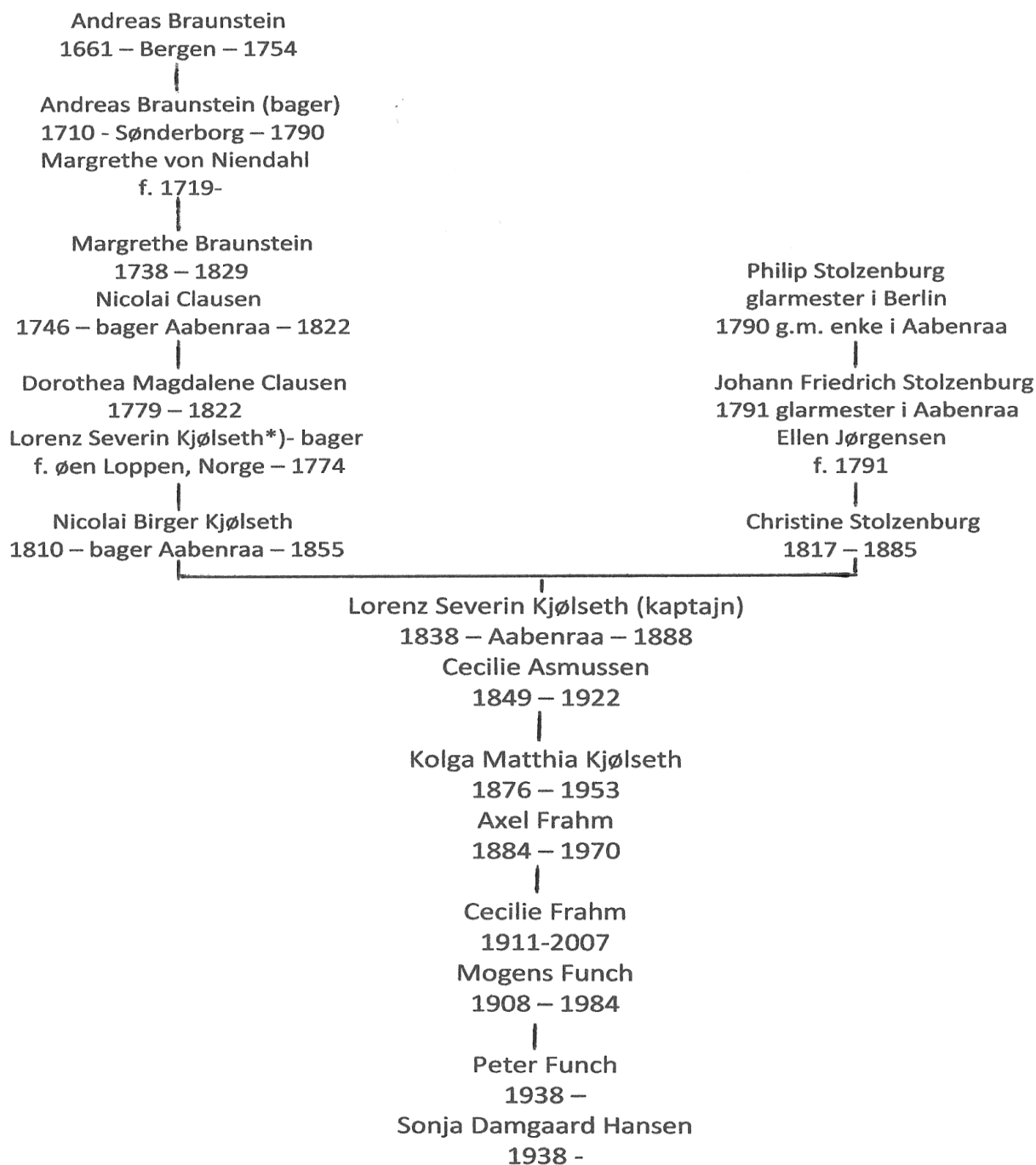
Fortsættes s. 24

Min morfar Axel Frahms fars slægt

Min mormor, Kolga Matthia Kjølseth (Matty) fars slægt

*) Først sømand - senere bager i Aabenraa.

Hans søstersøn, Birger Kjølseth Dietrichsen, f. 23/6 1811, sendes fra Norge 9 år gammel til bagerfamilien Lorenz Severin Kjølseth og Dorothea Magdalene f. Clausen, som plejebarn.

Gift okt. 1840 med Cathrine Maag, datter af kapt. i Kolstrup. Hun dør 17/2 1841. Birger igen gift med en frk. Koltov. Fik 4 piger og 1 dreng.

Forfatter til 'Sømandsliv fra Midten af Aarhundredet', Kristiania, 1898.

Mormors fars slægt boede bl.a. i Store Potte(r)gade 25 i Aabenraa:

Huset med gavlen (nr. 25 A) er opført af bager N.B. Kjølseth med benyttelse af den ældre bygning th, der beskrives som dengang et syvfags bindingsværksgavlhus med grundmuret gavlmur mod Lille Potte(r)gade. Det nuværende hus i 2 etager er opført i begyndelsen af 1800-tallet.

Her boede bager Andreas Braunstein i 1747, bager Nicolai Clausen i 1775, styrmand Lorenz Severin Kjølseth i 1824 og hans søn, bager Nicolai Birger, i 1845.

Nicolai rev et par fag ned af langhuset i 1851 og byggede huset med gavlkvisten, hvilket også fremgår af en i østgavlen indmuret hustavle med hans og hustruens initialer (NBK og CK), som han fik sat ind i den oprindelige hustavle fra 1700-tallet.

Pottegade 25 som ejendommen så ud omkring 1910, hvor bagermester Heinrich Meier overtog ejendommen. Han ses her på billedet med sin lærling. Heinrich Meier blev indkaldt som tysk soldat, og måtte herefter lukke forretningen.

Lorenz Severin Kjølseth var altså den første bager i ejendommen. Virksomheden blev overdraget til sønnen Nicolai Berger Kjølseth (1810-1890), og det var ham, der i 1851 lod det gamle bindingsværk ombygge - muligvis helt forny - og erstatte af det hus, hvor Heinrich Meyer står foran sammen med sin lærling (se foto ovf.), idet han bortforpagtede det, da han var 67 år.

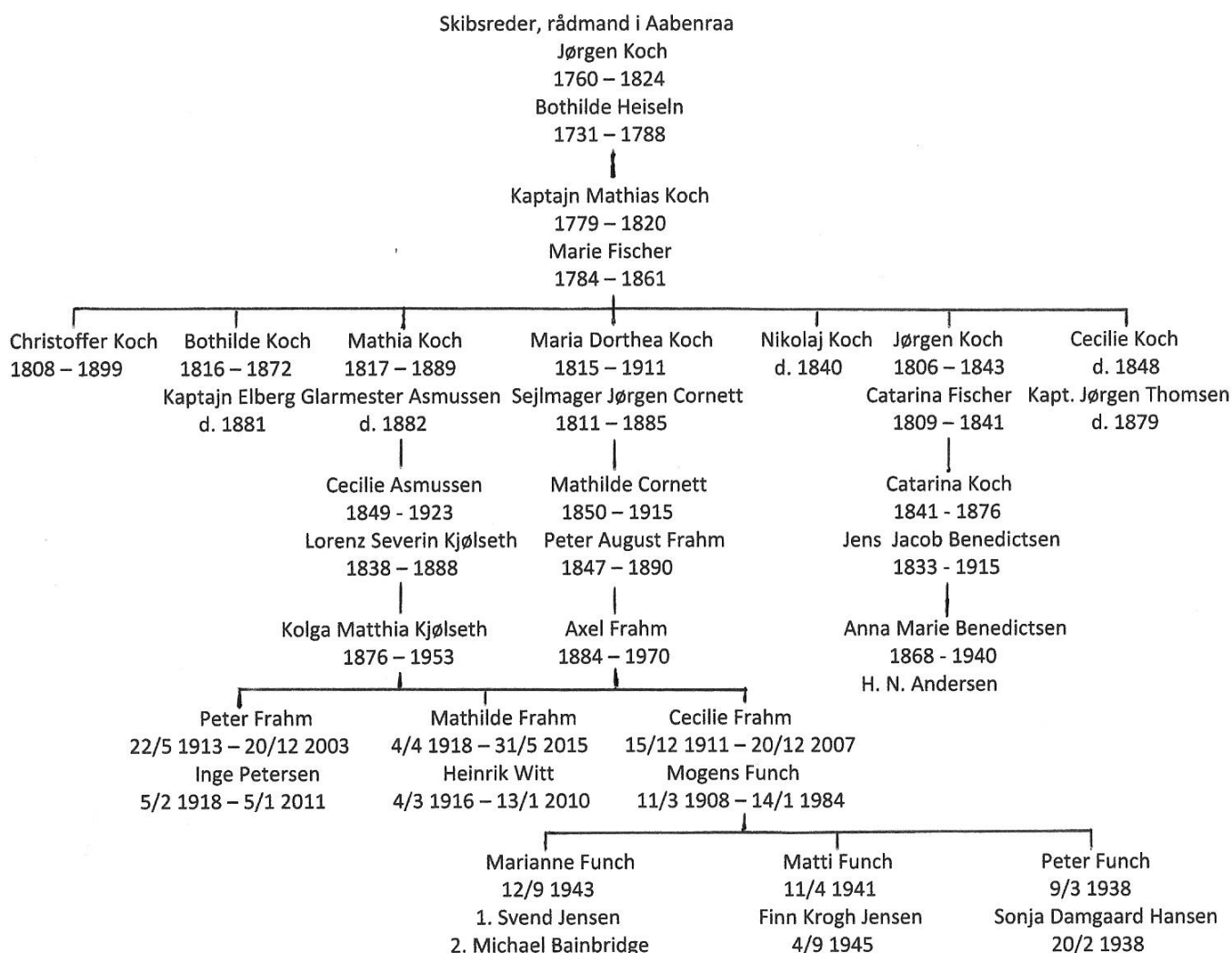
I 1872 købte Nicolai Birger Lille Potte(r)gade 2. Hans far, Lorenz, købte Persillegade 8 i 1874.

Glarimester Johan Frahm boede i 1759 i Store Potte(r)gade 1, Aabenraa.

Glarimester Philip Stolzenburg boede i 1792 i Store Potte(r)gade 11 (m/blåt omkr. vinduer og dørparti):

Min mormor Kolga Matthia Kjølseths (Matty) og min morfar Axel Frahms mødres slægter

Fortsat fra s. 20:

[Hans Bruhn har også givet en indgående skildring af Frahm-familien i sin bog: 'Manden, der red på en Delfin. Kaptajn Hans Bruhns Erindringer' s. 101 ff.

Hans beskrivelser indgår i det følgende om Johannes' og Anna Marias børn mv.]

Johannes er 56 år og Anna Maria 48, da Hans Bruhn flytter ind. Deres yngste, min tipoldefar Peter Johannes, er 10 år. Anna Maria er 16, Carl er død og Johannes på 27 flyttet hjemmefra.

Hans Bruhn skriver i sin bog bl.a.:

"I huset hos gamle kaptajn Frahm fik jeg den bedste modtagelse både af ham og af hans velagtede kone.

Jeg blev i enhver henseende behandlet fuldstændig som deres egne børn, ja fik måske endnu mere frihed end disse.

Medens jeg var i København levede disse ægtefolk så godt og enigt tilsammen, at de i virkeligheden i enhver henseende kunne tages til eksempel for ægtefolk. Aldrig kunne man høre nogen trætte imellem dem; hvad den ene ville, var også den andens ønske, og

de var i virkeligheden rigtig lykkelige ægtefolk. ....

... Jeg blev i huset i omtrent 2½ år, og jeg kan i sandhed regne denne periode til mine lykkeligste år. .... I året 1829 blev jeg konfirmeret i Vartov Kirke .... Gamle kaptajn Frahm lod os børn nyde mangfoldige fornøjelser såsom om vinteren at gå til komedie en gang ugentlig.

Om sommeren, når vejret ellers tillod det, fik vi tilladelse til at tage på fodture ud til Ermelundsskoven, Dyrehaven, Charlottenlund, Sorgenfri eller Frederiksdal skove og vi blev ofte afhentet af familien om eftermiddagen. ... jeg tænker altid med glad erindring tilbage på, disse mine drengear.”

Tiptipoldefars børn

Om **Johannes Frahm** (1800-1845) fortæller Hans Bruhn: ”... et rent geni i enhver henseende og faderen havde også anvendt mange penge på at lære ham alt muligt, ja selv taskespillerkunster og han var heri også sin kunst voksen såvel som i musik etc.”

Johannes blev gift med Dorthea Caspersen, datter af Christianshavns ankersmedjekasser. Johannes ledede Hambros Pakhus på Wilders Plads, men blev afskediget efter en tyverisag.

Derefter tog han med familien til Island og fik en stilling hos sin svoger, Benedictsens. Han kunne dog ikke skikke sig (!), blev skilt og levede – trods sine gode evner – et ørkesløst og slet liv på Island og døde i stor elendighed.

Dorthe flyttede hjem til sin far på Christianshavn, der også tog sig af børnene.

Carl Frahm (1804-1821) tog som passager med sin far til Batavia. Fik stilling på et handelskontor, men blev kort efter myrdet af en

indfødt, hvis kone han skulle have haft et utilladeligt (!) forhold til.

Anna Maria (1811-1891) Blev gift med den islandske købmand Jens J. Benedictsens (3/9 1808-14/6 1842), der kom meget i det frahmske hjem. Maria havde fået en god uddannelse og var ansat i mange år i et af Københavns bedste og mest kendte pengeinstitutter. Hun mestrede engelsk, fransk og tysk og dyrkede musik.

Jens J. Benedictsens var dygtig og stræbsom, blev grosserer og tjente godt, men døde ung (35) og efterlod sig enke, 6 børn og en stor formue.

Et af børnene, Jens Jacob Benedictsens (29/4 1833- 22/4 1915), var skibsfører og blev gift med Catarina Koch fra Aabenraa (1841-1876).

[Hun var datter af Jørgen Koch, (død i Santos i 1843). Jørgen havde 2 brødre og 4 søstre. 2 af søstrene, Mathia og Maria, blev mormødre til hhv. min mormor og min morfar, Kolga Matthia Koch og Axel Frahm, der således havde fælles oldeforældre - også med Jørgen og Catarinas barnebarn, Anna Marie Benedictsens.

Maria bliver gift med sejl- og kompasmager Jørgen Cornett.

Hermed forbindelsen mellem familierne Frahm, Koch, Cornett og Benedictsens.]

Catharina blev i 1860 gift med den islandske kaptajn Jens Jacob Benedictsens.

De fik en datter, Anna Maria Benedictsens (1868-1940).

Hendes farbror var den danske kaptajn, Thorvald Benedictsens.

I 1885 førte han et siamesisk skib, 'Bua Pan', på en returrejse fra Europa til Siam.

Hans niece, 17-årige Anna Marie, var med som passager.

'Bua Pan' sejlede med teaktræ fra Siam til Europa – og det samme gjorde det siamesiske skib, 'Thom Kramon', under kommando af den kaptajn Hans Niels Andersen (1852-1937), der stiftede Ø.K. i 1897.

20 år gammel og udlært som skibsbygger i Nakskov stak han til søs med en engelsk bark og blev matros, selvlært styrmand og skipper.

I 1873 slog han sig ned i Bangkok, hvor han arbejdede for kong Chulalongkorn, indtil han i 1884 stiftede firmaet Andersen og Co., der bl.a. handlede med skibsforsyninger.

Anna Marie mødte H. N. Andersen i Bangkok, hvor de blev forlovet i december 1885 og gift et år senere. Da var hun 18 år og han 34.

Tiptipoldefars yngste søn var som nævnt:

Min tipoldefar

Peter Johannes Frahm (3/9 1817-20/4 1908)

Han tog skibsførereksamen i København 4/9 1835 og sejlede som styrmand i ca. 5 år med Hans Bruhn som kaptajn.

Blev gift med Elvine Wohlgehagen (13/5 1817-24/6 1891). De bosatte sig på Lille Kolstrupgaard i Aabenraa.

Han blev kaptajn og var i 1853 skipper på Condor von Apenrade.

Han var glad for livets goder og konens medgift blev ødslet bort i løbet af få år, skriver Hans Bruhn og fortsætter:

"Han blev senere kaptajn, og lever nu et godt og mageligt liv med sin kone i Kolstrup, og han kan ved sin død sige, at han har sovet sig gennem livet og nydt de verdslige goder."[Sic!]

Condor von Apenrade

Fik 4 børn med Elvine, hvis bror på Kjælkærgaard på vejlekanten gjorde meget for at støtte familien.

Peter Johannes og Elvine

Elvines barnepige testamenterede sit chatol (der i skrivende stund tilhører Matti Funch) til familiens yngste søn, Peter Frahm.

Tipoldefars børn

Johannes Frahm (1842-1901) blev gift med Jessy Holmes (f. i London). Ansat 1/2 1876 i Mitsubishi på 'Sekiryû Maru' som førstestyrmand med 75 yen/md. I 1878 kaptajn til 185 yen/md. Førte bl.a. 'Suminoe Maru'. Bosat i Yokohama.

[Et af deres 3 børn var Peter Frahm, f.1885, kaldet 'Loppepeter'. Han besøgte mine bedsteforældre i Hellerup omkring 1950, hvor jeg hilste på ham.]

Carl Johan Frahm (1843-1901) gift med Thora Dam. 3/1 1895 afgik skibet 'Maria' af Aabenraa fra Mobile i Alabama bestemt for Le Havre med ham som kaptajn. På rejsen forsvandt skibet med 15 mand og mus. Skibet hed tidligere 'M. C. Cox' og var det største skib fra Aabenraa, bygget i 1869 på 1.211 reg.tons. Dødsdatoen ca. 6 år efter forliset skyldes formentlig, at dødsattest først blev udstedt så lang tid efter at skibet var meldt savnet.

Anna Marie Frahm (1845-1877) blev gift, men ellers er der ingen oplysninger.

Peter August Frahm (1847-1890)
Min oldefar, sønnen Peter August, blev forlovet med Mathilde Cornett, men hans far var hende for selvrådig og herskende – hun brød forlovelsen! Det blev dog godt igen, men hendes selvstændighed var svigerfaderen altså ikke vant til fra andre.

Peter Augusts og Mathildes datter, Maria, (1881-1979), søster til min morfar, har berettet bl.a.:

"En dag, da jeg var helt ung, var jeg på besøg hos bedstefar (PJF). Hans kone, Elvine,

hans søn, Peter, og jeg skulle ud at sejle på fjorden.

'I skal være tilbage kl. 9', sagde bedstefar. Jeg sagde, at det var ikke sikkert, vi kunne være det. Bedstefar blev ved sit, men jeg fastholdt, at vi jo ikke kunde vide, hvordan vinden var og hvis han sådan ville regere med os, ville jeg aldrig mere besøge ham. 'Hun ligner s'gu' sin moder', udbrød bedstefar."

[Mathilde Cornetts mor, Maria, var et af de 7 børn af Kaptajn Mathias og Marie Koch. Og dermed søster til Mathia, min mormors mormor. Jfr. stamtavlen s. 24.]

Maria og Jørgen Cornett

Min oldefar

Peter August Frahm (29/7 1847-1890) blev altså forligt og gift i Japan i 1880 med Mathilde Cornett (1850-1915).

[I begyndelsen af 1800-tallet var det mest franske ingeniører, kaptajner og styrmænd, der blev efterspurgt i Japan, men senere var det preussere og da sønderjyderne var blevet preussere efter 1864, kom mange aabenraaske skibsofficerer til Japan.

Aabenraa var hjemsted for såvel sejlskibsværfter som for flere hundrede sejlskibe og mange søfolk. Mathilde Cornetts bror, Lorenz, blev ansat ved told- og lodsvæsnet i Salinas, Californien.]

Hunden hed Bessi

Maria F., kaldet Misse, der blev gift med en aabenraakaptajn, Fred. Callsen, ansat ved det kinesiske told- og lodsvæsen, har også fortalt om tiden i Japan til sin søn, Christian (1923-1991), der har samlet hendes beretninger i et lille hæfte, der er baggrund for disse glimt:

” Engang under en taifun midt i 1800-tallet søgte 40 skibe læ ved Hongkong. Da stormen var ovre, viste det sig, at 20 førte Dannebrog – alle fra Aabenraa .... Min far havde sejlet fra han var 14 og var en flot sømand med et stort, lige overskæg .... Han var kaptajn hos Mitsubishi, der fusionerede med Nippon Yusen Kaisha ..

.. Hans første japanske skib var s/s Shinagawa Maru [lastdamper, bygget 1872, slået til vrag ud for Omaezaki 22/12 1903] ...

.. Kaptajnerne fik en vældig god løn og måtte tage deres koner med på alle rejser og fik frit hus de dejligste steder ved Yokohama og Kobe...

... Der, hvor vi boede, kunne vi se over til Fujiyama ... Vi havde en husbestyrerinde, der hed Oharu San og hendes mand Guk San til at passe på hus og familie ...

*19. dec. 1884 i huset ved Yokohama:
Fra v.: Oharu San med Axel,
Mathilde med Maria.*

... Lillebror, Axel, bliver født i Yokohama i 1884.

...1885 rejser mor tilbage til Aabenraa med os...

...I 1889 rejste vi tilbage til Japan, hvor far havde lejet et nyt hus ....

Han var blevet kaptajn på en stor postdamper, Nagato Maru ...

... I 1890 fik far et tredje og meget stort skib at føre: Musashi Maru

...Det ville han kun sejle én rejse med, for nu havde han tjent så meget, at han kunne købe sin egen virksomhed. Vi skulle til Australien, når han kom hjem...”

s.s. MUSASHI MARU

built by Lobnitz & Company Renfrew

Launched: Friday, 25/10/1889

Tonnage: 2639 grt; Length: 300.5 feet; Breadth: 40.1 feet

Owner History: Nippon Yusen Kaisha, Tokyo.

Status: Sunk - 19/09/1890

(Maleriet tilhører Axel Witt)

På balkonen længst tv. Mathilde F. g.m. Peter F. Th. for hende hendes søster, Ingeborg Cicilie (1844-1904), g.m. kapt. Rasmus Petersen Hoi (1832 -) Barnet på terrassen er Maria F.

Peter August var optant -

[Betegnelse på en person i et grænseland, der vælger indfødsret i (dvs. opterer for) nabolandet. I håb om snarlig afstemning om det statslige tilhørsforhold og for at undgå preussisk militærtjeneste valgte tusinder at optere for Danmark 1864-70, da det endnu var muligt.

Ca. 20% af hele den nordslesvigske befolkning blev optanter.

De blev i stort omfang udvist i 1870 og 80'erne og med tab af deres ejendom, fordi de som danske statsborgere ikke måtte "falde til last" dvs. deltage for aktivt i mindretalsarbejdet.]

- og det har måske været årsagen til valget af Australien frem for den dengang tyske hjemstavn.

Skibsfører Peter Frahm, malet i Kina omkr. 1885

"Men ligesom vi var begyndt at vente ham hver dag, stod min mor i døren en dag, jeg kom hjem, og hendes ansigt var så hvidt som en fint vasket krave.

Axel sagde: "Far er død".

Hans skib var løbet ind i en taifun et par dagsrejser ud for Kochi, syd for Tokyobugten. Der blev kun reddet 1 mand fra skibet. Han var drevet i land med en åre under hver arm og havde været så længe på havet, at han vist aldrig blev rigtig rask.

Han mente, far havde fået en bjælke i hovedet.

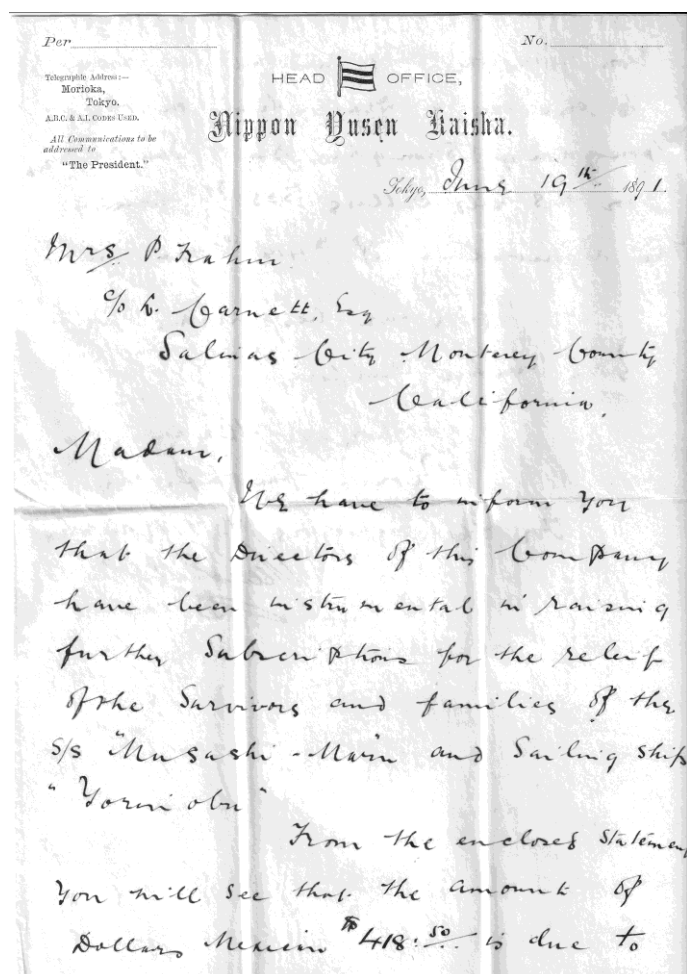
Efter at have ventet nogle måneder blev alt pakket. Og så rejste vi over Stillehavet.

Mor ville ikke til Australien, men til Amerika, hvor hendes bror - min onkel Lorenz - (Cornett, f. 1848), der var blevet amerikansk gift, boede med sin familie i Salinas, Monterey, Californien."

Håbet om, at Peter Frahm måske havde reddet sig måske til en øde ø, levede fortsat.

Mathilde købte et hus i Salinas og børnene gik i skole og legede med deres fætre og nød livet i det dejlige klima.

Dateret 19. juni 1891 kom der så et brev fra rederiet:

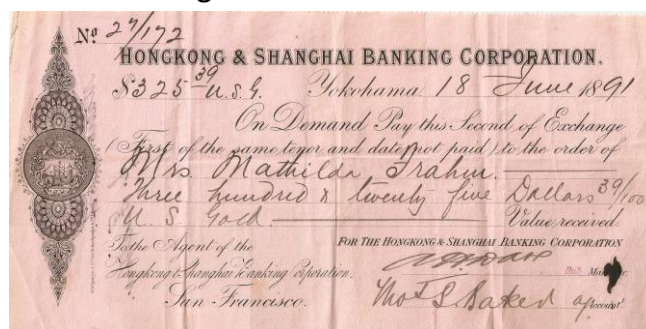
Side 1 af 2.

"Mrs. P. Frahm c/o Cornett Esq., Salinas City, Monterey County, California.

Madam, We have to inform you that the directors of this Company have been instrumental in raising further Subscriptions for the relief of the Survivors and families of the s/s Musashi Maru and sailing ship Yoriobu. From the enclosed statement you will see that the amount of Dollars Mexican 418,50 is due to [forts .på brevets s.2:] you from the Fund and we now beg to enclose a Draft drawn on the Hongkong & Shanghai Bank San Francisco for U.S. Gold Dollars 325,39 being the equivalent of 418,50 Mexican. With our best wishes for Your future welfare We are, Madam, Yours faithfully.

For the Directors of N.Y.Kaisha (sign.)
Manager Department of Foreign Correspondence.

Der var vedlagt en check:

Hjemrejsen

Efterhånden var håbet, om at Peter havde overlevet, ude og breve hjemmefra gjorde deres til, at Mathilde bryder op, sælger huset med alt, hvad der er i det og rejser med børnene med toget til New York. Hun beskrev det senere som den smukkeste rejse, hun nogen sinde havde været på.

Maria mindes indianere på en station i Utah:
"De så fattige og tillukkede ud. De havde haft det ondt. De hvide har optrådt som djævlene mange steder i verden. Som min mor sagde det: Negrenes djævel er hvid! Da vi kom til Mississippi kørte toget ganske, ganske langsomt over en lang bro. Der var oversvømmelse. Mange huse stod under vand og der flød bjælker, møbler og hele hustage ned ad floden."

I 1892 var de så hjemme i Aabenraa, der jo hørte til Tyskland, hvilket gav anledning til større og mindre konfrontationer mellem de tysk- og dansksindede. I skolen talte lærerne tysk.

Klassekammeraterne var skuffede – de havde fået at vide, at der kom to børn, der var født i Japan – 'og så har de ikke en gang skæve øjne!'

Axel og Maria

1896 flytter de så op til Vejle. Axel skulle have en dansk latinskoleuddannelse og han skulle i hvert fald ikke være tysk soldat.

Min morfar

blev døbt i Kobe i 1885 – året efter, han blev født i huset i Yokohama (fotoet side 29).

Foto fra dagbogsstart 1909

I hans dagbog fortæller han erindringer derfra:

"Jeg husker Husets Beliggenhed og Haven med Brønden og de store Træer oppe på en Høj i Baggrunden, fra hvis Grene vi kunde se over til Thomsens.

De store Edderkopper omme i Hjørnet mellem Hovedbygningen og Folkenes Hus, Badeværelset med det store Badekar af Træ. Entréen med Kurvesofaen derefter spisestuen (Tinmælk har gjort et dybt Indtryk; jeg husker tydeligt Udseendet og Smagen); Børneværelset til venstre, Fars og mors Sovæværelse til højre. De små Høns, den lille hvide Hund, Nipon, og den sorte Hvalp, Blasky.

Jeg husker tydeligt, da Clausen skød den; der blev kastet et Stykke Sukker hen; da den vilde tage det, skød han og den segnede død om; den havde Hundegalskab.

Jeg husker Vejen forbi Huset, der et Stykke henne til venstre delte sig i en, som gik ned ad til Byen og en anden hen til Clausens."

Axel ville gerne have været sømand, lige som mange i familien bl.a. hans far, farfar og oldefar, men hans mor sagde nej: Hun var bange for, at han skulle omkomme til søs, lige som så mange andre gjorde det dengang og syntes, hun havde mistet nok.

Som 12-årig fortsatte han skolegangen i Vejle, fik mange venner og sejlede meget med jolle på fjorden. I juli 1903 skriver hans mor, Mathilde, til sin mor og søster bl.a.:
"... derfor må jeg helst begynde med at fortælle Eder at Axel tog en meget smuk Examen. Til at bestaa med 1ste Caracteer forlanges 84 Point. Med Udmærkelse 105; og han fik 104 Point, den bedste Characteer af dette Hold Studenter. Studenterhuen klæder ham saa flot ... Axel er budt ud til en Studentermiddag kl. 6 Eftermiddag hos fru Grahouse [?], sammen med én fra Københavns Skyttekorps. Studenterkorpset er på March gennem Jylland og overalt holdes fest for dem."

Efter eksamen til søs igen med sejlads - denne gang i et lidt større lejet sejskib (pris 25 kr.) - en sommer med vennerne rundt om Fyn.

Senere i 1903 flyttede Axel til København for at læse cand. polyt.

Tog 1. del i 1905 og flyttede derefter ind hos storesøster Misse i Aabenraa i et år mens han læste hos Henr. Callesen og var 14 dage på støberiet hos Jepsen & Sohn i Flensborg.

Fortsat lange sejlture med vennerne i lejede sejlåde. 1906 tilbage til København. Flyttede med sin mor til Kildevældsgade 60 på Østerbro. Tog 2. del i 1909, hvor han blev indkaldt til Fæstningsartilleriet.

Der var forskellige piger fra Aabenraa til at hjælpe til i den 3 vær. lejlighed, bl.a. Matty i 3 mdr. midt i året 1909.

Axel derom i dagbogen:

"Matty er det mest sympatiske lille Kvindemenneske, jeg nogensinde har kendt og foreløbig den eneste, jeg har kunnet tænke paa at gifte mig med med Udsigt til Lykke; jeg tror, jeg elsker hende, men endnu er jeg ikke moden til Ægteskab. – Vi faar se, - Sympatien er gensidig."

1/12 1909 tiltrådte Axel som civilingeniør hos F.L.Schmidt & Co.:

"... forholdene synes mig ganske tiltalende og hvis jeg bliver der faar jeg straks begyndt at arbejde paa min Livsstilling."

Lønnen i hans 3 mdrs 'Prøveengagement' var 80 kr/md.

Forelskelsen i Matty kulminerer året efter med et frieri, forlovelse og bryllup den 17/12 1910. Axels kærlighedserklæringer fylder adskillige sider i hans dagbog.

Matty og Axel

Inden vi fortsætter med Axel skal vi læse om samspillet mellem

Min mormors og morfars familier

Matty var Axels kaldenavn for Kolga Matthia Kjølsest (1876-1953). Hendes far var Lorenz Severin Kjølsest (1838-1888), kaptajn i Aabenraa og hendes mor Cecilie Asmussen (1849-1922).

Mattys mormor hed Mathia Asmussen, f. Koch. (Se stamtavle s.24)

Axels mormor hed Maria Cornett, f. Koch.

Hendes mand var Sejl- og Kompasmager i Aabenraa, Jørgen Cornett (1811-1885).

Mathia og Maria var søstre.

Altså var Matty og Axel halvkusine og halvfætter - de havde fælles oldeforældre på mødre side – mine tiptipoldeforældre.

Der var 7 søskende Koch. Forældrene var kaptajn Mathias Koch (1779-1820), hvor han forliste ved Skotland) gift med Maria Fischer (1784-1861).

Han var søn af rådmand Jørgen Koch (1760-1824).

Mormor Mattys far, Lorenz Severin Kjølsest, (1838-1888) var søn af bager i Aabenraa, Nicolai Birger Kjølsest, gift med Christine Stolzenburg, datter af glarmester i Berlin, Philip Stolzenburg.

Nicolai Birger Kjølsests far, Lorenz Severin Kjølsest (som barnebarnet er opkaldt efter), blev født 1774 på den norske ø, Loppen.

Han var sømand, men blev bager i Aabenraa, hvor hans svigerfar, Nicolai Clausen, var bager.

Nicolai Birgers søstersøn, Birger Kjølsest Dietrichsen, sendes fra Norge 9 år gammel, efter hans toldbetjentfar er druknet, til bagerfamilien som plejebarn. Se også stamtavlen s. 22.

Birger er forfatter til bogen 'Sømandsliv fra midten af Aarhundredet', Kristiania, 1898.

Tv.: Cecilie Kjølsest f. Asmussen m/Matty og Marie ca.1882 – Th.: 3 x Kjølsest: Kristine, Matthia(Matty) & Marie ca.1888

I sommeren 1911 havde Matty og Axel planlagt en ferietur med damper til Lübeck og en tur op igennem Holsten til Aabenraa. Men F.L.Schmidt giver Axel rejseordre til Konstantinopel [e. 1930 Istanbul] så efter 2 dages ferie rejser han og kommer først hjem i maj 1912.

I mellemtiden var min mor, Cecilie, født 15/12. De følgende år rejser Axel meget rundt og monterer diverse anlæg for F.L.Schmidt: London, Stramberg i Tjekkiet, Pargas i Finland, Warszawa og Amerika, hvor formålet var "Studium af amerikanske Knuseanlæg samt bearbejdningen i Kalkbruddene": Afg. Kbh. med s/s Oscar II 3/6 1921. Hjemover med s/s Olympic til Southampton og via London ank. hjemme i Kbh. 25/8 efter at have rejst rundt i Amerika på kryds og tværs. I 1920 køber Axel sin første bil og året efter sommerhus ved Solrød Strand.

Matty i sommerhuset i Solrød 1927

Matty og Axel med Peter, Thilde og Cecilie januar 1919

Familien er foruden min mor, Cecilie, øget med Peter (1913) og Mathilde, kaldet Thilde (født 1918) og bor nu på Almevej 6 i Hellerup i deres eget hus.

Axel, mor og min søster Marianne foran Almevej 6 i 1960

Morfar – kaldet bedstefar – var elskelig, men også lidt indadvendt og ikke meget for større selskabelighed. Han sagde altid helst 'ja' og nødig 'nej'. Børnebørn fra hjem, der ikke havde så meget, fik større gaver end dem med mere velstillede forældre.

Ikke særlig pædagogisk, men rimeligt og retfærdigt, syntes bedstefar.

Huset i Solrød blev solgt i 30'erne.

Midt i 1940'erne købte bedstefar sommerhuset 'Hyttten' på en lejet grund i første række, Bleghaven 3 i Jyllinge. Forkøbsretten på grunden til 1,50 kr. pr. kvadratalen blev udnyttet mange år efter, da det tog fart med sommer-

husgrunde og udstykningspriserne derfor var langt højere!

På grunden bagved fik bedstefars datter, Thilde, g.m. Henrik Witt, sat et tidligere kolonihavehus, kaldet 'Tophuset', der sammen med 'Hytten' blev rammen om vores mindeværdige sommerferier i mange år. Oprindeligt med brønd og petroleumslamper – senere med indlagt vand og diverse tilbygninger på begge huse.

Efter Heinrichs pensionering bygger Thilde og han et helårshus i st. f. 'Tophuset' og flytter dertil fra Hellerup.

Bedstefars søn, Peter, og hans kone, Inge, købte sommerhusgrund på den bare Jyllinge Nordmark og byggede sommerhus der. I dag er området fuldt udbygget byzone. Matty dør af kræft 1953. Axel dør på plejehjem i 1970.

Min mor og far overtager 'Hytten', der senere overtages af min søster, Matti, som sammen med sin daværende mand, Finn Krogh Jensen, byggede et helårshus på grunden.

Min mor

15/12 1911 fødtes mor på dr. Esmanns privatklinik i Løngangsstræde.

Hendes far var som nævnt rejst til Konstantinopel og hendes mor, Matty, havde været i Aabenraa hos sin mor siden han rejste.

Tante Cille[Cecilie Cornett] tog med Matty til lejligheden i Hellerup sidst i november og passede hende til Axel kom hjem i maj 1912.

I sin ungdom var mor bl.a. ivrig pigespejder (blandt landets første) og hun var en sommer med Mariaforbundet på husholdningsskole i Hornsherred, hvor bl.a. hønsehold var på skemaet.

Efter præliminæreksamen rejste hun som 17-årig til USA for at besøge sin kusine, Cecilie Dreesen (1909-?), datter af hendes mor, Mattys søster, Marie Kjølseth (tante Mitte),

Matty med Cecilie

Foto fra den bogtrykte konfirmationssang. Mel. 'Der er et yndigt land'. 10. april 1927

gift med kaptajn Dreesen og emigreret med ham år 1900 og bosat i Mansfield Center, Connecticut.

Der var 6 ingeniører fra F.L.Schmidt – de fleste med fruer – med fra Kbh. med dobbeltskruedampskibet s/s 'Frederik VIII' den 29/8 1929.

Via Halifax til New York med ank. 9/9.

*s/s Frederik VIII
på M/S Museet for Søfart, 2014*

Mors rejsedagbog fortæller begejstret – naturligvis – om den store oplevelse, der sluttede med 3 uger i N.Y. hos Mrs. Olsen, gift med en af ingeniørerne.

Her besøgte mor bl.a. 'Verdens største Biograf':

"Den åbner lige som de fleste Biografer kl. 11 og Filmen ruller så uafbrudt til kl. 7. I denne Tid koster det 60 cent at komme ind og man kan sidde så længe som man vil. (Om Aftenen er det dyrere og da skal man vistnok være gala-klædt)

Man kommer ind i en stor, rund Hal m. Marmor-gulv og højt hvælvet Loft.

Langs Væggen er der Søjler og en bred Marmor-trappe fører op til en Balkon, der går Væggen rundt og fra hvilken man gennem små Gitter-vinduer ser ned i Hall'en (Verdens største runde Tæppe).

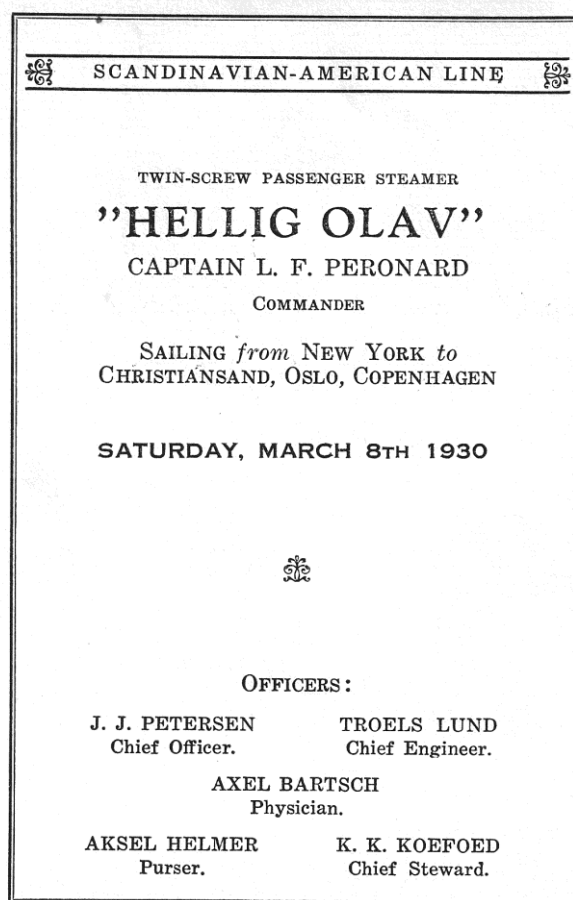
Selve Teatret er naturligvis enormt.

Der er 2-3000 Siddepladser og Lærredet er 20 m langt. Uden om selve Teatersalen ligger sto-

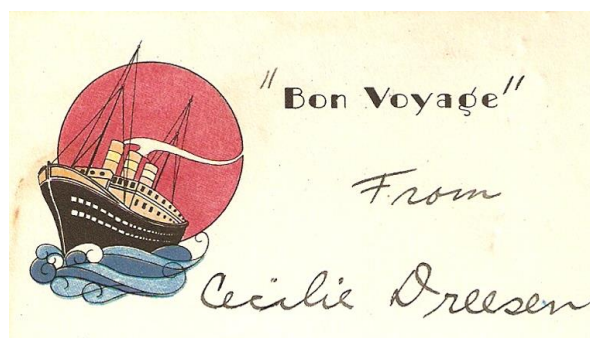
re Sale med tykke Tæpper, dybe Lænestole og dæmpet Belysning.

Det er holdt i en Slags maurisk Stil m. forgyldte Søjler, Palmer og Gitterruder. Neden under serveres gratis Kaffe i lige så hyggelige Omgivelser – det er naturligvis en Reklame for et Kaffemærke."

Den 8/3 1930 gik turen så hjemover med s/s 'Hellig Olav':

Fra pjecen med passagerliste og vejledninger

Farvelhilsen i kahytten ...

Vel hjemme igen startede mor på Zahles Seminarium, hvor hun bl.a. mødte Karna, min fars søster.

Mor blev lærervikar bl.a. et halvt år med hjemve på Samsø. Far var også vikar og boede på værelse i København.

Og de blev (som allerede nævnt s. 15) gift den 2. januar 1936 på Frederiksberg Rådhus.

Fra fars tale til mors – kaldet Cille - 70-års dag, citat fra manus:

"... Jeg vil prise det held, jeg havde, da jeg valgte den rigtige ud af bridgeholdet.

Det var jo sådan, at min emsige søster fik arrangeret, at jeg skulle undervise hende og 3 kammerater i det ædle kortspil.

Men jeg er og var ikke nogen expert og de 4 piger havde heller ikke den rette ildhu, så nogen succes blev det ikke med spillet, men desmere med sympatien for hende, som trængte mest til hjælp og bistand.

Dertil kom, at min kære søster hviskede i Cilles øre, at hendes store, stærke broder helst ville have en lidt mindre, altså i rent legemlig betydning, at gå med, for han var jo heller ikke så høj.

Ja, sådan begyndte det altså og den inklinasjon forstærkedes med tiden og er ikke mindsket i tidens løb. Det kan jeg forsikre for."

Som tidligere nævnt var det umuligt for far at få job på Sjælland og i 1938 flyttede de til fars vikarjob i Herning og lejede en lille taglejlighed på Slagelsegade 12 (s. 16), hvor jeg fødtes 9/3 1938. Som nævnt s. 16 blev far fastansat som adjunkt ved Herning Gymnasium i 1940.

I 1947 fik han ansættelse som adjunkt ved Slagelse Gymnasium. Mor fungerede lidt som vikar på skolen, men helligede sig efterhånden helt sine 3 børn – foruden mig mine søstre Matti (11/4 1941), opkaldt efter sin mormor, og Marianne (12/9 1943).

Bopælen i Slagelse på 2. sal over 'Thomsens Ligkistemagasin' i Smedegade 23 blev i 1950 ændret til Sct. Jørgensgade 8 i eget hus: En satsning til 38.000 kr. Det var stramme tider og en adjunktløn rakte ikke langt.

Far supplerede indtægten med alskens grønt fra en kolonihave på Rosenkildevej – nu fuldt udbygget byzone.

Det hjalp efterhånden: Avancement til lektor og en bedre overenskomst gav i 1957 mulighed for anskaffelse af familiens første bil, en Mercedes 1938:

Senere fulgte nye Opel Rekord og Volvo Amazon!

Sølvbrudeparret januar 1961

Far fortsatte i næsten 30 år med undervisningen på Slagelse Gymnasium i geografi, gymnastik, biologi og naturfag (geologi og naturhistorie), men med aftrapning til pensioneringen som 68-årig i 1976:

Det sidste skoleår havde han bare 1 klasse i 1 time om ugen.

Adspurgt, hvordan det kunne være tilfredsstillende, svarede han: Jamen på den måde kan jeg jo fortsat være med til lærerfrokoster, skolekomedier, skoleudflugter og hvad der ellers er af socialt samvær!

[Jeg brugte selv lidt af samme måde, da jeg skulle pensioneres:

Over 3 år aftrappede jeg til at have friperioder, sluttende med det halve af det sidste år, hvor min afløser allerede var ansat.]

Mor og far havde fortsat en dejlig tid efter hans pensionering. De fulgte ivrigt med i os børns trivsel og familieliv og rejste lidt.

Ego, Anja m/Charly, far og mor, juni 1982

*Øverst: Sonja og morfars kusine, Gyntha.
Midt: Søster Matti og morfar, Axel Frahm.
Nederst farmor og sølvbrudeparret.*

Trods sin ungdoms amerikarejse var mor ikke glad for at rejse langt og havde aldrig fløjet. Far gjorde flere lange rejser bl.a. en tur med den Transsibiriske Jernbane og med Geologisk Forening til Tanzania og Kina.

Om aftenen den 13. januar 1984 fik far et ildebefindende og måtte gå i seng.

En tilkaldt vagtlæge gav noget beroligende og anbefalede hvile.

Næste morgen sov far trygt og mor gik en tur i byen med Marianne, der var på besøg.

Da de kom hjem ved middagstid, lå far død i sin seng. 75 år.

Mor var 72 år, da far døde. Hun blev boende i huset på Sct. Jørgensgade de næste 23 år og fortalte, at hun savnede far – hver dag.

Fra 'Gymnasieskolen', medl.blad for Gymnasieskolernes Lærerforening, oplag 34.500:

MINDEORD

Mogens Funch 1908–1984

Helt uventet for alle, der kendte ham, døde lektor Mogens Funch d. 14. januar. Han var livsglad og i fuld vigør til det sidste.

Mogens Funch blev cand. mag. i 1934 med fagene geografi, geologi og idræt, og efter nogle vikariater i hovedstadsområdet blev han i 1938 adjunkt ved Herning Gymnasium, som nød godt af hans arbejde i ni år. I 1947 kom han til Slagelse Gymnasium, hvor han virkede indtil han søgte sin afsked i 1976.

Mogens Funch var levende interesseret i sine fag og i arbejdet med eleverne. I mange år ledede han frivillig idræt og trænede sportshold til deltagelse i regional- og landsstævner. I fa-

gene geografi og geologi forenede han sit engagement i fagenes teoretiske side med lyst og energi til at videregive sin store viden og interesse for disse fag til eleverne. Igennem en lang årrække foretog han omhyggeligt planlagte ekskursioner med sine klasser til geologisk interessante egne af landet. På disse ture var han ikke blot en meget sagkyndig og interessevækkende guide, men også en ivrig og munter organisator af de ikke-faglige arrangementer.

Hele livet igennem bevarede Mogens Funch lysten og energien til at uddybe sin faglige viden. Han var en hyppig deltager i de faglige foreningers rejser til

nære og fjerne steder på kloden, og efter hjemkomsten delagtiggjorde han med liv og lyst de hjemmeblevne kolleger i sine oplevelser i ikke blot mange europæiske lande, men også i Afrika og Kina.

Skolens trivsel lå ham altid stærkt på sinde. Han deltog livfuldt i lærerforsamlingens drøftelser, og ved skolens forskellige sammenkomster og fester var Mogens Funch altid en veloplagt og aktiv deltager. Hans elever og kolleger bevarer mindet om et aktivt, hjælpsomt og hjertevarmt menneske.

*Jørgen Christiansen,
Vilh. Larsen.*

Mor i Slagelse, 15. december 2006

I sommeren 2007 måtte mor på plejehjem pga. skrantende helbred og tiltagende demens. Matti skaffede en plads i Hillerød.

Der fejrede vi mors 96 års fødselsdag 15/12 med hele familien og 5 dage senere døde mor i sin seng med min søster, Matti, i hånden. 96 år.

På plejehjemmet, 11. juli 2007

(Blank)

2. afsnit af 'Slægt skal følge ...'

Peter Funch – *noget af mit liv ...*

1938 Herning. 1947 Slagelse. 1951 redaktør Musica. 1953 realeksamen Slagelse Gymnasium.

1954-1967 fra elev til overstyrmand Rederiet J. Lauritzen. 1959 Gift med Sonja. Svendborg.

1960 formand Svendborg Navigationsskoles elevforening, Nautica.

1961 skibsførereksamen. Tilbage til Slagelse. 1. barn, Lisa.

1962-1963 søløjtnant(R), vagtchef og adjutant Flådestation Korsør.

1963-1967 udenrigsfart sejlyacht, stykgods- og tankskibe. 1966 2. barn, Anja.

1964 lærer Kogtved Søfartsskole. 1965 medlem Dansk Styrmandsforenings bestyrelse.

1967 sekretær Dansk Styrmandsforening. 1970 Havnegade, København. 1972 3. barn, Adam.

1970 - 2008 sø- og sagkyndig lægdommer ved Østre Landsret og Sø- og Handelsretten, medlem af Senioratet. 1982 R og i 1994 R¹ af Dannebrogordenen. 1994-2007 medlem af Arbejdsretten.

Medlem FTFs forretningsudvalg, Borgfredsnævnet FTF/LO, formand FTFs uddannelses- og kulturudvalg, medlem ARTEs repræsentantskab, formand FTFs Fagbladsredaktører og bestyrelsesmedlem i Fagbevægelsens U-landssekretariat, Dansk Fagpresse og medlem af Anders Bording Priskomiteen.

Medlem PFAs bestyrelse og næstformand i Dansk Sømandskirke i fremmede Havne.

Medlem bestyrelsen for den danske sømandskirke i Hamborg og International Seamens-Club i Århus. Sekretariatschef Dansk Navigatørforening.

Æresmedlem af Søfartens Ledere og FTFs Medienetværk.

1980 købt grund og bygget sommerhus v/Egebjerg i Odsherred.

2001 pensioneret. Flyttet fra Havnegade; bygget til og flyttet i sommerhuset.

2004-2011 formand for Egebjerg Sogns Menighedsråd.

2006-2013 medlem af Ods og Skippinge Provstiudvalg.

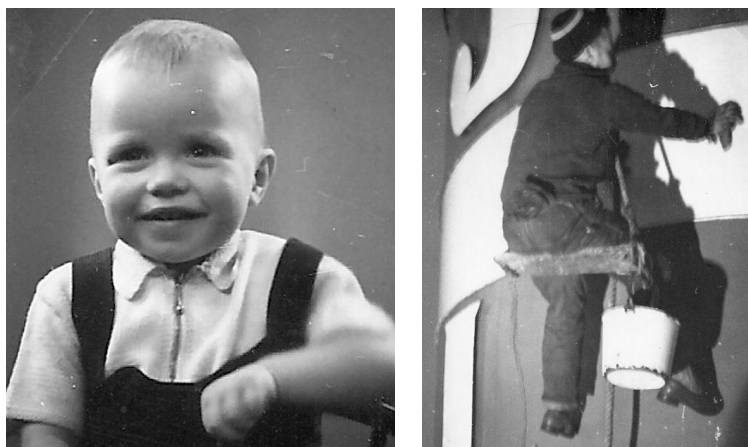
1989-2014 formand for g/f Englandsgården.

Internationale tillidsposter:

Medlem bestyrelsen for Nordisk Transportarbejderforbund (NTF); Koordinationskomiteen for EUs transportforbund; ILOs Joint Maritime Commission (JMC) og International Transportworkers Federation (ITF)s styregruppe for kampagnen mod bekvemmelighedsflag og ITFs Fair Practices Committee, (FPC).

1. del

1938-1958

Herning, Slagelse og styrmandselev til søs

Side 44 - 70

Herning

Mors forældre mente, at taglejligheden på Slagelsegade i Herning (s. 16) ikke var noget sted for en mor med en nyfødt, så da tiden nærmede sig, rejste mor over til dem på Almevej 6 i Hellerup og fødte mig den 9. marts på Fanny Fihns Klinik i Gentofte:

Efter nogle uger rejste hun tilbage til Herning.

I 1940 lejede de en 1. sals lejlighed i et nyere funkishus på Sjællandsgade 37 – dengang det sidste hus på vejen før markerne.

3 generationer til barnedåben i Brenderup 5/6
1938

Farfar døbte mig i kirken i Brenderup, hvor han var skolebestyrer på Realskolen. Det var ganske vist 25 år siden, han havde fungeret som præst, men én gang præst, altid ...

Morbror Peter, morfar Axel, mormor Matty og
Peter 1 år

11/4 1941 fik jeg lillesøster Matti og 12/9
1943 kom Marianne til verden.

Mor med Matti og Peter th. i – 26 gr. jan. 1942

Mattis barnedåb 1941 på Almevej 6 hos min morfar og mormor. Fra v.: Morbror Peter, hans kone Inge, morfar Axel og mormor Matty, faster Ellen, moster (Ma)Thilde, farfar Peter, onkel Henrik og mig. Nærmest m. ryggen til farmor Elisabeth. Mor sidder foran mig og tv. for os min kusine Lisa med sin mor faster Karna ved barnevognen med min kusine Ulla.

Krigen mærkede jeg ikke meget til. Jeg gik i halvdagsbørnehave over for Nørregades Skole, hvor jeg startede i 1. kl. i 1944. Drengeskolegården var inddraget af tyskerne til sigteøvelser med en kampvogn. En gammel soldat trak en lille kampvogn af træ i en snor og så øvede de sig i at indstille kanonen. Drengene var blevet flyttet til pigeskolegården, men det var mere spændende med tyskerne ...

En dag i 1943 kom jeg ikke hjem som normalt: Mor og far var bebrejdede, men forstående da jeg flere timer senere fortalte, at

jeg havde kørt med CBU's (CivilBeskyttelses-tjenestens Udrykningskolonne) lastbiler ud på landet for at hente sække med korn til Norgeshjælpen.

Danmark sendte mere end 30.000 tons fødevarer eller ca. 10 kg pr. nordmand til Norge under krigen, fordi den norske befolkning sultede.

Jeg fik lov til at betjene udrykningshornet, når vi kørte ind på en gård, hvor de så afleverede sække med korn – især havre, som nordmændene lavede den populære havresuppe af.

Norge blev befriet den 9. maj 1945.

På Danmarks grundlovsdag den 5. juni samme år var der takkeoptog på Karl Johan:

På Sjællandsgade var der flere jævnaldrende drenge at lege med:

Harry Krøjgaard måtte dog sjældent gå ud af haven.

Han havde en lang snor fra flagstangen til sin sele, så han lige kunne nå hegnet ud til gaden. Han havde et lille krus med og drak sit tis for 5 øre.

Jeg 'skød' ham en dag med en propbøsse, så han tissede i bukserne, hvilket fik hans mor til at stille hjemme og arrigt meddele mor, at Harry ikke måtte lege med mig mere.

Han overtog faderens tekstilfabrik, men slog sig på reklame og var en anerkendt jazzmusiker.

Bent Sjørvad var lidt ældre og styrede mange af vores lege. Hans søn blev styrmand og dukkede op en dag på mit kontor i Havnegade.

Knud Eriks forældre havde bondegården på den anden side af gaden og der legede vi naturligvis tit. Hans mor vandt en helikopter til et stadionstævne lige efter krigen: Det var noget!

Apropos stadionstævner: Far arrangerede idrætsstævner hvert år og havde jo selv gymnastikken på gymnasiet. En af hans første elever hed Niels Holst Sørensen: Ver-

densmester på 400 m løb i 1943! Olympisk Komitemedlem osv.

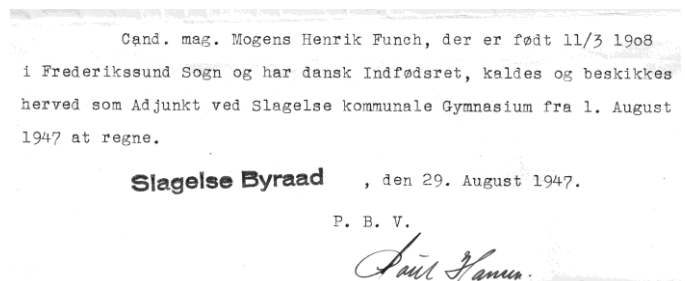
Jeg var tit med på stadion og husker odøren i omklædningsrummet og de kolossalt store mænd, der tørrede sig efter badet.

Man kunne kun købe piskefløde i Hammerum, men 'i løs vægt'. Når der skulle være fest blev jeg sat på barnesædet på stangen af fars cykel.

Dér skulle jeg passe på, at fløden ikke skvulpede for meget rundt i den emaljerede blå lågspand:

'Så bliver det bare til flødeskum, inden vi når hjem!' sagde far. Søndagsudflugterne gik ofte til fods med barnevogn og madkurv til Lind Plantage nogle km syd for byen.

Efter krigen begyndte far igen at søge til Sjælland, hvor de fleste af familien boede. Som nævnt i 'Min Fars Familie' (s. 15/16) kunne han ikke få ansættelse på Sjælland før krigen.

Slagelse

I 1947 flyttede vi så på 2. sal i Smedegade 23 i Slagelse og jeg begyndte i 4. kl. på Østre Skole.

Jeg blev jagtet, forfulgt, fanget og banket af drengene i klassen, hvis jeg ikke passede på - nok mest pga. min jyske dialekt.

I frikvartererne gemte jeg mig i særlokalerne, hvor den inspicerende lærer ikke så let kunne spotte mig.

Sidst på skoleåret kom endnu en jyde i klassen, så vi kunne holde dem stangen og i 5. kl. endnu en. Så overtog vi magten og betalte tilbage!

Vi stillede op i skolegården klassevis på 2 rækker, når hvert frikvarter var forbi og afventede gårdvagtens tilladelse til at gå ind. Vi stod helt stille uden at tale sammen, så vi kunne undgå de 3 slag bagi med spanskrøret, der var straffen for at snakke eller pjatete.

Spejder

Jeg blev gul spejder – ulveunge hed det indtil man blev 12 år. Flokføreren havde svært ved at styre mig og jeg fik senere at vide, at hun havde talt med tropsføreren om at smide mig ud.

Han foreslog hende i stedet at gøre den noget hyperaktive til bandefører for en til formålet nyoprettet 'Hvid Bande' og sådan gik det til, at jeg overlevede.

Vi vandt flere konkurrencer med banden og jeg rykkede op i 'Hjortepatroljen' som 'stor spejder', da jeg fyldte 12.

I 1950 var sommerlejren en bustur til Norge, hvilket mine forældre var noget betænkelige ved. Det var kun med garanti for opsyn fra nogle af fars større elever, der skulle med, at jeg fik lov til at deltage.

Der gik ild i den gamle bus pga. overophedet udstødning op ad Hallandsåsen og i det hele taget var det en primitiv, men begivenhedsrig tur – min første udlandsrejse!

Teltene, vi overnattede i, var lånt hos diverse forældre.

Jeg sov i et 2-mands telt med en gymnasieelev, Hans Rasmussen.

Han indførte mig i Karl Marx' teorier og havde produceret en myggebalsam, der både holdt myg og kammerater på afstand. Han blev senere brygmester.

Mine skolekammerater, Leif Olsen og tvillingerne Palle og Uffe Dyreborg kom med i patroljen og vi udgjorde et stærkt team, der vandt flere 'Sjællandsløb' o.lign.

Efter 5. kl. var jeg startet i mellemskolen på Slagelse højere Almenskole, som gymnasiet fortsat blev omtalt.

Ikke helt så slemt som i Scherfigs forsømte forår, men med ringe udbytte pga. uinspirerende og upædagogiske lærere – bortset fra nogle få, deriblandt – naturligvis – min far, som vi havde i Geografi et enkelt år.

Skæg og ballade

Vi kompenserede ved at finde på allehånde narrestreger som fx kobbersulfat i svovlsyre i en af de små mælkeflasker, placeret under kateder-forhøjningen.

Svovlbrinten drev de fleste lærere til vanvid – dog ikke frk. Liljendal, som vi havde i Religion: Hun lod som ingenting og lod os lide, indtil hun stilfærdigt foreslog at åbne et vindue!

Et andet trick var i den mørke vintertid at placere små, våde stykker træpapir på toppen af elpærerne i klassens hængelamper og så skrue dem til, så de tændte, lige inden læreren arriverede. Efter få minutter sagde det pft, pft, pft og mørket sænkede sig! Blandet sukker og salpeter (NB: Forsigtigt!) antændt med en tændstiks brændende svovl i en tom konservesdåse på skolegårdens lokummer var dog lige ved at tage magten fra os pga. den kraftige røgudvikling.

Provstesønnen Jens Holmgaard og jeg var på hver sit – han måtte gå ud i armene på gårdvagten, mens det lykkedes mig med et slag med wcbørsten at få den rødglødende dåse til at forsvinde ned i toiletkummen, der var åben ned til kloakken, få bukserne ned og lade forundret, da jeg blev beordret ud, hvorefter vi begge blev sendt op til rektor. På vejen lovede vi hinanden aldrig at lave noget mere, såfremt vi undgik den bortvisning, som vi mente at risikere. Rektor sagde blot: 'I kan nok forstå, at vi ikke kan have den slags. Pil så af.'

(Vi mente derefter nok at kunne frigøre os fra det afgivne løfte!)

Til støtte for klassens tysklandstur i 3. mellem lavede nogle af os drenge '3.M.B.'s TIDENDE', (A5, maskinskrevet m/gennemslag) der blev solgt for 10 øre/stk. Det gav ca. 20 kr. til turen.

Jens, kaldet Humle, og jeg producerede også et hektograferet skoleblad også i A5 format, 'HUFU Nyt'.

Oplaget var stærkt begrænset og udgivelserne stoppede hurtigt pga. trykmetoden. *[Med hektografi bliver originalen håndskrevet med anilinblæk. Den beskrevne side presses mod den plane overflade af en bakke med hektografmasse (gelatine, glycerin, sukker og vand), og det overførte tekstbillede, der nu står spejlvendt, kan anvendes til aftrykning af ca. 50 retvendte kopier. Vi kunne kun lave ca. 15!]*

Musica

Så havde jeg større succes med bladet 'Musica':

Jeg gik til klaver hos fru Ellen Noreen Bruun. Allerede i Herning var jeg begyndt på klaverundervisning, men det kneb med øvningen, så det er kun blevet til husbehov.

Fru Bruun fandt på at stifte en elevforening, hvor man kunne mødes socialt og lære noget musikhistorie med grammofon og foredrag.

Udgivelsen af et blad blev vedtaget og fru Bruun foreslog sin – bortset fra øvningen – lidt hyperaktive elev som redaktør.

Det blev en spændende opgave, som jeg løste i 3 år, indtil jeg skulle på søfartsskole. Derefter tog Troels Foldager over.

Troels var gift med Sonjas kusine, Addy, der hjalp fru Bruun med undervisningen blandt andet med den musikalske børnehave.

Elevforeningen 'Musica' udviklede sig senere til hele Slagelses musikforening med

spændende arrangementer og fungerede indtil omkring år 2000.

*Klip fra Sorø Amtstidende
(Senere Sjællands Tidende)*

*Vi var 7 elever, der optrådte rundt omkring med
'Musica's Babyorkester'*

Sonja

Mellemskoletiden betød også kæresteriernes begyndelse. Der var skoleballer, jazzklub og konfirmationsfester, hvor interessen for det andet køn blev vakt.

Med lidt forudgående svinkeærinder fra begge sider fandt min klassekammerat Sonja Damgaard Hansen og jeg sammen og blev et lykkeligt par resten af livet.

Skt. Jørgensgade 8

I 1950 flyttede min familie fra Smedegade til eget hus i 2 plan plus kælder. (Nævnt s. 37). Huset var bygget i 1926 og lå i Slagelses sydlige bydel på en stille villavej. Prisen var 38.000 kr. Far brugte megen tid på at isolere, lave børneværelser osv.

Yvalda

Jeg var begyndt at tale om at blive styrmand, når mine forældre spurgte til mine planer. I sommerferien 1953 fik jeg lov til at tage på togt med Nordisk Sejlerskole, der bl.a. havde en yawl, der hed Yvalda.

Jeg mønstrede på ved et værft i Thurø Bund ved Svendborgsund sammen med 8 andre jævnaldrende drenge, en ung mand, der var styrmand og skipperen, tidl. politifuldmægtig og stifter af sejlerskolen, Hugo Aagaard.

Vi sejlede via Stubbekøbing til bornholmske havne og retur.

Jeg blev søsyg.

Flere år senere blev skolen nedlagt, efter at Aagaard blev dømt for uterlighed! Det mærkede vi – heldigvis – ikke noget til.

Bagefter tænkte man på, om det forhold, at han altid insisterede på, at vi badede nøgne, når vi stoppede op til søs og hoppede i vandet fra båden, skyldtes hans tilbøjelighed.

Så til søs

Mine forældre syntes ikke om mit erhvervsvalg:

De forstod godt, at der kunne være 'noget arveligt', men mente samtidig at vide fra beretninger og breve fra min mors families mange kaptajner, at det var forbundet med store afsavn at skulle være væk fra familie og venner i årevis ad gangen.

Så Aagaard blev inviteret hjem og udspurgt om sin vurdering. Min søsygen gjorde, at han ikke var overbevist om, at valget var det rigtige.

Far havde haft en elev, Charly Sørensen, der nu var ude at sejle og han blev også inviteret hjem i en ferie for at fortælle om sølivet. Senere kom jeg til at sejle sammen med Charly og fandt ud af, at far havde instrueret ham om at forsøge at afskrække mig fra mine planer ved at fremhæve alle de mindre spændende sider!

Charly fortalte glad om sit valg, herunder starten på rederiet J. Lauritzens Søfartsskole i Kogtved ved Svendborg og det rigtige i at tegne kontrakt som styrmandselev med et rederi om de 4 års fartstid, der var forudsætningen for at komme på navigationsskole.

Jeg fastholdt og søgte søfartsskolen i Kogtved. De tog 20 elever ind halvårligt og vi var >200, der søgte.

Mor mindede far om, at en af hans skolekammerater fra rungstedtiden, Fritz Lage, nu var direktør for Statens Skibstilsyn og foreslog, at far bad ham om en anbefaling til min ansøgning.

Det syntes far ikke, man kunne, men mor fastholdt, at der skulle gøres alt, for at jeg kunne komme i gang – derefter måtte jeg selv klare ærterne. Så der kom en fin anbefaling fra en mig ukendt!

Kogtved

Efter psykotekniske prøver og interview i København blev jeg antaget og skulle møde på skolen i juli 1954.

Jeg blev hentet på stationen i Svendborg af en ældre elev og trak hans cykel med min kuffert de ca. 2 km ud til skolen.

Han mælede ikke et ord!

Straks efter ankomsten blev man hørt i betegnelserne for sejlene på skolens topsejls-skonnert 'Lilla Dan' og alle versene i 'Der er ingenting, der maner'.

Opgaven – kaldet 'Viljesprøve' - var tilsendt på forhånd med besked på, at hvis man ikke kunne svare 100 %, blev man sendt hjem med det samme.

Det var der 1, der blev!

Senere røg endnu en hjem, fordi han ikke kunne lære de halvhundrede tovender på skoleskibet i løbet af de første 14 dage.

De 20 drenge – kaldet juniorer - blev fordelt på 4 vagter. Fra holdet før var 10 drenge sendt videre ud med rederiets lastførende elevdamper, Maria Dan, og 10 var blevet på skolen som seniorer.

Hver vagt blev ledet af en senior som bådsmand og en som underbådsmand. 1 senior var elevchef og 1 næstkommanderende!

Systemet var adopteret fra Warsash Maritime Academy, en paramilitær skole ved Southampton, England, hvor den ene skibsreder, Knud Lauritzens, søn, Ole, havde været elev. Ole var 5 år ældre end os andre.

En senere forstander, Ejgil Larsen, fortæller i den lokale svendborgavis:

"Systemet var indført på skolen 1953, samtidig med ansættelsen af legendariske Villy Eisfeldt, en barsk herre, hvis lederstil tiltalte skibsreder Knud Lauritzen, for hvem skolen var et hjertebarn.

Eisfeldt var ikke sømand, men politimand, der dog havde sejlet som ung.

Han og Knud Lauritzens ide var, at de unge skulle præges i en god retning og have noget af rederiets ånd indpodet. Orden, disciplin og høflig optræden var en selvfølge. Det var et led i skolens dagligdag, at hver elev havde sine pligter. Blandt andet var der altid en vagt ved hoveddøren, så alle gæster blev modtaget høfligt, hjulpet af med eventuelt overtøj og derefter ledsaget hen til den person, de skulle tale med.

Der skulle ikke komme nogen til skolen uden, at man blev taget imod og hjulpet med sit forehavende. Eleverne gik i uniform. 'Uniformen forpligter. Når I går i byen i skolens uniform, er I ikke alene ansvarlige for jer selv, men også for det uniformen repræsenterer.' Det var holdningen på skolen i mange år.

På et tidligt tidspunkt blev der indført en danse-aften på skolen. Det var fordi, man mente, at handelsflådens officerer også skulle kunne danse og præsentere sig på bonede gulve."

Andre aftner var der sangundervisning, foredrag, arbejde i sejlkælderen med at sy køjesæk etc.

Alle aftner var besat og efter aftenkaffen kl. 21 var der ro kl. 22.

Kl. 6 stod seniorerne op og var efter fælles morgengymnastik klar til at tage sig af juniorerne kl. 6.30.

Efter morgengymnastik, bad og 1 times rengøring under seniorernes instrukser og tilsyn var alle klar til morgenskafningen.

Derefter blev man delt: 2 vagter til teoriundervisning og 2 til praktisk arbejde, bådtjeneste og –vedligehold, sejladsøvelser osv. Skolen havde flere både, bl.a. 2 hvalbåde – store robåde til 8 roere. Med dem roede vi både om kap, men også 'Thurø rundt', 'Til Elsehoved og hjem' og andre længere ture. Med 'Lilla Dan' sejlede vi et uge- og et fjortendagestogt på hvert hold.

Efterårsholdet 1954. Jeg sidder længst tv. på forreste rk.

Ugetogtet gik til danske provinsbyer, hvor vi reklamerede for skolen og rederiet. På 14-dages togtet var vi til søs hele tiden.

På juniortogtet lå vi oppe i Kattegat 6. oktober i hård NV kuling. Vinden var så hård, at overstyrmand Dyhr-Nielsen, der var skipper, ikke turde gå over stag (ændre kursen, så vinden kom ind fra den anden side), men følte sig – noget beklemmt - nødsaget til at fortsætte mod den svenske skærgård, selv om 'vi er sejlet ud af de søkort vi har'!

Over radioen hørte vi om 'Rikke Skou's forlis i Nordsøen. 12 af den 20 mands besætning omkom. Det var slemt for min barnetro at forlige sig med: 'Ikke en spurv falder til jor-

den, uden det er Guds vilje'. (Jesus sagde nu 'uden Gud er med den' og det er jo noget andet).

Andre særlige aktiviteter var natlige udpur-ringer (vækninger) til 30 km travetur eller egentlige natløb med poster og præmier.

Kun lørdag aften var fri – landlov - til kl. 21.30, så biografen lige kunne nås! For hvert minut for sent tilbage på skolen var der 1 times mindre såkaldt landlov næste lørdag. Ikke noget med at rejse hjem på weekend el.lign. Der var bare en forældredag halvår-ligt, men vi fik dog juleferie!

Efter den fortsatte jeg på skolen som senior-elev - bådsmænd - til sommeren 1955.

Forårsholdet 1955. Jeg sidder nr. 3 fra højre på forreste rk.

Anna Marie jun.-dec. 1955

Skolen sørgede for hyre i et af Danmarks mange småskibe. Alle seniorelever opnåede ½ års fartstid med 'Lilla Dan'. Man skulle have mindst 1 år i sejlskib(e) ud af kravet om 4 års såkaldt fartstid for at komme på navigations-skole: 1 år som dæksdreng, 1 år som ungmand, 1 som letmatros og 1 som matros. Pga. mangel på sejlskibe var hyre i småskibsfarten anerkendt og det skaffede dem veludannede unge drenge – billigt!

Jeg fik tildelt 'Anna Marie', hjemmehørende på Aarø ved Haderslev Fjord. Skipperen hed Th. Petersen og han var svigersøn til ejeren. Hans kone og 2-årige datter, Ingrid, var med om bord.

'Møj saft' bad hun om, når der var dåsefrugt til dessert.

Hyren var 125 kr/md og det var ikke så ringe efter tidens standard.

'Anna Marie' af Aarø. Ingrid hjalp til på dækket!

Jeg skulle mønstre i Holbæk, så far lejede en bil og den 27/6 1955 kørte han med mor, min godt stoppede kogtvedsydede køjesæk og mig selv.

Jeg besvor mor, at hun ikke fortalte, at jeg kunne lave mad og var lykkelig, da jeg så, at skipperens kone var med og jeg slap - heldigvis.

Der var stor afsked på kajen, efter at mor og far havde været med om bord og se på forholdene.

Nu skulle Peter for alvor ud på egen hånd og vi skulle ikke ses igen før til jul.

Første rejse gik fra Holbæk med byg til Tuborg, hvor vi ankom fredag i dejligt sommervejr og fik besked om, at vi ikke ville blive udlosset før mandag morgen.

Så tænkte jeg, at det ville være fint med weekend i sommerhuset i Jyllinge og tog mod til mig og spurgte skipper om lov. *'Ingen problemer – så sparer vi kosten så længe!'* lød svaret.

Der var nogle, der gloede, da jeg - efter kun en uges fravær - gjorde min entre på græsplænen foran 'Hytten'!

På 'Anne Marie' boede jeg forude – 'before the mast'. Rummet, hvorigennem ankerkæden gik ned i sin kædekasse, var egentlig beregnet for 2 drenge, men jeg var alene i et par måneder, indtil Ernst kom om bord. Han havde en fortid i et køkken på Dyrehavsbakken og måtte have besked på, at man på Anna Marie ikke skærer 1 cm bred skive leverpostej til en halv rundtenom rugbrød. Men Ernst var flink nok og rettede ind efter første besked!

Det var en god læreplads, hvor jeg fik lov til at sejle alene om natten – styrehuset var lige over skippers lukaf, så man kunne hurtigt få assistance, hvis man blev i tvivl om noget.

For det meste gjorde vi selv arbejdet som havnearbejder: Fx stablede hasleklinter i strålende sol og 25 gr. i skyggen, da vi lastede i Rønne. Der var en vandhane på kajen, men skipper advarede os mod at drikke det herlige, kolde vand: *'I får en maveforkølelse!'* Det værste var dog, at klinterne sleb huden af fingerspidserne, så de punktblødte. Arbejdshandsker kendte man ikke til. Vi fik nogle lapper af stumper af gammel bilslange, som vi kunne skære et par revner i og sætte på hænderne, men det var ikke tilstrækkeligt. Klinterne skulle dels til Nakskov, dels til Skive, hvor vi ankom en sen, herlig, stille, lun sommeraften.

HELE natten stod jeg på dækket og skiftede mellem at kaste op i havnen og brøle nogle kraftige hosteanfald ud over den nattestille by.

Skipper havde fået ret om det kolde rønnevand!

En anden rejse fra Rønne gik til Augustenborg, hvor vi skulle aflevere 125 tons granitsten til en stenhugger.

Vi lastede i silende regn. Stenene lignede allerede gravsten og skulle landes i lasten med halmmåtter imellem. Trist og tungt arbejde!

Vi skovlede korn ('lempede') til sugeren, når vi lossede i bl.a. Tuborg Havn. Den sidste lastrejse gik fra Haderslev med byg til Tuborg. Det var blevet decemberkoldt og Ernst og jeg var glade for, at juleferien nærmede sig.

Under lempningen af kornet ramte min skovl et jernbeslag i bunden af lastrummet og det sagde knæk i lysken. Derfor rejste jeg hjem med en brok, der ikke blev mindre af, at jeg skulle slæbe på køjesækkens 30 kg.

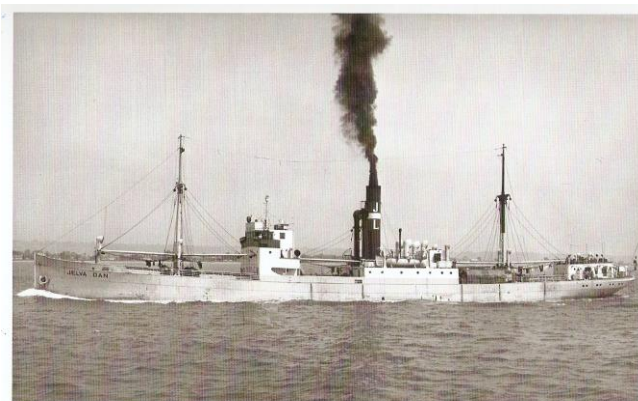

Vi gjorde 38 rejser –deraf 22 med last - rundt i danske og nærmeste farvande i de næsten 6 måneder. Lasterne bestod af mel, hvede, kiselgur, foderstoffer (3), skærver, korn (5), ildfaste klinker, salt, rapsskrå, råjern, asfalt-skærver, støbesand, ris, kond. mælk, majs-mel. 100- 125 tons hver gang.

Vi sejlede altså fra Holbæk til Tuborg havn og videre til Odense – København – Svendborg – Kalundborg – Sønderborg – Fredericia – København – Rønne – Nakskov – Skive – København – Halmstad(S) – København – Helsingborg(S) – København – Ålborg – Åhus(S) – Rønne – Nykøbing Mors – Ålborg – Ystad(S) – Rønne – Sønderborg – Lübeck(D) – København – Rønne – Augustenborg – Ørbyhage (v. Haderslev Fjord) – København – Nakskov – København – Haderslev – København – Årø-sund.

Jelva Dan mar.-jun. 1956

Efter en tur på sygehuset pga. brokken var jeg klar til at tage af sted igen. Utålmodigt ringede jeg til rederiet flere gange og fik endelig at vide, at jeg skulle med 'Jelva Dan'.

Jelva Dan. (TV/DZ)

Jelva Dan, rederiets ældste skib, bygget i 1919.

Så ringede jeg igen og igen og spurgte: Hvor-når?

Det var nok derfor, jeg fik rejseordre til Terneuzen i Holland, hvor skibet skulle passere slusen på vej ind til lossehavnen.

Sidst i februar drog jeg så af med køjesækken som rejsegods. Vel ankommet til Rotterdam,

hvor jeg skulle skifte, var køjesækken endnu ikke kommet – måske forsinket af toldbe-handling ved grænsen.

Jeg sendte telegram hjem om forsinkelsen, fandt et lille hotel og næste dag drog køje-sækken og jeg videre med lokaltog, flodfærgе og bus til Terneuzen, hvor rederiets agent indkvarterede mig på sømandshjemmet med beskeden:

'Jelva har endnu ikke forladt den spanske lastehavn!'

Terneuzen var en lille landsby, der havde 1 købmandsbutik og 1 biograf, hvor jeg fik set 'Madam Butterfly' med japansk tale/sang og hollandske undertekster. God tid til lange traveture langs Nordsøen. Det var 6 dages aktiviteter! Endelig den 5/3 om formiddagen kom Jelva i slusen.

På skolen havde vi lært, at man gik om bord og henvendte sig til overstyrmanden og at han var på bakken forrest i skibet.

Der stod 4-5 mand i striktrøjer og arbejds-bukser:

'Sofus, der er en, der vil tale med dig' og frem fra gruppen dukkede en lavstammet mand med holmensbukser, sweater og alpehue: 'Gå du hen til dit lukaf på båddækket og pak ud, så ses vi i morgen!'

Som sagt så gjort. Lukaf'et på båddækket midtskibs var en hytte på agterkant, der var malerskab i stb. side og elevkammer til 2 mand i bagbords.

Der var ikke nogen anden elev de første par måneder. Jeg skulle spise i restaurationsmes-sen, et lille aflukke midtskibs over for kabys-sen.

Officererne, matroserne, fyrbøderne havde også hver deres – noget større - messer.

Vi skulle ikke begynde at losse før næste dag. Næste morgen kl. 7 stod jeg nede på dækket i min nyvaskede arbejdstøj – alene.

En tre kvarters tid senere gik en matros ag-terfra, hvor de boede, over dækket og spurg-te, hvad jeg lavede der?

'Spis noget frokost og kom så igen'.

Ved land var der kaffe kl. halv syv og arbejdstid fra kl. 7-8, hvor der var frokost (morgenmad) til 8:30. 12-13 middag og udskejning (arbejds- ophør) kl. 17. Aftensmad kl. 18. I søen det samme, tillempet vagterne.

Der var konflikt mellem rederierne og sømandsforbundet pga. os elever, der blev kaldt skruebrækkere, fordi vi ikke havde nogen fagforening. Matroserne i Jelva var ligeglade også med den konflikt, så det gav ikke mig noget problem.

Senere oprettede Dansk Styrmandsforening en juniorafdeling efter pres fra rederiforeningen, så der kunne blive ro om sagen.

Kl. 8:30 stod jeg derfor på dækket igen og ventede på overstyrmanden, der skulle sætte mig i arbejde. Det måtte bådsmanden ikke pga. den nævnte konflikt. Fortsat alene. Lidt før kl. 9 skete der noget og folk begyndte at arbejde rundt omkring. Jeg blev sat til at skrabe rust på mellemdækket, hvor der ikke lå noget af kokslasten. Så kunne dækket senere blive malet før lastning af papir i Finland på næste rejse. Rustskaller og papirlast går dårligt sammen.

Jeg fandt en stikskraber frem og begyndte. Lidt efter kom Sofus (som alle om bord kaldte ham): 'Hvad laver du Petter? Ikke bruge stikskraber, kun almindelig skraber og forsigtigt, så du ikke kommer igennem dækket!'

Jelva var jo en ældre dame og rusten havde gjort sit til at dækkene var næsten gennemtærede visse steder!

Til aften stillede jeg med min tallerken ved kabyssens halvdør. Vi skulle have medisterpølse. Kokken knappede sine bukser op, lagde sin penis på skærebrættet, satte knivsægen på og spurgte 'Hvor stort et stykke skal du have?'

Det hele var noget af et kulturchok for en ung mand lige før hans 18 års fødselsdag!

De, der har set filmen om 'Martha', vil have en idé om, hvordan der var på Jelva: Flinke folk, men med en standard, der lå lysår fra, hvad vi på søfartsskolen havde lært om livet om bord!

Kaptajn Bjerregaard havde under krigen ligget alene på en flåde i en måneds tid efter at være minesprængt og var fortsat psykisk påvirket, hvilket viste sig ved, at han holdt sig helt for sig selv. Posttraumatisk stress hedder det i dag.

Officererne var alkoholiserede som resten af besætningen – især ved land.

En aften, da jeg passerede officersmessen råbte Sofus, om jeg kunne hente en fl. snaps på hans kammer. Jeg kunne ikke finde nogen, men blev sendt op igen med beskeden 'Se under madrassen'.

Der lå vel 10-15 flasker rød Ålborg – nok mest beregnet på salg til de finske havnearbejdere.

Men det var jo eventyrligt at komme rundt i Europa – til Aviles i Nordspanien, hvor der bl.a. var marked med skydetelt: Ramte man den 5 kr. store skive på de ca. 2 m afstand, åbnede porten sig på den maledede borg og en dukke i spansk nationaldragt rullede ud, forsynet med en bakke, hvorpå der stod skænket et glas sød sherry.

Hvert skud kostede 1 psetas (vistnok ca. 11 øre) og hvis man blev ved, blev sherryen skænket tyndere og tyndere for hver gang, man ramte!

Til Huelva i Sydspanien, hvor konerne lå på knæ og vaskede ved et gammelt, åbent vaskelanlæg nær havnen, hvor noget af flodvandet blev ledt igennem og hvor der var oksekærrer i gaderne.

Til Nordfinland i foråret med tusindvis af nyudsprungne birketræer i sneen - til England og til Frankrig.

Det var mange gode oplevelser.

Og søsygen holdt sig i skindet: Når Jelva var lastet, lå den pænt stille selv i meget dårligt vejr. Men der kom meget vand ind over!

Malia Dan jul.-sep. 1956

I Åbo i Finland lå vi i foråret 1956 sammen med et andet af rederiets skibe, 'Laura Dan'. Man kiggede altid over for at se, om der var en anden elev, man kendte.

Men Preben Porse kendte jeg ikke.

Han bød på en kop te og fortalte bl.a., at rederiets skibsinspektør Axel Nielsen havde spurgt, om Preben kunne være interesseret i at komme til Nordøstgrønland som besætning i en motorbåd.

Den skulle i samarbejde med Søværnet måle op til søkort i forbindelse med rederiets sejladse med bly- og zinkmalm fra minen i Mestersvig.

Der skulle være 2 elever i båden plus en opmålingsekspert fra Søkortarkivet.

Preben vidste ikke, hvem den anden skulle være, men opfordrede mig til at søge om at komme med.

Rederiet imødekom min ansøgning og jeg blev afmønstret Jelva Dan i Kielerkanalen den 26/6 efter bare små 4 mdr. om bord.

Den 25 fods halvdæks motorbåd, allerede døbt 'Malia Dan', bygget af 15 mm fed lærk på egespant og med 1½ mm galvaniseret plade og gitter om skruen som beskyttelse mod isen, var ved at være færdig på Holbæk Bådeværft.

Jeg blev udnævnt som 'tilsynsførende', indkvarteret på Holbæk Sømandshjem og var med til at få installeret en luftkølet (for at undgå frostskafer) Deutsch Diesel traktormotor og rigge skibet færdigt bl.a. med opmålingsudstyret.

Preben stødte til og vi sejlede Malia til Tuborg Havn og afventede rederiets ishavsskib,

'Kista Dan', der skulle transportere os og Malia videre til Mestersvig.

Mor besøgte mig i Tuborg Havn

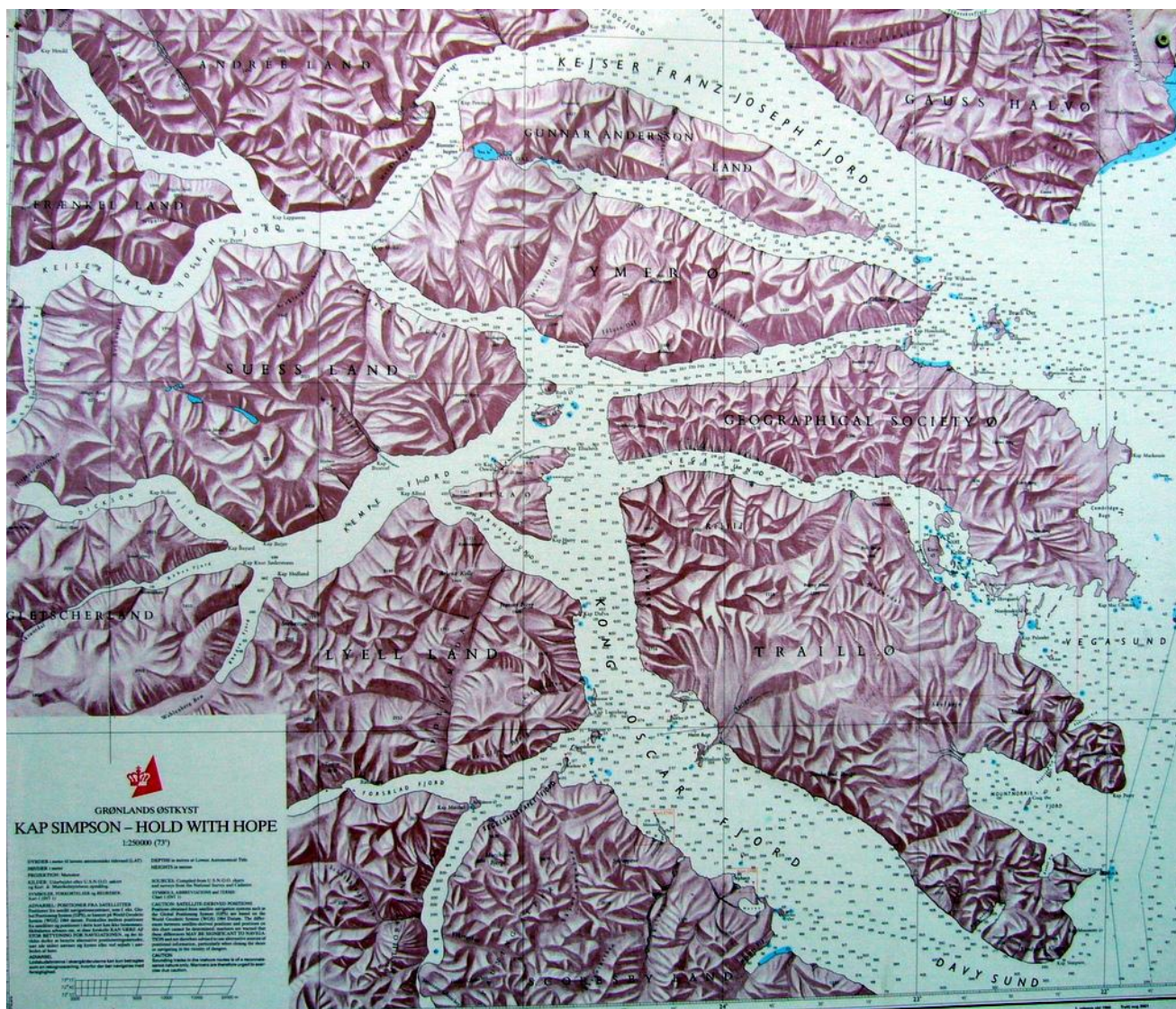

Malia lastes på Kista Dan 28/7

Mestersvig

*Bly- og zinkmalm på 'kajen' i Nyhavn
- klar til afskibning*

Udskibningshavnen, Nyhavn, ligger nederst midt på dette kort (i den nederste, orange ramme) over Kong Oscars Fjord komplekset på Østgrønland. Som det fremgår, er der flere muligheder for indsejlinger, hvis Kong Oscars Fjord er spærret af havisen uden for. Selve fjordområdet bliver ret hurtigt helt isfrit, bortset fra drivende isskoser, der dog kan være ret store. Ovenstående kort er et af resultaterne fra vores opmålinger i 1955 og -56.

Desværre var fjordene dengang meget dårligt opmålt og der fandtes kun gamle kort. Baltica, der var J. Lauritzens forsikringselskab, havde forlangt, at der blev bedre målt op, hvis de fortsat skulle forsikre skibene. **Det var en stor, stor oplevelse at være med til.**

I Malia havde vi overfenrik Rasmussen fra Søkortarkivet med om bord og vi målte op på de 'kritiske steder', hvor orlogskutteren

'Teisten', der var Søværnets bidrag til projektet, ikke var sikker på at undgå skær og grundt vand.

'Teisten's besætning var forstærket med kaptajnløjtnant Kærgaard – også fra Søkortarkivet.

Vi havde alm. ekkolod og dertil en 'svinger': En horisontal sender på en lang, lodret stang, monteret på siden af Malia, så vi kunne 'patuljere' langs en formodet færdigop-

målt indsejlingsrute og 'skanne' for evt. spidse skær.

Vi fandt flere, bl.a. et, der kun var en meter vand over. Skæret var ca. 8 meter bredt, men der var over 100 meter dybt 10-15 meter fra midt på.

Tyndere, men lige så højt som Rådhusårnet i Kbh.!

Kista Dan med orlogskutteren, 'Teisten'

Vi skiftede også papir på de vandstandsmålere, som Teistens besætning havde monteret.

Kaptajnløjtnant Knud Kærgaard ved en vandstandsmåler.

Han blev senere chef for Søkortarkivet.

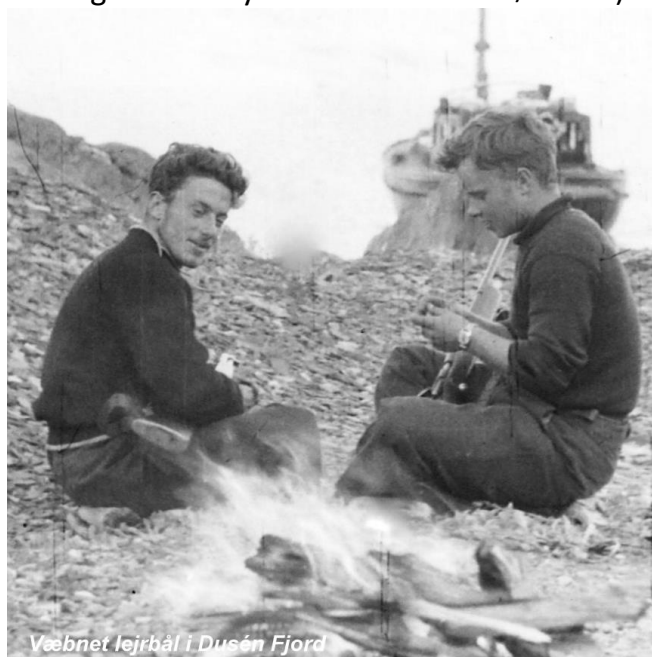
Der var ikke toilet på Malia. Derfor måtte vi op i krakkemutten (fjeldet) og forrette vores nødtørft – i hvert fald den større af slagsen og dermed – måske møde såvel isbjørn som moskusokse.

Bl.a. af denne årsag var vi to elever udstyret med hver sit halvautomatiske Garandgevær, der efter det oplyste kunne skyde igennem 5 mand med fuld oppakning inkl. feltspader!

Garandgeværet

'Og I er derfor omfattet af den militære straffelov', meddelte Kærgaard (hvilket vi nu godt vidste var en tom trussel. Det var nok værre for dem, hvis vi kom galt af sted: To 17-årige uden skydeinstruktion el. -øvelser).

Væbnet lejrball i Dusén Fjord

Væbnet lejrball i Dusén Fjord

Båkeholdet på vej

Der skulle også sættes båker op flere steder: Med Malia slæbte vi Teistens jolle ind til land med 'båkeholdet', deres trykluftbor, tomme, gulmalede olietønder, stolper, wirer og stålpløkker.

Først stod de og holdt de 2 stolper med trekanterne i toppen, imens vi med Malia sejlede et par gange frem og tilbage for at tjekke, at der var vand nok i stedlinjen (2 båkestolper overet).

Så blev der boret huller i klippen – et til stolpen og tre til støttewirerne.

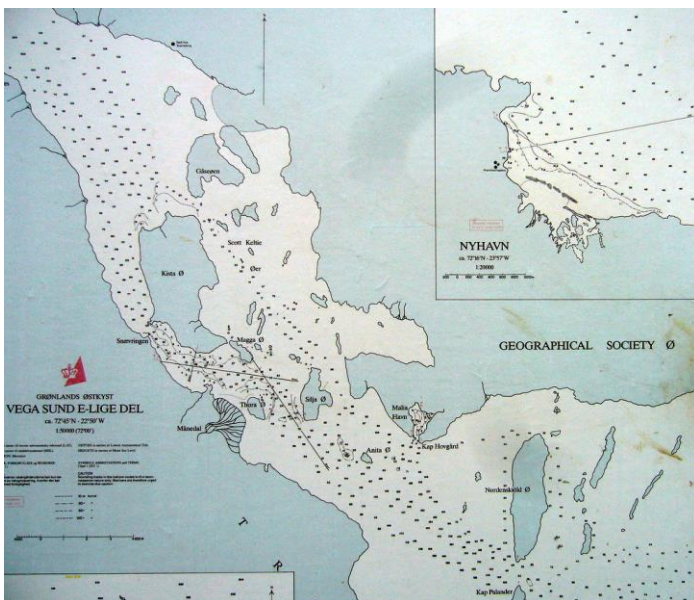
Pløkker blev sat i.

Tønden med hul i bunden over stolpehullet.

Stolpen med pløkken i enden ned gennem tønden i klippen. Wirer monteret.

Tønden fyldt med sten og så videre til næste.

Det gik der *nogen* tid med!

Stregerne i dette nye søkort viser nogle af båkelinjerne – og lidt under midten ses...

... 'vores' naturhavn: Malia Havn!

Sæsonen er kort: Fra midt juli til primo sept. Den 12/9 havde vi fået sat Malia på land i Nyhavn og surret den med dertil beregnede wirer til det stativ, den stod i på opturen med Kista.

Der stod den fint, indtil jeg året efter - i 1957 - igen tog på opmålingstogt med Malia – denne gang med min elevkammerat fra søfartsskolen, Finn Clausen, som jeg i mellemtiden havde sejlet sammen med på 'Kamma Dan'.

Skibsreder Knud Lauritzen (KL) havde fået sin egen 30 fods svendborgsundmotorbåd, døbt 'Vippa Dan', sejlet op til Mestersvig. Skibsinspektør Axel Nielsen var hans besætning sammen med styrmandselev Ole Bertelsen – en anden af kammeraterne fra kogtvedtiden.

Det var KLs kone, Kirsten, der havde forlangt, at Axel Nielsen skulle med, fordi KL var kendt for at være lidt for dumdristig og eventyrlysten!

KL havde inviteret forskellige gæster til at opleve sejladser rundt i området, bl.a. admiral Vedel, så Teisten er nok den eneste orlogskutter, der nogen sinde har ført admiralstander!

Her sitter jeg i krakkemutten med Teisten nede i baggrunden

Sidste skib i den kun ca. 1½ måneders nogenlunde isfri sæson for sejlads med malm fra minen i Mestersvig var rederiets lille nybygning, 'Ingga Dan' og den tog vi så med til Amsterdam.

Vippa Dan

Det blev noget af en tur:

Ingga Dan sep.-okt. 1956

Beretningen om turen ned fra Mestersvig med Ingga Dan i september 1956 skrev jeg til www.lauritzens-polarskibe.dk i 2013:

I sommeren 1956 sendte rederiet deres netop afleverede nybygning fra Svendborg Skibsværft, 'Ingga Dan', til Mestersvig efter den sidste last bly- og zinkmalm det år. Skibets gudmor var Inge Eisfelt, gift med forstanderen på Kogtved Søfartsskole. Skipperen hed Hans Christensen.

Ingga Dan i Bristol

Vi var kommet op med 'Kista Dan' først i august og skulle nu ned, inden isen lukkede for sejlads i området.

På vejen op var Ingga kollideret med en stor iskosse i et undvigedrej til stb., der medførte en indtrykning på bb. låring (dvs. hvor skibet runder henne agter).

Da indtrykningen med lækken ville komme under vand efter lastningen, blev der forinden støbt en cementkasse omkring den indenbords i hovmesterens kammer.

Hovmesteren havde siddet i sin armstol, som han havde placeret mellem skrivebordet og sofaen i borde, så den kunne stå fast i slingeragen opover. Han gik på toilettet og skibet tørnede skossen og da han kom tilbage, var stolen klemt sammen, så armlænene næste stødte sammen. Heldig mand!

Cementkassen var ikke helt tæt, så på nedturen var jeg og dæksdrengen nede hver time på vores vagter med en pøs og et fejeblad og øse en lille pøsfuld op fra dørken, hvor vandet løb fra side til side pga. skibets arbejde i søen. Om natten lå hovmesteren oppe i sin køje, mens vi øste! Der var ikke kamre til os overtallige. Jeg sov på vinkelsofaen i officersmessen. Ikke til at ligge udstrakt!

Nyudnævnte kaptajn Hans Christensen havde fået en overtallig overstyrmand med erfaring i issejlads med på turen og han var en god støtte.

Efter en svær tur ud gennem storisen fra Mestersvig - med mange småkollisioner med iskosser, der hver lavede en mindre bule i vandlinjen, hvorefter jeg gik ned i lastrummet med pensel og mønje for at sætte kryds på bulen - gik det fint en kort stund.

Så satte maskinen ud og vi drev tilbage mod iskanten i kuling og snebyger. Situationen blev åbenbart vurderet som kritisk, for vi begyndte at dække livbådene af og hovmesteren fik besked på at komme på båddækket med lidt proviant og nogle tæpper.

Vi så søen bryde ind over iskanten ikke langt fra skibet – og så sagde det 'duk-duk' og maskinen kom i gang igen.

Af sted gik det så i usigtbart vejr pga. snefygningen i den stærke blæst.

Skibet slingrede og kaptajnen forsøgte at få sendt en besked til rederiet.

Men radioanlægget virkede ikke.

‘Måske en sikring?’ blev det foreslået, så de 4 fingerskruer i kabinettets hjørner blev skruet ud, så indmaden kunne trækkes ud på de dertil indrettede skinner.

Skibet tog en svær overhaling – kabinettet røg ud – ud over skinnerne – og havnede på dørken ved den modsatte væg!

Så havde vi ingen radio mere!

Næsten samtidig var der problemer med radarbilledet: Det ‘sweep’, der normalt kører rundt stod fast. Et kig på radarantennen afslørede, at årsagen til, at radioen ikke virkede, var, at radioantennen var blevet overiset - var bristet og faldet ned, så radarskanneren kunne fiske den og vikle den op om radarantennen til den var stram – hvorefter antennemotoren brændte af!

Så havde vi ingen radar mere!

Isekspertoverstyrmanden fik fat i mig og gav mig besked om at kravle op i radarmasten oven på styrehuset – få radioantennen viklet ud – og så dreje antennen rundt, lige som motoren skulle have gjort. ‘Jamen er det ikke farligt?’ spurgte kaptajnen – ‘stråling og sådan?’

Overstyrmanden fandt radarmanualen frem – et digert værk på flere hundrede sider – holdt det på højkant og bladede igennem med en finger på 3 sekunder: ‘Det står der ikke noget om! OP med dig, Petter!’

Som sagt så gjort.

Mens radaren virkede - (jeg har nu efter næsten 60 år ikke helt styr på kronologien) - havde vi fået lagt skibet i læ af et ret stort - nærmest kolossalt - isfjeld, men nu var det væk - og skibet slingrede igen voldsomt gennem snestormen.

Kaptajnen stod ved den direkte omstyring til maskinen: Skibet sejlede langsomt rundt for lissom at finde fjeldet igen – intet at se – kaptajnen og eksperten blev enige om at øge farten lidt – vi var nok drevet for langt væk – rundt igen – lidt mere fart – og halløj: Dér var fjeldet så ret for og vi tørnede med ringe fart, men dog nok til at stævnen blev rettet lidt op og skanseklædning (skibssiden over dækket) og gelændere blev lagt ned af en sand syndflod af større og mindre isstykker, der raslede ned over bakken. Det var sidste alvorlige hændelse på turen.

Letmatrosen på Ingga efter stormen er stilnet af

Da vi kom nærmere lossehavn (Amsterdam) og vejret blev fint og solrigt, dækkede vi de sidste isstykker på bakken med gamle aviser og en presenning, så vi kunne vise lodsens et skib med is på bakken. *Det havde han nok aldrig set der i september, var vi enige om!* Radiohavariet resulterede i, at rederiet mistede kontaktmuligheden, blev usikker på skibets situation og fik det efterlyst i radioavisen. Pårørende blev derfor alvorligt urolige og bekymrede.

Dette varede i et par uger!

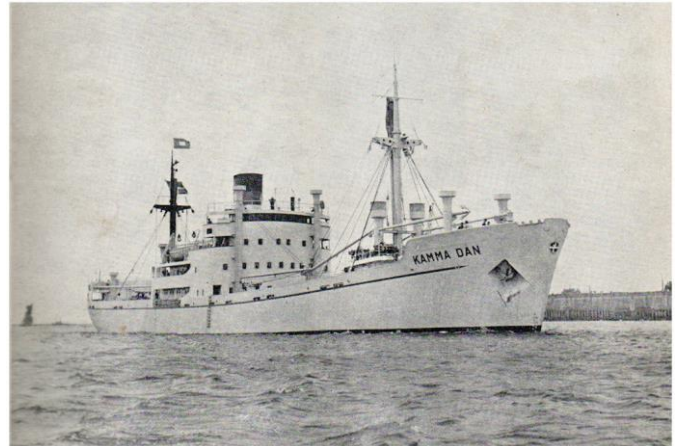
Ø. Inggá Dan ud for Nyhavn, Mestersvig.
M. Istønden var monteret bare til denne rejse.
N. På Ålborg Værft blev alle plader i vandlinjen
udskiftet.

Efter udlosning sejlede Inggá Dan direkte til Aalborg Værft, hvor stort set alle plader i vandlinjen blev skiftet, bakken rettet op osv. Der var mindst et halvhundrede mønjekryds rundt i lastrummet i vandlinjen!

Jeg husker kaptajnen gående frem og tilbage på broen oppe i isen mens han nærmest messede:

‘Det skib skulle aldrig have haft lov til at sejle op i isen på Grønland’ – ‘Det skib skulle aldrig have haft lov til at sejle op i isen på Grønland’ – og det var der mange, der var enige med ham om på turen – og senere hen i rederiet!

Kamma Dan okt.1956-jun.1957

Moderne dampskib, bygget 1949
(30 år efter Jelva Dan!)

Jeg mønstrede i Kielerkanalen den 20/10 1956 efter en måneds ferie.

Kaptajnen var elskelige Chr. Grønne og vi havde rederiets første kvindelige telegrafist, Marie. Hun var bl.a. nordisk mester – til søs – i kuglestød og løb.

*Opvogn med Marie
Kinne, der holdt
foredrag i præstegården
om søens herlige liv*

I 2003 mødte jeg igen Marie, da hun holdt foredrag om livet til søs i 1950'erne for en undrende forsamling i Egebjerg Kirkes konfirmandstue.

På Kamma Dan delte jeg kammer med den anden elev, Finn Clausen fra Rønne. Vi aftalte at søge om sammen at blive Malia Dans besætning i 1957 og var heldige. 10/6 afmønstrede vi i Kielerkanalen.

Ugen efter, 14/6, blev Sonja og jeg forlovede.

Thetis juli 1957

Efter små 3 ugers ferie stillede Finn og jeg i Esbjerg for at sejle med fregatten Thetis til Reykjavik. (Vi arbejdede jo for Søkortarkivet under Forsvarsministeriet!)

*Bygget i England i 1940.
Overtaget af Danmark i 1945*

Derfra videre med et Catalina fly til Mestersvig, så vi kunne få sat Malia i vandet og gjort den klar til sæsonen startede. Vi sejlede i havblik fra Esbjerg til Reykjavik, indkvarteret på fregattens hospital.

I København havde der netop været optøjer i forbindelse med premieren på Bill Haley-filmen 'Rock Around The Clock', så da vi hørte, at den skulle have islandspremiere den aften, Thetis kom til Reykjavik, blev der bestilt 2 rækker billetter. Skuffelsen var stor, da de stedlige biografængere gik tavse ud af biografen uden at fortrække en mine! Flyveturen med Catalinaen var en oplevelse og det samme var de 7 uger, vi lige som året før sejlede rundt i Kong Oscars Fjord kompleks.

Sejladsen og opmålingerne gik også fint – men en enkelt hændelse skal nævnes: Som nævnt havde jeg fulgt færdiggørelsen af Malia på Holbæk Bådværft, herunder installationen af motoren, en Deutz Diesel trak-

tormotor, der var valgt, fordi den var luftkølet og derfor ikke kunne frostsprænges! Det var to mand fra Deutz, der i en uges tid stod for monteringen og de fortalte om nogle af de symptomer, man kunne opleve på driftforstyrrelser og om, hvordan man kunne afhjælpe dem.

Bortset fra et meget højt lydniveau virkede motoren yderst tilfredsstillende stort set hele tiden og startede fx med det samme efter at have været stillet på land i Nyhavn ved Mestersvig i de ca. 10 mdr. uden for 'sæsonen'.

Jeg var blevet rådet til jævnligt at kontrollere brændstoffdyserne, da de kunne stoppe til bl.a. fordi den solarolie, vi kunne få, ikke altid var helt ren.

Trods kontrol skete det en skønne solskinsdag med stille vejr, at motoren satte ud og nægtede at starte. Vi havde både skibsinpektør i JL Axel Nielsen og kaptajnløjtnant Knud Kærgaard om bord den dag. Jeg sagde, at jeg ville efterse dyserne, men Axel Nielsen affærdigede og sagde, at vi skulle starte fejlsøgningen oppe i stævnen, hvor forbrugstanken var og så arbejde os agterover gennem filtre mv. indtil vi fandt fejlen.

Jeg gav udtryk for, at det ville være spild af tid, hvis det nu *var* dyserne, der var stoppet og foreslog, at vi i givet fald kunne skifte dem med nogle af de nye, vi havde med i reserve.

Axel Nielsen afviste og da jeg fremturede, bad han mig tage jollen og påbegynde en bugsering af Malia ind mod et sted, vi kunne ankre, hvis det ikke lykkedes at få motoren i gang. Det gjorde jeg naturligvis. Da jeg efter en halv times tid bad Finn om at afløse, sagde han, at det måtte han ikke! Efter en god times tid fik Nielsen motoren i gang.

Der blev ikke talt mere om 'episoden' før 4 år efter:

I 1961, en søndag formiddag ringede det på døren i Herrestræde i Slagelse:

Finn tog et billede af min rortørn

Det var - nu kommandørkaptajn og chef for Søkortarkivet - Knud Kærgaard, der havde været på familiebesøg i Slagelse og 'da lige ville hilse på' inden han rejste hjem til København. Han tog os - næsten - på sengen, men vi fik da klaret lidt formiddagskaffe og en snak bl.a. om oplevelserne i Grønland.

'Du lærte nok noget den dag, du blev sendt ud at ro, fordi du ikke kunne lade være med at være bedrevidende end din skibsinspektør' udbrød Kærgaard pludseligt.

'Jovist', svarede jeg. 'Nu er jeg jo rigtigt i Søværnet og dér skal man bare sige javel, selv om man er uenig. Men det troede jeg ikke gjaldt i Malia, hvor jeg synes, jeg blev uretfærdigt affærdiget. Ikke mindst fordi det viste sig, at jeg havde ret i, at det bare var skidt i dyserne!

Der var ikke gået noget af Axel Nielsen for at sige 'OK, du fik nok ret, men derfor skal du alligevel bare gøre, som jeg siger!'

Nå, min selvtillid og uimponerethed gik der ikke skår i hverken den dag i Grønland eller siden.

Det er en arv fra min far, og den har - stort set(!) - kun har været med til at hjælpe mig gennem livet.

Efter at have fået sat Malia på land var der afgang fra Mestersvig først i september til Antwerpen med sæsonens sidste skib, Kista Dan. Skibsreder Knud Lauritzen (KL), der igen som året før havde sejlet rundt med skibsinspektør Axel Nielsen og den samme JL-elev, Ole, i området med sin svendborgsund-motorbåd, Vippa Dan, havde med sædvanlig gæstfrihed inviteret gæster med på turen hjemover. Således denne gang bl.a. nogle østrigske bjergbestigere, der havde nydt udfordringerne på de østgrønlandske bjergtoppe i området.

Hovmesteren havde inden afgang lavet en lille forretning med kokken i minen og solgt noget af sin rigelige proviant. Det skulle vise sig at være en dum idé!

Vel ude af fjorden blokkede isen sammen og Kista endte med først at sidde uhjælpelig lukket inde for siden at drive og kunne rykke kun omkring 10-20 sømil i døgnet .

Det varede 17 dage!

Isankeret er sat

Ikke særlig dramatisk – sådan sejladsmæssig set. Vi fik jævnlige isreccoer (isobservationer fra fly), men der var ingen vej ud.

Vi observerede nogle isbjørne, nogle med unger, sæler samt det norske skib 'Polarbjørn's redningsbåde, der altså var drevet på havisen de mange sømil sydover.

*Evakueringen af 'Polarbjørn'
m. redningsbådene på isen*

'Polarbjørn' var tidligere på sommeren blevet 'fanget' af isen nord for Bontekoe øen i Myggbukta. (Se kortet s. 68).

Øen stoppede den sydgående dravis, der derfor klemte skibet fladt.

Besætningen gik på isen og blev hurtigt evakueret til Mestersvig af en amerikansk helikopter.

På isen ved den flad- og fastklemte Polarbjørn
Patruljekutteren Teisten sørgede for at fragte benzintønder med helikopterbenzin fra Mestersvig ud til den nærmeste ø, så der kunne tankes op.

Senere lettede ispresset og 'Polarbjørn' gik ned som en sten.

Vi var ude på opmåling og fik den dramatiske beretning senere.

*I ventetiden tankes der ferskvand fra en issø.
Fra v.: 2. mester, 1. stm
og elevmatros Jørgen Raakjær*

Først slap Kistas ferskvand op. Der blev med held rigget brandpumper til en issø.

Så begyndte det at knibe med provianten og diverse varer i hovmesterens shop.

Da KL hørte om hovmesterens 'forretning' med minekokken, blev han vred og forlangte, at hovmesteren skaffede proviant mm. tilbage med luftdrop!

En af JLs yngre overstyrmænd, Vilh. Pedersen kaldet 'Ispedersen', var stationeret på flyvepladsen i Mestersvig i en flot, surret alu campingvogn.

Han koordinerede, arrangerede og foretog isreccoer og luftdroppet.

Kasser og bokse med proviant var blevet pakket og forsynet med faldskærme, så de kunne droppes fra Catalinaen.

Men den viste sig at være forhindret, så det blev med en DC3 i stedet.

Kabinedøren blev holdt åben med en stiver (prop) fra minen og så begyndte forestillingen: På grund af farten og dermed vindpresset blev faldskærmene revet af og drop-pene kom derfor i frit fald!

Det blev noget af en forestilling:

Noget røg i våger til sælerne, noget blev lidt fladt og bulet, men stort set alt fik vi samlet sammen, så overlevelsen var sikret.

Knud Lauritzen i fuldt udstyr

Vi venter på luftdrop. Yd.th. skibsinsp. Axel Nielsen

(Se modstående 'Polarekspressen' fra 22/9 1957, der var en daglig A4-avis på luftpost-papir, skrevet af kaptajnen.)

Et særligt drop bestod af en halv gris, diverse konserver, bisquits og mel. Det landede som en japansk vifte med grisen nede i spidsen og resten smukt fordelt i et cirkeludsnit med

Isbjørnene ved Kap Moorsom

knuste bisquits og melet yderst!

KL havde også bestilt flere film til de mange fotografer – ikke mindst ham selv. Filmkassetterne var bulede og måtte spoles om under dynen i køjen, så også det problem blev løst.

Nogle dage senere lykkedes det at komme fri af isen og den 28. september - en måned efter afgang Mestersvig - var vi i Antwerpen.

Kanaltur til Svendborg

Vi havde KLS båd Vippa Dan med ned.

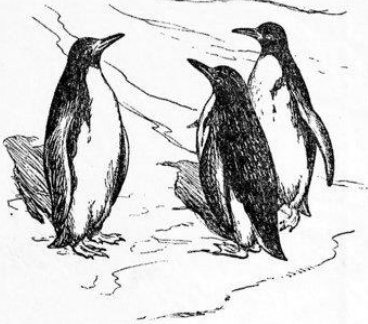
Ole og jeg sejlede den til Svendborg.

Først gennem små kanaler op til Kielerkanalen.

Vi fortsatte, selv om mørket faldt på og sejlede forkert ind ad en bred å, der blev smallere og smallere.

Vi gik til køjs og vågnede ved bjældeklang fra nogle køer, der var ved at blive malket inde på marken. Vi måtte trække Vippa baglæns, indtil vi kom ud i kanalen igen.

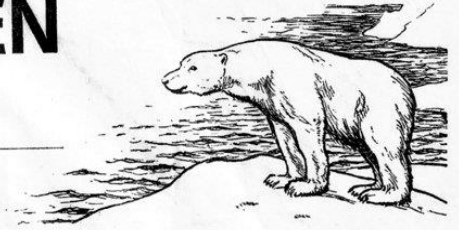
På sejladsen gennem Kielerkanalen havde vi KL og hans kone, Kirsten, med om bord.

POLAR- EKSPRESSEN

m. s.   KISTA DAN.

No. 3.

Søndag 22. sept. 1957.

SEJLADSEN. Takket være kaptajn Hindbergs polarinstinkt, maskinchefens maskininstinkt og ikke at forglemme fader Neptuns bevågenhed er det lykkedes at presse Kista 18 sømil mod sydøst siden i går middag. Vor middagsplads er $71^{\circ}57' N$ $19^{\circ}25' W$. Ifølge isrecoen fra Ispedersen igår har vi ca. 23 sømil ud til iskanten fra vor middagsposition, og om alt går vel, er vi ude af isen imorgen, medmindre kaptajns polarinstinkt bringer os hurtigere igennem.

TIP. Den, der har holdt på mandag d. 23. sept., har en reel vinderchance for de 74 kr. Såfremt vedkommende vil sælge sin chance, kan han henvende sig til kaptajn Hindberg, der er villig til at give 5 kr. for tippet inden kl. 1500 i eftermiddag.

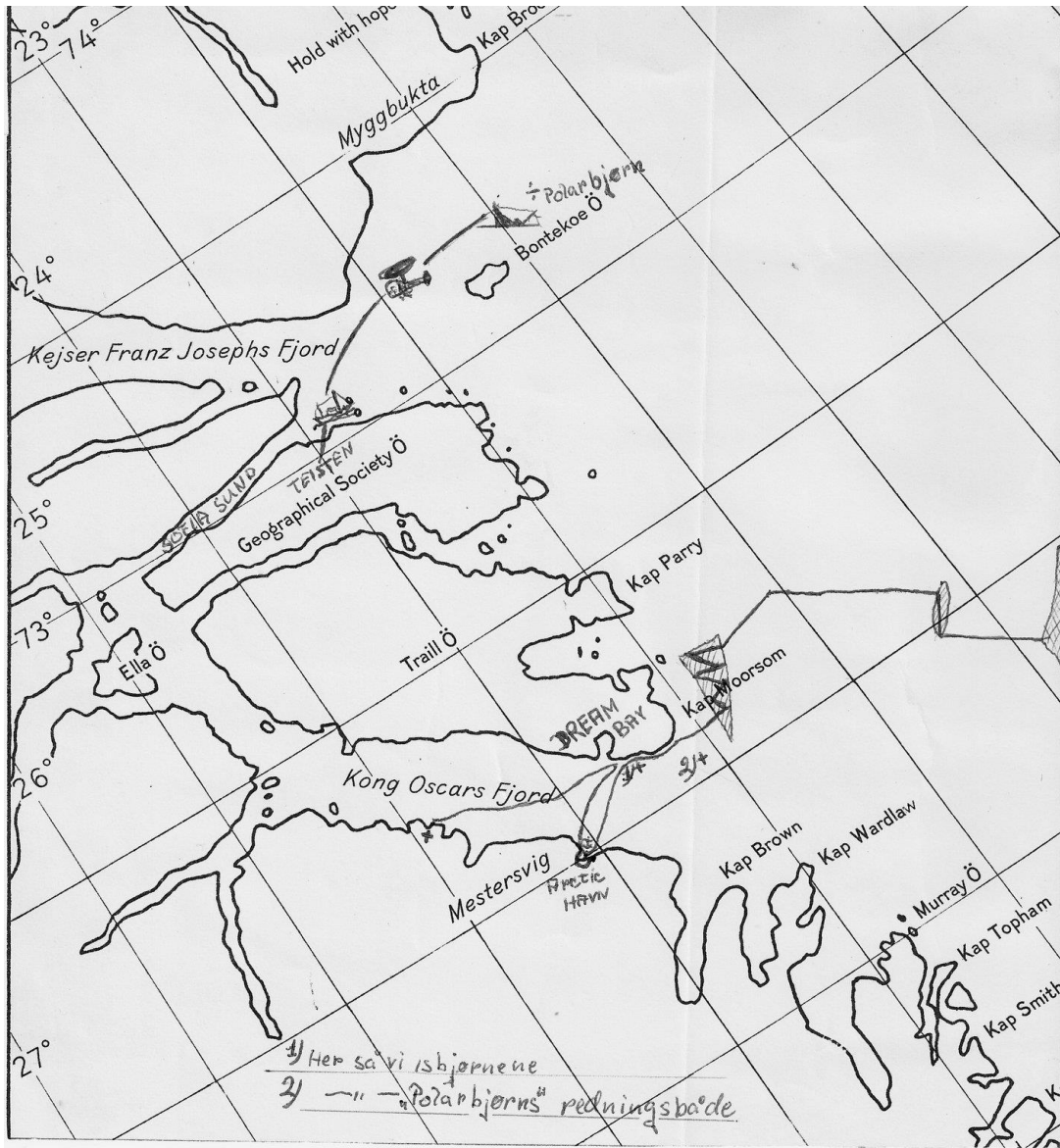
POLAR-TANDLÆGEN. har haft sine første polarpatienter i formiddags, så hylene, De måske har hørt, stammer ikke fra den bortkomne luftdroppede gris.

LUFTDROPP. Til oplysning for vore læsere kan vi meddele, at luftdroppopvisningen, De overværede i går, var ganske usædvanlig. Deres korrespondent har aldrig været med til noget lignende.

VASKERIET vil blive åbnet igen, når vi kommer ud af isen. Nærmere herom senere.

SMØR. Da det luftdroppede smør gik ned til sælerne, vil smøret fortsat være rationeret, men vi har plenty af fedt.

TOBAK. Der kan igen købes Edgeworthtobak hos hovmesteren.

Kista Dans rute ud af isen september 1957

Det blev til 3 ugers ferie inden næste skib:

Indian Reefer nov.57-jun.58

Bygget Helsingør Skibsværft i 1939

Den 1. november mønstrede jeg som elev/letmatros. Skibet lå i Aalborg, hvor det var blevet gasset for utøj.

Kaptajnen hed Nygaard – kaldet Busser – fordi hans blonde kone, der sejlede meget med, blev kaldt Blondie. Tidligere havde Charly – (nævnt s. 49) – været elev om bord. Han blev senere gift med Nygaards datter, Henny, der havde været med om bord samtidig!

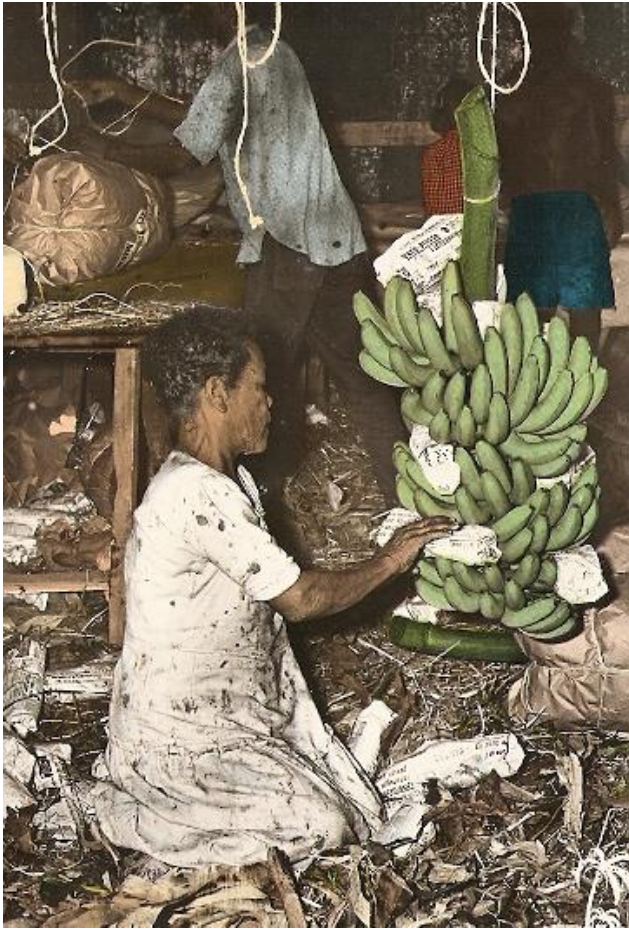
Efter et par rejser til Sydamerika, Buenos Aires og Valparaiso, gik vi i charter for det franske rederi, Transatlantic og sejlede flere rejser med små bananer fra De Franske Antiller, Guadeloupe og Martinique.

Frankrig havde som tidligere kolonimagt forpligtet sig til at aftage øernes små bananer, selv om forbrugerne foretrækker de større, forædlede sorter.

Vi havde gl. aviser, halm, brunt karduspapir og høstbindegarn med fra Frankrig.

Banancerne blev pakket af en halv snes kvinder i nogle åbne skure tæt ved kajen i bl.a.

Fort-de-France:

Først sammenrullede aviser ind omkring stokken mellem bananklaserne, så halm omkring og karduspapir uden om det hele, bundet med høstbindegarnet. (Færdig pakke ø. tv. på hylden!)

Så kom der en af de ca. 20 indfødte havnearbejdere og tog pakken på nakken og bar den om bord ad små gangbroer ind i lasterne.

Det tog en uges tid at fylde skibet op, så der var god tid til at lege turist og se de smukke øer.

Bananklase med hjem. Mor & Mie i Jyllinge

*Hjem fra jyllingesejlds med Sonja i Snipen
(Hvad har man en kone til!)*

Dejlige 5 ugers sommerferie i Jyllinge med Sonja før afgang til København for at påmønstre

Helga Dan juli 1958

Det var Malia, der skulle hentes i Mestersvig. Det blev kun til en lille måned, så var vi tilbage med bly- og zinkmalm og Malia oven

på. Vi satte den i vandet i lossehavnen, Bremerhafnen.

Overstyrmand Christiansen fra Helga Dan og advokat Schaumburg fra Baltica, der havde været med på rejsen fra Grønland som passager, sejlede med mig i Malia via Kielerkanalen og en overnatning på rederiets søfartsskole i Kogtved til Tuborg Havn.

Vi havde jo ikke søkort, men fik nogle på søfartsskolen, som jeg skulle tage med, når vi drog videre – og glemte!

Det opdagede vi nord for Langeland, da styrmanden spurgte efter dem. Nå, vi kunne vel nok finde syd om Sjælland uden kort, mente han. Og vi havde jo et fint ekkolod.

- Mon ikke vi skal den vej ?
Tv. overstyrmand Christiansen

Tusmørket sænkede sig og vi så lys forude både om bagbord (Sjælland) og styrbord (sikkert Lolland).

Men det blev mere og mere lavvand, selv om vi zigzaggede os frem, så til sidst ankrede vi og gik til køjs.

Vi vågnede ved slag på dækket:

Det var to fiskere i en skydepram, der spurgte, hvordan i alverden vi var kommet helt der ind?

I bunden af Avnø Fjord!

Rundt om os lå store sten og kun med besvær fandt vi vand nok tilbage og rundede pynten på Knudshoved for at fortsætte rejsen øst på.

Jeg blev sendt i land i Stege for at finde 'et el.a. kort!'

Det var en søndag og alt var lukket, men på rutebilstationens billetsalg sad en flink dame, der gav mig et danmarkskort i A4-format med jernbaner på.

'Fint' sagde Christiansen og satte kursen op til København.

Efter et kort smut hjem fik jeg rejseordre tilbage til Bremerhafnen for at mønstre som elev/matros om bord i

Silja Dan sep. 58-mar. 59

Moderne dampskib, bygget 1951, Aalborg Værft

Det blev til næsten 7 måneders sejlads rundt i europæiske farvande bl.a. mellem Finland, England, Spanien og Frankrig, der var rederiets foretrukne ruter.

28/3 1958 havde jeg opnået mine 4 års fartstid, elevkontrakten sluttede og jeg afmønstrede.

Der var indført kildeskat til søs fra 1. januar 1958 og man blev skattefri for 1957, hvis man var sømand i *mindst 6 mdr.* i 1958.

Derfor kunne jeg ikke begynde på navigationsskole med det samme, hvis jeg ville spare skatten!

2. DEL

1959-1967

Ægteskab, navigationsskolen, søværnet,
børnene, skibene, medsejlds, eget hus
og skibsfartens ungdomsoprør

Side 72-95

Sømandsskat

Den nye sømandsskat, der var første forsøg i Danmark med kildekat, betød som nævnt i 1. del, at man skulle være sømand i mindst 6 mdr. i 1959 for at blive skattefri i 1958.

Man kunne godt være arbejdsløs noget af tiden, men ikke på skole.

Så jeg meldte mig arbejdsløs på forhyringskontoret i Svendborg og forlangte en høj hyre, så jeg var sikker på ikke at få job. Jeg skulle jo ikke sejle mere, men skulle giftes og på navigationsskole. Der var ikke noget der hed understøttelse til elever uden a-kasse.

Skattekontoret i Slagelse var dog ikke til sinds at lade mig slippe og jeg fik op til flere skattekort for 1958 'at betale'.

Først da jeg fik dokumentationen fra forhyringskontoret slap jeg fri!

Bryllup

Sonja var blevet færdig som sygeplejerske og var begyndt på Svendborg Sygehus.

Vi giftede os den 3. maj 1959

Brylluppet stod i Skt. Peders Kirke i Slagelse. Efter en dejlig intim middag bare med vores forældre og søskende i Sonjas hjem på Mariendals Allé 4, drog vi til Kagerup Kro – 'den med de små bryllups-hytter'.

Sonja i Kagerup

6. maj tog vi ind på Webers Hotel i Kbh., så vi var klar til afrejsen fra Hovedbanegården på bryllupsrejse med Jørgensens Rejsebureau i tog til Venedig: 10 dage med ophold og pension og en spændende tur.

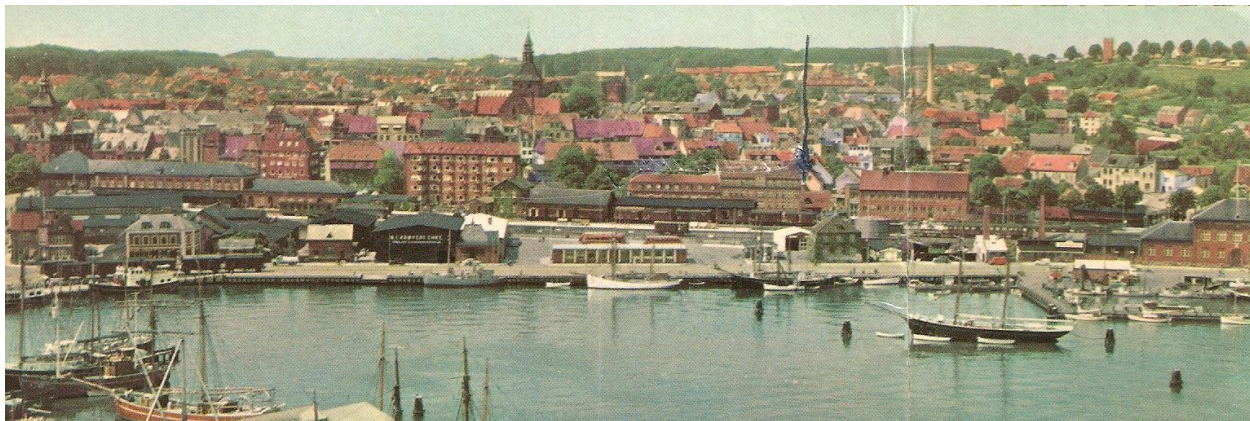
I München skulle vi forlade sovevognen, gøre toilette i bagerste vogn og fortsætte i de forreste vogne.

2 ældre damer nåede ikke at forlade den bagerste vogn, før den blev koblet af. Der stod de i nattøj med toilettaske og håndklæde. Men da vi sad om aftenen med kaffen på Markuspladsen, kom rejselederen med dem.

Flinke folk hjalp os videre, fortalte de!

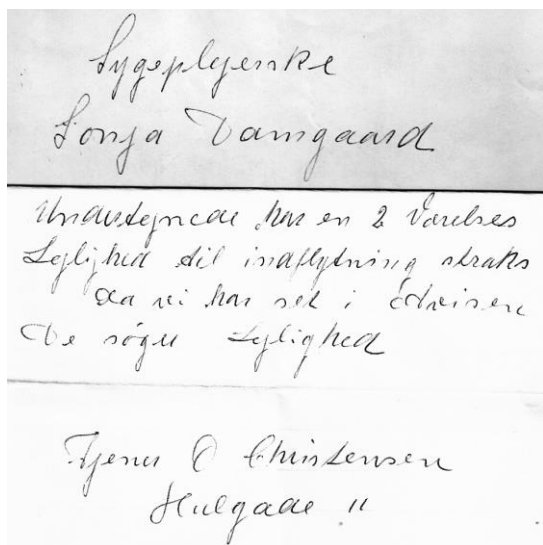
Hulgade apr. 1959-jun. 1961

Vi lejede en lille lejlighed i Hulgade 11 i Svendborg. *Se den gule (V) gavl under pilen.*

Det var gammelt, men malerisk!
Værten boede på 2. sal. Sønnen kendte
en sygeplejerske og troede, det var hen-
de, der havde vores annonce i den lokale
avis:

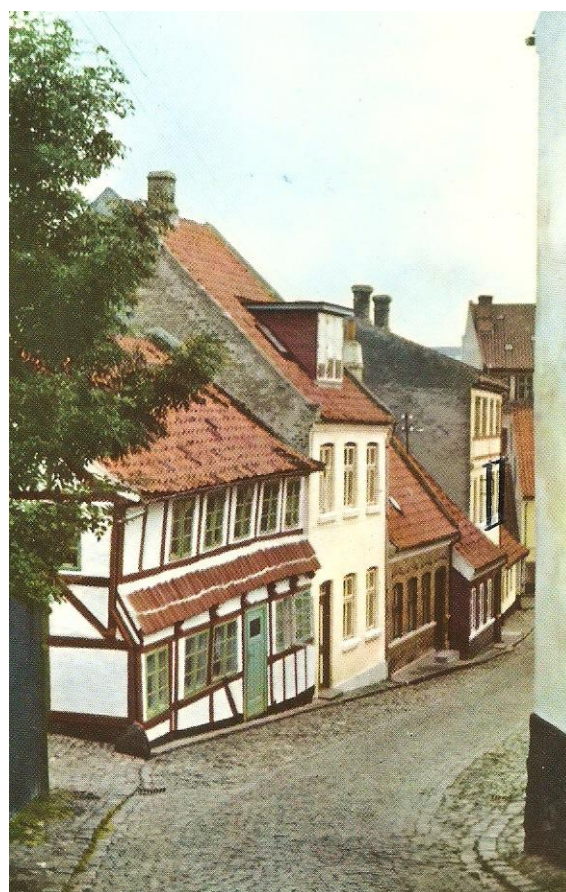
'Kan De hjælpe os?'

Vi boede i den 'skraverede' lejlighed på 1.sal

Vi måtte lægge tæppe over hele gulvet
for at undgå revnerne mellem gulvbræd-
derne. Men lejen var kun 35 kr/md. Jeg
havde sparet ca. 20.000, men kun Sonja
tjente penge.

Årsindkomst 1959: 12.361 kr. inkl. div.
tillæg.

Hulgade set fra Møllergade.
Vi bor nederst th. på foto

Intet bad/toilet, men wc under trappen i stueetagen, fælles med beboerne der: Pedersen, en tidl. landarbejder og 2 cigardamer fra Harald Halbergs fabrik . Bad fik vi på badeanstalten og sygehuset. Stue ud mod gaden og soveværelse og køkken til den modsatte side.

Pedersen var den eneste, der havde fjernsyn og han inviterede jævnligt til at kigge med. Så kom 'cigardamerne' med kaffe og vi med kage. Ind imellem var Pedersens kæreste, Anna, også med. Hun opvartede med sjofoter, der var tæt på at få en sømand til at rødme!

Navigationsskolen

Navigationsskolen var 2-årig:

Først ½ års forberedelsesklasse (som studenter og realister – dem med realeks. - kunne springe over, men som jeg valgte at tage med), så 1 år i styrmandsklasse og endelig ½ år i skibsførerklassen.

Skolen ligger på Gråesvej øverst på bakken.

Den er senere bygget ud og hedder nu SIMAC, Svendborg International Maritime Academy!

Jeg blev formand for elevforeningen NAUTICA, der var aktiv med eget blad, leje af fjernsyn til kantinen under de olympiske lege i Rom, arrangør af sportsstævner med de andre navigationsskoler, revy og afslutningsfester.

Telegrafistelev Jørn Lindekilde mimer til Maria Callas' Caro Nome. Han blev senere tolder og fmd for Dansk Toldtjenestemandes Forbund.

Velkommen til revyen ...

Colette og Kai

Kai med ældste datter Marianne i 1970

I styrmandsklassen var der dukket en ny elev op: Kai Haagen Hansen. Han var student fra Sorø og netop blevet gift med Colette, hans parisiske penneveninde gennem flere år.

Colette fik job hos Peugeot i Svendborg og de fik en lejlighed i Egense gl. skole.

Det blev starten på et langt venskab, der rakte i mange år med besøg med vores børn hos hinanden.

Så flyttede de via Frederikshavn og Silkeborg til Frankrig, hvor vi også besøgte dem.

Kai fik en svær arbejdsskade i et udenlandsk tankskib og døde i 2007.

En anden skoleven fra svendborgtiden var Frans Bøving, der hyppigt kom på besøg i Hulgade, så vi kunne læse lektier sammen, når vi havde drukket kaffe med Hofdesserter, som Sonja købte på vej hjem fra sygehuset til sine 'mellemtimer':

Hun havde fri nogle timer midt på dagen, hvor der ikke var så meget at gøre på afdelingen og mødte så ind igen sidst på eftermiddagen.

Styrmandsklassen. Kai bagest, nr. 2 fra v. Frans nederst, længst tv. ved siden af mig.

Sommerferie 1960

I foråret 1960 trak det op til konflikt på sundhedsområdet og Dansk Sygeplejeråds medlemmer blev bedt om at deponere deres opsigelser.

Som sygeplejerske tjente Sonja ca. 1.100 kr/md. inkl. tillæg. (800 kr. uden tillæg.)

Selvfølgelig var Sonja solidarisk.

Sonja i elevarbejdstøjet

*Sonjas arbejdsplads:
Centralsygehuset i Svendborg*

Strejketruslen hjalp og sygeplejerskerne fik lønforhøjelse til ca. 1.300 kr/md – med efterbetaling!

Så tog vi med Jørgensens Rejsebureau på charterferie til Hopfgarten i Tyrol!

*Smedens hus i Hopfgarten.
Vores værelse ø. i gavlen.*

Det var smedemutter Stöckl, der stod for pensionatet. Dynerne var store og tunge og morgenbollerne ligeså, men det var en herlig ferie med mange oplevelser. I flere år var vi på julekort med Frau Stöckl, 'Fremdenheim mit kalt und warm Fliesswasser'.

Svigerfar skaffede os en billig 2 vær. lejlighed i Herrestræde 14 B i Slagelse, så der flyttede vi til, da skibsførereksamen var godt overstået i sommeren 1961.

Først en brugt Vespa scooter, så 'Viola Grandi Flora': En lyseblå Ford Y 1934 med Cortina motor og fuldsynkroniseret gearkasse! (Men bremsene var kaput!)

Mors og fars sølvbryllup

Jan. 1961.

*Nederst: Farmor og sølvbrudeparret.
I midten: Søster Matti og morfar, Axel Frahm.
Øverst: Sonja og morfars kusine, Gyntha.*

Flot skibsfører-eksamen
 Den 23-aarige Peter Funch, søn af lektor Mogens Funch, Sct. Jørgensgade 8, har taget en flot skibsførereksamen paa Navigationsskolen i Svendborg.
 Peter Funch bestod sidste aar styrmandseksamen paa Navigationsskolen som den bedste i sin klasse. Ved den lejlighed fik han overrakt en smuk guld-fyldepen af skibsreder A. P. Møller. Forleden blev han skibsfører og fik næstbedste karakter i sin klasse, kun et point fra den bedste. Resultatet denne gang blev belønnet med en fin kikkert.

*Skolegangen blev dog også passet!
 (Sorø Amtstidende)*

Søværnet aug. 61 - juli 63

Som elev i J.Lauritzen skulle man søge udsættelse med aftjening af værnepligt. Med en skibsførereksamen var man sikker på at blive indkaldt til Søværnet i 2 år med henblik på en officersuddannelse. Så af sted gik det til Auderødlejren ved Arresø i august 1961.

Næste stop var sergentskolen på Margrethesholm i ca. 4 måneder. Vi øvede mest skydevåben og Søværnets specielle regler. Det nautiske forudsattes bekendt! I pistolskydning fik jeg et sølvbæger i præmie.

Vi var også på artilleriskolen på Sjællands Odde og skyde med 40 mm kanoner i januar i snestorm og barsk vejr.

Lisa

blev født 17. dec. 1961 på Slagelse Sygehus. Barsedåb på Sct. Jørgensgade 4. marts.

Kadetten på vej til Lisas barsedåb

Sonjas far og mor og den stolte far med Lisa

Efter sergentskolen skulle vi fortsætte som kadetter på Søværnets Officersskole på Holmen med henblik på uddannelse til Søløjtnant (NA). (NA for navigatør.) Officersskolen varede i et halvt års tid. Vi havde søkrigshistorie, militære regler, våbenkendskab samt en hel del eksercits, hvor vi bl.a. skulle lære at lede grupper af soldater, en militær begravelse, parader o.m.a.

Da afslutningen på officersskolen nærmede sig, blev der slået en liste op med de forskellige stillinger, man kunne søge. De fleste var til tjeneste i søværnets skibe. Der var nu et år tilbage af værnepligten. Sonja blev hjemmegående og passede Lisa i Herrestræde. Jeg pendlede. Jeg søgte og fik jobbet som vagtchef på Flådestation Korsør, der var under opbygning som et NATO-anlæg. Det viste sig, at jeg også skulle være chef for meldecentralen: *'Om et par dage kommer P&T og sætter telefjærnskrivere op. Du skal bestemme, hvor de skal stå!'* meddelte min forgænger ved overleveringen.

'Og så skal du lave en liste over, hvem på flådestationen der må ringe udenlands, udenbys eller kun lokalt. I næste uge skal du nemlig være med til at kode telefoncentralen, så du ved, hvordan du løbende kan ændre herpå!'

Jeg havde aldrig set hverken en melde- eller en telefoncentral. Jeg var nemlig syg den dag klassen på officersskolen var på besøg på meldecentralen i Gernersgade! Nå, teknikerne fra P&T var selvfølgelig flinke folk, der vidste alt om, hvordan tingene skulle være, men der var udfordringer nok i starten.

Der var en anden søløjtnant(NA), som gik ind i den døgnvagt, vi skiftedes til. Meldecentralen blev betjent af 12 kvindelige marinere fordelt på 4 skift, der hver hav-

de 24 timers vagt ad gangen. Om dagen var jeg på mit kontor på 1. sal og om natten i meldecentralen, hvor der også var et lille kontor til vagthavende løjtnant. Det lykkedes mig at få en sofa installeret! Jeg blev adjutant for flådestationens chef, kommandørkaptajn Raabye, hvilket medførte flere spændende opgaver: Jeg blev bl.a. sat til at sikre meldecentralen mod indtrængning af 'fjenden' ved den årligt tilbagevendende øvelse, hvor det lokale hjemmевærn var 'fjenden', der angreb flådestationen.

'De har trængt ind hvert år indtil nu – gør hvad De kan!' var beskeden.

Det lykkedes for min makker og mig at etablere en snedig adgangskontrol og et forsvar, der holdt dem ude – Triumf! En dag sagde Raabye: *'Efter NATO-øvelsen kommer den engelske fregat 'Pellew' på officielt flådebesøg i Kalundborg. Det er Deres opgave at tilrettelægge alt vedrørende dette besøg, aftale med de relevante og lave et notat med angivelse for hver dag, hvad der skal ske hvor, hvordan og hvorledes med nøjagtige tidsangivelser. Om en uge overleverer De tidsplanen med fuldt program til mig og sender det samtidigt til alle relevante myndigheder! Jeg har et gammelt notat her, som De kan blive inspireret af.'*

HMS Pellew

Det blev til 5 begivenhedsrige dage med 130 engelske officerer og menige i Kalundborg fra start fredag med ombordstigning med lodsens kl. 0900 og afsluttede med afsejling tirsdag eftermiddag. I mellemtiden havde Sonja været med til cocktail party, hvor vi endte med at sove på Marinestation Røsnæs og de engelske marinere havde oplevet den lokale indu-

stri på Bukh Diesel, skydekongurrence og fodboldkamp mod lokalt hold, fribilletter til biografen o.m.a.

Afskedsgaven fra fregatten

Flådestationen blev i 1962 af NATO overdraget til den danske stat og begivenheden blev markeret med et cocktail party fra kl. 17-19 på flådestationen med deltagelse af fine honoratiories fra USA's ambassade og Forsvarsministeriet samt flådestationens officerer - alle med fruer. Tjenere fra det nærliggende Halskovperlen var indforskrevet. Da vi observerede, at de gemte halvtomme flasker bag gardinerne, arrangerede vi et afterparty, der endte fornøjeligt i Korsørs natteliv. Det medførte en skideballe fra kommandørkaptajnen til adjudanten næste morgen:

'Når en officer er inviteret til kl. 19, har han forladt selskabet senest dette tidspunkt!'

Bil nr. 2

Sådan en 'Ford Anglia Estate Car 1961' købte vi som let brugt, da jeg skulle til at køre mellem Herrestræde og Flådestationen i 1962. (Vores havde ikke kromlister!)

Den blev solgt i 1966, da vi skulle til at købe hus.

Jill – aug. - nov. 63

Efter sommerferien 1963 og overstået værnepligt var det så tid til at melde sig under fanerne i rederiet J. Lauritzen. Jeg var ikke i tvivl om, at det var der, jeg skulle fortsætte.

'3. styrmand i Rutha Dan' lød beskeden, men det blev hurtigt ændret:

'Kunne De tænke Dem at afløse i ca. 14 dage som styrmand i rederens lystyacht, JILL? Den ligger på Middelhavet og styrmanden skal uventet hjem og aftjene værnepligt. Skibet forventes oplagt i Valencia, hvorfra De flyver hjem.'

Det sagde jeg glad ja til!

Der kom en skrædder fra Svendborg til Herrestræde og tog mål til hvid og khakiuniform – lang og kort – mål til Dunlop sejlerstrømper o.a.!

Af sted gik det til Nice, hvor kaptajn Narup tog imod.

Øverst hele besætningen. Hovmesteren yd.th. var kun med på Middelhavet.

Nederst mig selv og Jørgen Narup.

Jill blev bygget og navngivet Dorianca ca. 1930 til Wessel og Vett/Wedell Wedellsborg, som skibsreder Ivar Lauritzen (IL) købte Dorianca af noget før 2. verdenskrig. I starten af 2. verdenskrig blev Jill lagt ud i Øresund og fungerede med radioforbindelse til Rederiet J. Lauritzens (JL)'s skibe og agenter under ledelse af daværende skibsinspektør Axel Nielsen (1912-2014). I 1963 lykkedes det at komme til Middelhavet efter at Jill havde fået Jørgen Narup som skipper. Narup var just hjemvendt efter 2 års jorden-rundt-sejlads som skipper på Noona Dan ekspeditionen.

Vi havde så gæster med i et par uger – dels IL og dels Knud Lauritzen (KL) med familie og gjorde de dyre steder på den franske og italienske riviera plus Korsika. De 4 elever var på egen kost.

Narup og jeg spiste i salonen, når gæsterne havde spist.

IL havde sin elskerinde med – som alle kendte til.

Han fik agenten til at arrangere en bustur for drengene og mig til det spændende bagland bag Nice (St.Paul, parfume- og sæbefabrik o.m.a.) mens Narup havde vagten.

Vi var også i Portofino, Italien

IL fik serveret 2 snaps og en pilsner på køjekanten før han tørnede ud om morgenen og i løbet af dagen drak han en flaske whisky.

Man kunne ikke mærke noget på ham. *'Er han alkoholiker'*, spurgte jeg Narup.

'Nej, en alkoholiker er en person, der ikke har råd til at drikke', svarede min kloge og finurlige skipper.

Derefter sejlede vi mod Valencia. Desværre fik vi nogle maskinhavarier på vejen og det viste sig, at ATLAS, som skulle have overhalet maskinen på deres lærlingeværksted, ikke havde gjort det ordentligt. Der manglede bl.a. nogle ventilfjedre. Men ATLAS sendte så en montør til Marseille, hvor vi lå i søværnets havn. Han kunne ikke andet end dansk, men var til togrejsen forsynet med et papskilt i en snor om halsen. På skiltets ene side stod på tysk *'Jeg er tørstig'* og *'Jeg er sulten'* og på den anden side det samme på fransk. Han havde haft alle tiders tur og ville fremover ud at rejse, hvilket han hidtil havde valgt fra pga. sine manglende sprogkundskaber.

Magsvej

Derefter gik det videre mod Valencia, men desværre røg gearkassen sig en tur. Narup fik den fikset, så vi kunne bakke i det vindstille vejr og således slingrede vi

ind i Valencia en sensommersøndag med det meste af byen promenerende på den lange breakwatermole. Der var en repræsentant fra JL's agentkontor på kajen. Den entre kom IL for øre og trak yderligere fra i Narups goodwill: Narup var rigtig sømand – ikke rederyachtskipper. Hverken IL eller KL var helt tilfredse med hans måde at være på: Uimponeret og usleben, men en førsteklasses skipper og sømand i det hele taget.

Agenten havde hyret et lokalt smedefirma til at ordne gearet, men desværre blev indehaverens mor syg og var ved at dø. Vi fik at vide, at hvis hun døde, skulle de holde op til 2 ugers sørgetid med firmaet lukket, så Narup beordrede os til at bede for moderen – og det hjalp – i hvert fald kom vi af sted, før hun måske døde.

I Valencia fik vi så at vide, at vi alligevel skulle sejle Jill hjem til Danmark for oplægning i Svendborg for vinteren. Derfor blev alt løbende gods endevendt og/eller udskiftet, skylighterne forsynet med indkøbte galvaniserede jernplader og vinterpresenningerne. Det ene stokanker stuvet ned, gulvtæpperne rullet sammen og stuvet forude og drengene indkvarteret på gæsteværelserne midtskibs, mens Narup fik rederkammeret og jeg fruens lyserøde boudoir.

Så det var et godt søklart skib, der stæv nede ud mod atlanten. Desværre var det storm fra vest, så efter et smut til Gibraltar lå vi under Kap Vincent og ventede i flere døgn, før vi stak nordvest ud i atlanten – uden om Biscaya – i et stort kryds op til den Engelske Kanal.

Vi kunne desværre ikke få radioforbindelse hjemover, så rederi og pårørende blev noget nervøse, indtil vi kunne ringe hjem fra Cherbourg, som vi måtte gå ind til for at få en af eleverne til læge.

(Det var ikke kun pæne piger i Valencia!)

Vi ankrede inden for breakwateren – den lange mole uden for selve havnen.

Om natten blæste det op og - oh ve:

Vi begyndte at drive for ankeret - ind mod stenmolen - og det andet anker var stuvet ned og godt af vejen.

Narup havde afmonteret en utæt trykslange til en brændstofpumpe, så vi kunne ikke starte maskinen. Slangen havde han tætnet med hæfteplaster smurt ind i epoxylim. Som vinden var, var det udelukket at sætte sejl.

- Vi drev ind mod stenmolen;

- Narup begyndte at montere den reparerede trykslange;

- Nu var vi få meter fra molen, hvor bølgene slog ind over;

- Dukduk sagde det så - og maskinen holdt os klar af et slemt havari!

Omkring 10. november ankom vi til Kie-lerkanalen. Lodsens var ked af, at kollegerne i coasterne overhalede os med spydige bemærkninger og spurgte, om vi kunne sætte lidt sejl.

Narup beordrede bredfokken op og i den stive kuling (stormflodsvarsel ved Esbjerg) var det nu vores lods, der kunne vinke nedladende til de agterudsejlede!

'Som at køre ned ad bakke på en cykel, hvor kæden er hoppet af', var hans vurdering af sejladsen.

Endelig ankommet Svendborg var det slut med de 14 dages afløsning, der blev til næsten 3 måneder.

Narup fik ikke ros for sin performance og for de omkostninger, hans sikkerhedsforanstaltninger havde medført, såsom skruehuller i skylighterne etc., selv om han havde tacklet alle udfordringer med sin store ekspertise.

Han fik et vink om at søge noget andet og skibsinspektør Jacobsen hjalp ham til et job som lods i Hundested.

Pepe var købt i Spanien
og med Jill hjem til Lisa

Allerede 30. november var det afgang til næste skib. Vi fik mor til at passe Lisa, så Sonja kunne tage med ud at sejle, så vi fik jul sammen.

Rederiet betalte de medsejlende hustruer op til 2000 kr. til rejseomkostninger og kostpenge i et par måneder en gang om året. I JL var hovmestrene restauratører og fik et bestemt beløb i kostpenge for hver person om bord.

Vi tog til Kielerkanalen og mønstrede om bord i Rimja Dan.

Rimja Dan nov. 63 - jan. 64

Det blev mit første skib som 3. styrmand. Sonja mønstrede som stewardesse. Af hensyn til forsikringen skulle medsejlende hustruer have en stilling om bord,

men deres arbejde indskrænkede sig til at passe mandens kammer, så kammerdrengen eller den 'rigtige' stewardesse blev aflastet.

136662 13

Se om udfyldningen side 6-71

A. Udmønstret fra den 30 NOV. 1963 19 med
1) m.s. „RIMJA DAN“
af ESBJERG O. Y. B. G.
der ligger i HONTENAU
Stilling ombord STEWARDESSE
Skibsførerens navn B. C. FIES
Hvorhen skibet er bestemt ENGLAND O.V.

HONTENAU, den 30 NOV. 1963
m.s. „RIMJA DAN“
B. C. Fies

B. Har gjort tjeneste som STEWARDESSE
fra og med den 30 NOV. 1963 til og med
den 21 DEC. 1963 (ialt 0 måneder 22 dage.)
21 DEC. 1963 B. C. Fies 3)

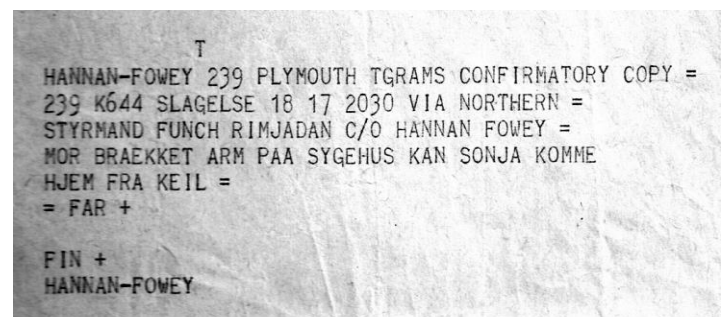
C. Skibet har været udenfor indskrænket fart

Afmønstret:
HONTENAU, den 21 DEC. 1963
m.s. „RIMJA DAN“
B. C. Fies

1) Skibets type (S/S, M/S, fiskefartej etc.).
2) Registreringsbogstaver; for skibe under 20 reg. tons br.: Havnekendingsnr. (Fiskeri-nr.), stenslæker-nr. etc.
3) Skibsførerens daterede underskrift.

Første udmønstring i Sonjas søfartsbog

Desværre skete der det, at mor lige inden jul var faldt på trappen ved gadedøren hjemme og brækkede armen. Far mente ikke, de derefter kunne klare børnepasningen og bad om, at Sonja kom hjem.

Så farvel til jul sammen og i stedet afsked på vej tilbage fra England gennem Kielerkanalen.

Vi holdt jul i søen på vej op til finsk havn.

Vi skulle have isbryder for at komme det sidste stykke ind i havnen og der lå allerede 4-5 skibe og ventede.

Men kaptajn Ries kendte den finske isbryderkaptajn, så han kom hen til os som første skib.

Jeg blev sendt forud med en pøs med 2 kartoner cigaretter og 1 fl. whisky, som de hejsede om bord i isbryderen.

Så sejlede vi ind først i konvojen og fik plads ved lastekajen før de andre.

Den lille korruption havde nok sparet rederiet for udgifterne for op til en uges ventetid på at blive lastet.

Nytårsaften drog hele skibet i land for at feste bortset fra en maskinassistent og så mig. Jeg var vagthavende, men også udnævnt til babysitter for kaptajnens lille søn, som hans kone havde med om bord. Børn skulle være mindst 2 år, så derfor kunne vi ikke have haft Lisa med.

Men det blev kun til en kort udmønstring for mig også: Små 3 uger efter Sonja var rejst hjem, mønstrede jeg også af i Kielerkanalen, fordi jeg havde sagt ja til JLs tilbud om jobbet som lærer på Kogtved Søfartsskole.

Kogtved Søfartsskole jan.-maj 64

Jeg blev indkvarteret på et af skolens gæsteværelser og genoplevede stemningen fra min elevtid, herunder forstander Eisfeldts lidt specielle pædagogik .

Det var en god oplevelse og spændende at være med til, men det var alligevel ikke et samarbejde, jeg kunne tænke mig at fortsætte med, så da semestret var slut, mønstrede jeg ud med Anita Dan.

Anita Dan jun. - sep. 64

Jeg var fortsat 3. styrmand. Overstyrmanden hed Erik Charly Sørensen og var den

JL-elev, som far havde indforskrevet til at afskrække mig fra sømandslivet! (S.49).

Charly havde hørt, at jeg skulle have min kone med, så han var rykket ind på 3. styrmandskammeret, så vi kunne bo på hans større kammer. Det var en flot gestus, som vist ikke var set tilsvarende før. Kaptajnen var samme Hans Christensen, som var kaptajn på Ingga Dan på turen ned fra Mestersvig (s. 60).

Første rejse gik til Vestgrønland og der måtte der ikke være børn med om bord. Det blev en hård tur i stiv vestlig storm. Sonja klarede det fint, selv om kaptajnen drillede ved spisebordet:

'Tag et stykke flæsk mere, lille frue!'

Tilbage i København kom Lisa om bord og var med til Mo i Rana i Norge, Huelva i Spanien og Savona i Italien.

PORT OF SAVONA

S / S " M. S. ANITA DAN
(Vessel's Stamp)

Si certifica che il sottotenente fa parte dell' equipaggio della nave suddetta.
This is to certify that the undermentioned is a member of the Crew of this Vessel.
On certifie que le soussigné fait partie de l' equipage du navire et dessus.

[Signature]
(Master)

Nome FUNCH, Lisa
Name
Nom
Grado CHILD
Rank or Rating
Grade

POLICE'S STAMP

Uff. P. S. Scalo Marittimo
SAVONA

24 LUG. 1964

2 VISTO 2
PER VISITA CITTA'

Ferretti 8.61 - 100 bl. da 100

Lisa's shore pas i Savona - 'crew member'!

Sonjas medsejlad skulle have varet i 2½ måned. Men efter mindre end en måned kom der besked fra rederiet:

'Egentlig skulle De snart være 2. styrmand, men hvis De vil acceptere jobbet som 3. styrmand på vores nybyggede, store tankskib, der er ved at være færdigt i Japan, skal vi nok sørge for hurtigt advancement derefter'!

'Det store tankskib' var Tanja Dan.

Tanja Dan okt. 64 - dec. 65

bygget i Tamano, Japan. 218 m langt og 32 m bredt: Det var datidens supertanker! JL byggede 3 og ville indføre nye regler med samarbejdsudvalg, vagtfrit maskinrum om natten og spiritusforbud.

Besætningen var 'nøje udvalgt' og det begyndte i København med et seminar under ledelse af en psykolog, som Knud Lauritzen (KL) mente kunne give projektet en god start.

Vi var også på turné til Nakskov Værft, der stod for de specielle, overdækkede redningsbåde med sprinklerdækning.

Næste kursus hos Stelling, der havde overtaget kontrakten om levering af maling til JL-skibene, og hvor vi fik et 3-dages malingkursus.

Videre gik det med kursus hos DISA i København, der leverede tv-udstyr, så man fra et kamera på formasten bl.a. kunne følge fortøjningsarbejdet og på et ugekursus hos Decca i London, der havde leveret State of the Art i radarudstyr.

Vi blev indkvarteret på et meget elegant, gammelt hotel, hvor der var 5 sølvfade med låg på morgenbordet. Med alt lige fra stegt bacon til stegte nyrer.

Kaptajn og maskinchef havde allerede været længere tid i Tamano for at følge bygningen af skibet.

Overstyrmand og et par maskinmestre var fulgt efter og sidst i oktober fløj resten af besætningen med psykologen så med mellemlanding i Anchorage med SAS til Tokyo og videre med højhastighedstog mod Tamano.

Der gik ikke mange dage, før maskinchefen meddelte JL, at enten rejste psykologen hjem eller også gjorde han: De der nymodens samarbejdsformer med selvstyrende grupper etc. passede ikke ind i hans maskinrum!

Nå, det blev talt til rette. Psykologen dæmpede lidt på forskrifterne og maskinchefen blev forsikret om, at han fortsat bestemte!

Vi blev indkvarteret i værftets barakker indtil skibet var færdigindrettet og skulle spise til aften ude i byen.

Første aften var jeg lidt forsinket i ankomsten til 'Fodvarmerklubben', som de, der havde været derude i nogen tid, anbefalede som et godt spisested.

Da jeg ankom, sad de på japansk vis på gulvet omkring et lavt bord. Jeg fik benene over kors og sat mig på den anviste plads. Og sad skidt, fik ondt i benene og flyttede på mig i nogen tid.

Så løftede de andre grinende dugen og afslørede, at der var et hul under bordet, hvor man stak benene ned. Midt i hullet stod en varmeovn – deraf navnet!

Efter et par uger startede så jomfrurejsen til Den persiske Golf efter en olielast.

Kaptajnen kom fra JL's køleskibe og kendte - lige som mig - ikke noget videre til tankskibe, der var en ny skibstype for JL på det tidspunkt.

Vi havde diset vejr ned over Det kinesiske Hav og kunne ikke få observationer til

bestemmelse af vores positioner, hvilket kaptajn Holm-Nielsen ikke var helt stolt ved.

Vi havde et system til stedbestemmelse, kaldet LORAN, baseret på radiobølger, men det virkede ikke overbevisende.

Land var uden for radarens rækkevidde. Så vi sejlede 'på bestikket', som det hedder, når man blot udsætter den logmålte distance ad den kurs, man mener, man sejler.

Vi mødte så nogle amerikanske krigsskibe, så jeg morsede med mine tillærte NATO-koder fra officersskolen for at få en position, fik svar – og vupti: Vi var lige der, hvor vi regnede med. Så var kaptajnen glad igen!

Min årsindkomst 1964: 20.000 kr.

I januar kom Sonja og Lisa om bord i Wilhelmshaven. Det blev til 4½ måned om bord, hvor turene gik til Den persiske Golf efter råolie til Japan og Europa.

Det var for det meste godt vejr

Der var flere medsejlende hustruer og børn, så der var liv og glade dage på soldækket og en del social komsammen. Vi lå ind imellem også længe nok ved land til at komme på sightseeing.

Sanne & Henrik (2. mesters), Lisa og Sonja

Lisa på en kølig dag - og på én med stærk sol

Her venter vi på lodsén i Port Said

Ind imellem var der festaften i officersmessen

I Port Said med skibshandleren Moses, på Sicilien, i Le Havre, i Kuwait og i Japan, hvor vi var på udflugt omkring Yokaichi. Sidstnævnte by var lille og gammeldags med bl.a. trædækkede kloakrender langs fortovet.

Vi stod på et gadehjørne, da en venlig mand i kontorhabit spørger, om han kan hjælpe. Hans navn var Hideo Panaka og han tilbød at køre os rundt i sin bil og vise os omegnen!

Higashimachi. Vi lå i Yokkaichi, SV for Nagoya

Vi stoppede ved et tempel ('Shrine'), og gik en tur rundt i en park.

Panaka spurgte, om der var noget, vi særligt gerne ville se?

'Ja, et japansk hjem indvendig' udbrød 2. styrmand Olsen, der var med på turen. På den måde blev vi inviteret til teselskab hos en præstefamilie med grøn te og lykkekager. Sonja som eneste kvinde ved det lave bord.

Præsten, Panaka, datteren og sønnen Nobuaki Sasaki foran deres tempel i Higashimachi, Kameyama

Konen og datteren stod pænt i døren til køkkenet!

Lisa var med og sad pænt, indtil hun havde smagt på en lykkekage (sød rismelskage med en indlagt seddel med et godt ønske): Den kom ud med et 'Føj!' (Sonja reddede resterne ud på sit lommetørklæde.) Vi fik overrakt æsken med resten af lykkekagerne. Den stillede vi op i officersmessen og indbød alle til at smage. Men det var ikke noget, der faldt i nogens smag!

Kapt. Holm-Nielsen var blevet afløst af Ole 'nifinger' Ulriksen.

Han var mere flegmatisk og betød en mere afslappet atmosfære.

Den 'udvalgte besætning' fungerede godt og skibet ligeså.

3. juni afmønstrede Sonja og Lisa sammen med overstyrmand Jørgen Mathiasen i Ras Tanura.

De måtte vente i Dharan på en flyforbindelse hjemover. (Rederiets agenter valgte som regel det flyselskab, der gav størst returkommission!)

Afg. Bahrain den 5/6 kl. 0825 med KLM. Ank. København via Amsterdam kl. 22 samme dag.

Sonja og Lisa ventede i 1½ døgn i Dharan

Medlem af bestyrelsen i Dansk Styrmandsforening mar. 1965

I et brev til foreningen havde jeg kritiseret, at kandidater, der var opstillet til valg til styrmandsforeningens bestyrelse, ikke måtte præsentere sig i medlemsbladet med deres holdninger og evt. visioner: (*'Det er ikke nogen politisk forening'!*) Det medførte efter noget skriveri frem og tilbage, at jeg blev provokeret til selv at stille op – og blev valgt!

Efter næsten 14 måneder (hvoraf Sonja og Lisa havde været med om bord i næsten 5), gik det atter hjemad til ferie den 18. december.

Flytning, fester og Anja dec. 65 til apr. 66

Da jeg kom hjem, var vi flyttet!

Vi havde været skrevet op til en almennyttig lejlighed i Jørgensgården på Bredegade i Slagelse og der var gevinst lige efter, at Sonja og Lisa var kommet hjem fra Tanja Dan.

Huslejen var hele 273 kr/md mod Herrestrædes 65,-

Nu stod den på 4 måneders ferie og fridagsafvikling.

Først Lisas 4 års fødselsdag, så Juleaften, der blev holdt hos os med vores forældre. Julefrokosten 2. juledag hos mor og far. Nytårsaften hos moster Thilde og onkel Henrik på Søager i Gentofte:

8. januar fejrede mor og far deres 30 års bryllupsdag på Sct. Jørgensgade:

I januar blev det også til en biltur til Bente og Jørgen Damgaard i Troense, hos Sonjas elevkammerat Karen og Asser i Odense, til fester Karna og onkel Schack i Skærbæk, Sdr. Jylland, til Rømø, Højer Sluse og Møgeltønder.

Anja

Sonja var blevet gravid på Tanja og den 7. marts kom Anja til verden på Slagelse Sygehus.

*Frugtkurven bæres ind
Læg mærke til sneen - 11. april!*

Storesøster med lillesøster

2. Påskedag den 11. april var der igen barne-dåbsfest på Sct. Jørgensgade - med store sne-driver overalt!

Mormor med Anja

Jetta Dan apr. - dec. 66

20. april mønstrede jeg på tankskibet i Antwerpen – denne gang som 2. styrmand.

Kaptajn Dalsgaard var færing og en stovt, erfaren sømand. Ringede man efter ham på søvagten gik der under 1 minut, så stod han på broen i sin slidte, blåstribede badekåbe – klar til at hjælpe.

Og ingen skulle sige noget om hans besætning: Da vi lossede i en USA-havn til en rørledning ca. 1 sømil fra land, skulle vi afslutte med at pumpe havvand i ledningen, så de fik al olien ind i tanken på land. Vi havde beregnet, hvor længe vi skulle pumpe, men det endte med, at havvandet strømmede ind i tanken, der løb over, og der blev ballade.

Overstyrmanden fastholdt, at vi havde beregnet rigtigt, men at vi havde fået for-

kerte data. Coast Guard ville give skibet en bøde, men Dalsgaard afviste i kraftige vendinger: Hans folk gjorde ikke forkert! Coast Guard måtte gå med uforrettet sag. Derefter blev overstyrmanden kaldt op til Dalsgaard og han fortalte bagefter, at han havde fået sit livs største skideballe.

Vi kom vidt omkring og jeg fik min anden tur frem og tilbage gennem Panamakana-len. Første gang var med Indian Reefer på rejse til Valparaiso.

Lisa og Sonja kom midt i juli på medsej-lads fra den lille iranske ø, Kharg Island oppe i den nordlige ende af Den arabiske Bugt. De fulgtes med 1. mesters kone, Eva Marschner Jensen og deres datter, Annette.

Ruteflyet endte i Kuwait, hvor agenten indkvarterede dem på et luksushotel i et par dage. Det tjente han nok lidt bonus ved!

Så fortsatte turen med et mindre fly, der havde kendt bedre dage. Sonja blev udstyret med en snor hen til kabinedøren med besked om at holde den stram!

Sonja havde fået anbefalet Bakkegården i Slagelse som et godt sted for Anja at være, mens Sonja var om bord med Lisa.

Farmor besøgte Anja hver dag

Foruden Japan gik rejserne til Australien, hvor vi havde tid i Sydney til at se Utzons opera, der var ved at få lagt kakler på, besøge Zoo med delfinshow og se filmen om Mary Poppins – som Lisa hurtigt faldt i søvn til!

Australiensrejsen betød ækvatordåb!

Klabautermanden annoncerer som foreskrevet aftenen før dåben – her assisteret af Annette og Lisa!

Lisa blev døbt 'Tangloppen' og Sonja 'Søstjernen'.

På udkig i brovingen

Vi havde en spændende tur til Sumatra efter olie. Op ad en flod, hvor junglen til sidst næsten lukkede sig over os. Det sværmede omkring skibet med kanoer, hvorfra der blev faldt frugt og papegøjer.

De sejlede salgsboder

Sonja købte 2 papegøjer og et bur for et stk. Lux håndsæbe. De blev døbt Dorte og Betina.

Dorte og Betina med bur vises frem

Havnelodsen, der også var havnekaptajn, var den eneste hvide mand på stedet. Jeg talte med ham på broen. Han var dansk. Jeg tilkaldte Sonja, så hun kunne hilse på ham. Hans forældre havde boet på Sdr. Stationsvej i Slagelse og var kommet sammen med Sonjas mormor og morfar. It's a small world!

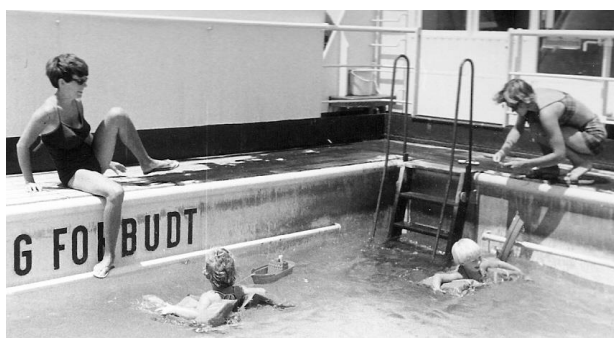
Landlov i Sumatra

Vi var også en tur i land og fik et lift ind i junglen med en indfødt i en åben Jeep. Sonja sad med Lisa på bagsædet og erklærede bagefter, at hun intet havde set af bar rædsel for, at vi var på vej til at blive bortført!

Det var den lokale uafhængighedsdag med banner over grusvejen ned til anløbsbroen og med store, mørkhudede mænd med patronbælter og automatrifler.

'Good morning, big boss' sagde en af slagseren, da vi passerede.

Så gik turen til Japan med olien fra Sumatra i dejligt vejr:

Sonja og Eva med Lisa og Annette

I november rejste Lisa og Sonja hjem fra Wilhelmshaven. Efter 7½ måned om bord fulgte jeg efter fra Augusta på Sicilien, hvor vi var inde for at bunkre olie i begyndelsen af december 1966.

Da jeg sagde farvel til kaptajn Dalsgaard, spurgte han, hvor mange cigaretter jeg havde med hjem? *'Den ene karton man må have'*, svarede jeg. *'Så får du her en mer'* til at bestikke tolderne med undervejs, så du ikke skal bruge din egen!

Jeg skulle med motorbåd ind til land, med bus til lufthavnen og via Rom til København, så der var mange toldtjek på vejen. Men kaptajnens ekstra karton var intakt, da jeg nåede tolden i Kastrup.

'Hvor mange cigaretter har du med?' lød det igen.

'Dem jeg må have og så en ekstra karton fra kaptajnen til at bestikke toldere med undervejs – vil De have den?' spurgte jeg troskyldigt. *'Kan du skrubbe af, knægt!'* var svaret, så jeg kom fint hjem med ekstra forsyning.

Lisa fik en fin dukkevogn i fødselsdagsgave og Anja fik sin første julegave, da vi holdt jul i Jørgensgården for hele familien.

Anja med sin første julegave

Ferie og huskøb dec. 66 - apr. 67

Vi havde i nogen tid set os om efter en byggegrund eller eget (række)hus. Det endte med, at vi købte Kristinelundsvej 37, der var et af mange nye, ens huse ude ved Slagelse Lystskov.

Hos JL kunne vi låne 25.000 kr.

*Huset lå på den bare mark: 110 kvm.
Kr. 123.000. Året efter lavede svigerfar
en fin, overdækket terrasse*

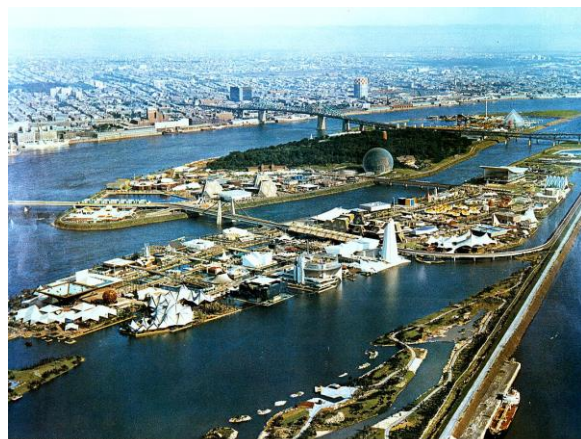
*Bedstefar Axel Frahm, far og farmor Elisabeth
Funch på Skt. Jørgensgade i påsken -67*

10. april var det afgang til Hamburg – nu som overstyrmand (1. styrmand blev jeg aldrig!).

Fenja Dan apr. - aug. 67

Det var JL's skoleskib med kogtvedelever. Jeg afløste en ældre overstyrmand, der fortalte, at kaptajnen var fin nok, men at han ikke tålte spiritus. Elevernes undervisning blev varetaget af en skoleofficer. Sonja og Lisa kom med en måned fra maj til juni og var med en tur ad floden St. Lawrence til Montreal, hvor de besøgte verdensudstillingen på 2 øer i floden, mens jeg havde vagt.

Udsigt over udstillingsområdet

Vi havde derefter en rejse med kunstgødning fra USA's østkyst til Europa. Kaptajnen havde fået et par drinks med agenten og var påståelig med en lastfordeling anderledes end mit forslag. Det endte med, at vi – forudsigeligt - lå 'på hælen' som det hedder, når skibet ligger dybest med agterenden. Det var uheldigt, fordi vi kun lige kunne flyde over en sandbanke i udsejlingen ved højvande 'på lige trim' altså med samme dybgang for og agter. Kaptajnen var indisponeret, så jeg klagede min nød over en kop kaffe til vagthavende maskinmester, der bare sagde: 'Den klarer jeg ved at flytte nogle tons bunkerolie fra agtertanken ud i forreste tank.' Og det gjorde han – og vi lå lige! (Siden elskede jeg maskinmestre!) Da vi sejlede ud med kaptajnen på en stol på broen, sagde han triumferende: 'Der kan De se, styrmand. Jeg havde ret!' Da jeg nogle år senere over for JL's skibsinspektør undrede mig over valget af kap-

tajn til deres skoleskib, påstod han, at de ikke kendte til hans alkoholproblem.

Allerede efter 4 mdr. om bord kom der besked om, at jeg skulle afmønstre i Hamburg og rejse direkte til Einswarden ved Bremerhafnen for at påmønstre Jetta Dan - nu som ekstra/overtallig overstyrmand pga. en truende strejke. Baggrunden var, at Dansk Styrmandsforening og Radiotelegrafistforeningen af 1917 havde indhentet fuldmagter fra medlemmerne til brug for et strejkevarsel mod medlemmerne af Danmarks Rederiforening. Konfliktvarslet var afgivet og indebar, at rederierne ikke kunne sende styrmænd og telegrafister ud i skibene, der dermed ville blive affolket som tiden gik. Udmønstringsperioden var på højst 18 mdr., men alle regnede vel med, at konflikten forinden blev afsluttet.

Skibsfartens ungdomsoprør

Værnepligtige styrmænd på Søværnets officersskole førte an i et opgør i 1966 med styrmandsforeningens bløde linje over for rederierne - fastholdt af den daværende forretningsfører F. Koed, der derfor sagde op. Bestyrelsen valgte som hans efterfølger at ansætte et tidligere bestyrelsesmedlem i foreningen, nu kaptajn i Dansk-Fransk D/S, Knud Mols Sørensen (1927-1996). Jeg havde på det tidspunkt været medlem af bestyrelsen i et par år og blev af Mols spurgt, om jeg ville overtage sekretærstillingen i foreningen, idet han ikke regnede med, at den daværende sekretær ville fortsætte, fordi han havde tabt valget til forretningsførerposten. Samtidig havde JL spurgt, om jeg var interesseret i at indgå i et planlagt hold på 3 styrmænd, der skulle skifte mellem ½ år som lærer på Kogtved Søfartsskole, ½ år

som skoleofficer på Fenja Dan og ½ år i 'fri fart' som styrmand i rederiets andre skibe.

Det var jeg og da vi netop havde købt huset i Slagelse, sagde jeg pænt nej tak til Mols, der svarede, at nu var det heller ikke aktuelt, idet sekretæren gerne fortsatte som sådan.

Jetta Dan aug. - okt. 67

Det blev til et gensyn også med kaptajn Ole Ulriksen fra Tanja Dan. Vi sejlede olie fra persergulften til Europa, men sønden om Afrika, fordi Suez Kanalen var lukket fra juni 1967 som følge af Seksdageskrigen mellem Israel og Ægypten. Syd for Afrika var Mols på vores moderne kortbølgetelefon: Sekretæren i styrmandsforeningen ville nu være lods i Frederikshavn til december, så stillingen var min *nu*, hvis jeg ville have den.

Jeg telegraferede med Sonja, der svarede: *'Gør som du vil'!* Jeg konfererede med kaptajnen, der – klogt – sagde: *'Kontorjob er ikke noget for Dem, Funch. Men der kommer trælse dage herude, hvor De vil tænke: Havde jeg dog bare taget foreningens job dengang. Derfor skal De søge et halvt års orlov og tage hjem og hjælpe deres forening med at finde en god sekretær – og så komme herud igen med ro i sindet!*

Gang i telefonen igen: Joh, jeg kunne godt få orlov, men så skulle foreningen annullere en fuldmagt fra en af JL udpeget overstyrmand, så vedkommende kunne rejse ud og afløse.

Hver af de personlige fuldmagter var vigtige for konfliktpresset, men det måtte foreningen altså gøre alligevel.

Den 17. oktober 1967 kunne Sonja og min far hente mig i Wilhelmshaven i fars Mercedes 1937.

Vi kom med færgen fra Puttgarten til Rødby i slemt blæst, men - som der står at læse på en DMI-hjemmeside i skriven-de stund (2014):

”Det værste eksempel i nyere danmarkshistorie på en skæbnesvanger vand- og vindcocktail indtraf i oktober 1967, som blev den mest nedbørsrige måned, der er registreret i dansk vejrhistorie. Hele 177 mm blev det til på landsplan.

Af samme årsag var jorden overalt i landet så gennemblødt af regn, at enorme skovarealer, især nåleskove, faldt som dominobrikker, da den berygtede storm satte ind 17. oktober 1967.

Dengang strakte skovfaldet sig i et bredt bælte fra esbjergområdet i vest, tværs over Fyn og Sjælland og helt til Bornholm, hvor selv hærdebredde bøgetræer i den dybe skov, Almindingen, måtte give op over for vindens kræfter.

Oktoberstormen i 1967 var formentlig den tredje kraftigste i de sidste godt 100 år i Danmark - kun overgået af de senere: Novemberstormen i 1981 og decemberstormen i 1999.”

Al udkørsel blev frarådet. Vi fik det sidste værelse på Danhotel i Rødby, hvor lyset var gået og strandede rejsende lå op ad trapper og i hall'en.

Vi delte fra en medbragt flaske Vermouth og noget chokolade og sov til næste dag, hvor vi fik håndpumpet benzin ved en tankstation uden strøm og nåede hjem til Slagelse i god behold.

Sonja, Lisa, mor, Anja, far og mig selv i haven på Skt. Jørgensgade sommeren efter hjemkomsten

En epoke var slut ... og en ny skulle til at begynde.
 Det var blevet til 12½ år med sejlads, navigationskole og Søværn.
 Næste epoke – foreningsarbejdet – varede i 33½ år.

(Blank)

3. DEL

1967-2000

Foreningsliv

Side 98-124

Dansk Styrmandsforening

Jeg skulle begynde i foreningen med det samme, fordi min forgænger som nævnt skulle tiltræde som lods.

Det blev en kort overlevering.

Personalet bestod foruden af forretningsfører Mols (Sørensen) og mig af 2 kontordamer. Foreningen holdt til i Navigatørernes Hus – ejendommen i København på hjørnet af Havnegade og Nyhavn, som ejedes af Dansk Styrmandsforening og Danmarks Skibsførerforening. Den ejes fortsat af den nu fusionerede forening, Søfartens Ledere.

Foreningen var en 'faglig organisation' – ordet 'fagforening' var reserveret til dem, der var tilsluttet LO: 'De røde'!

Vi var 'partipolitisk uafhængige' som det hed i vedtægterne og tilsluttet FTF, Fællesrådet for Tjenestemand- og Funktionærorganisationer – alle politisk neutrale. Mit arbejde var alsidigt, hvilket afspejles i det efterfølgende.

PFA

Foreningen havde været med til at oprette Pensionsforsikringsanstalten (senere PFA) i 1917 sammen med andre lønmodtager- og arbejdsgiverorganisationer.

Derfor havde vi en plads i PFAs bestyrelse, der bestod af halvt lønmodtager- og halvt arbejdsgiverrepræsentanter. Mols havde varslet et opgør med styrmændenes pensionsordning, som gav meget ringe pensioner og truede med at opgive og afskaffe ordningen. Det samme mente en af hans bestyrelseskolleger i PFA, formanden for Teknisk Landsforbund, Eske Pedersen, men de blev enige om forinden at finde ud af, hvor alle de indbetalte pensionspenge var blevet af.

Derfor havde de fået PFAs bestyrelse til at arrangere et funktionærseminar, på hvil-

ket de ansatte i foreningerne kunne få kendskab til pensionsordningernes opbygning, de gældende lovregler osv. samt møde de underdirektører og andre ledere i PFA, der stod for funktionærernes ordninger. Det første – som blev efterfulgt i årene derefter – skulle finde sted få dage efter min tiltrædelse i foreningen.

Det blev en øjenåbner, der bl.a. viste, at årsagen til de små pensioner var, at pensionsbidraget på de aftalte 12 % blev beregnet af 30 % af grundlønnen uden dyrtidsregulering el. tillæg! Det var startskuddet til en aftale med rederiforeningen om, at bidraget over en årrække skulle op på 15 % af hele bruttolønnen. Det tog over 20 år før alle var med!

Mols blev formand for PFA i en årrække og jeg indtrådte i bestyrelsen efter hans pensionering i 1992. Det blev naturligvis en spændende tid med god indsigt og et godt netværk. I 2002 – to år før min valgperiode udløb – blev jeg og en af arbejdsgivernes bestyrelsesmedlemmer presset ud af bestyrelsen til fordel for to mere professionelle medlemmer fra Nykredit.

Vi var i bestyrelsen enige om, at det gamle system med foreningsrepræsentanter nok stod for fald, men i skrivende stund er det blevet ved, at vi to måtte gå.

Vi blev i Slagelse

Vi var glade for vores hus og blev boende på Kristinelundsvej. Sonja var stoppet som hjemmegående og blev ansat på deltid på fødeafd. på Centralsygehuset i Slagelse. Anja blev passet af fru Nygaard fra Havrebjerg.

Vi stod op kl. 5, så Sonja kunne få mig tidsnok af sted på cyklen til at nå 06:18 fra Slagelse med ank. København 07:15. Så med bus det sidste stykke til Havnegade

og på kontoret ved 8-tiden. Sjældent hjemme i Slagelse igen før ved 18-19-tiden.

Lisas første skoledag august 1968

Men ved udsigt til vintermorgener på cykel købte vi 13. november -67 bil nr. 3: En brugt, rød Fiat 600D af en studerende i Hillerød for 6.000 kr. Vores første nye bil blev en Renault 4L, som vi købte i 1969. Pris 18.800 minus 5.300, som vi fik i bytte for Fiat'en.

Strejken

Dansk Styrmandsforening, stiftet 1907, havde aldrig strejket for bedre vilkår, men som nævnt var Mols blevet valgt med forventninger bl.a. om bedre kollektive overenskomster.

Derfor havde foreningen varslet konflikt efter resultatløse lønforhandlinger sammen med Radiotelegrafistforeningen, der boede til leje i Navigatørernes Hus. Trods forligsmandsanstrengelser brød strejken ud i maj 1968 og varede i 17 dage: Det var utroligt spændende at være midt i. Der

blev lavet skilte og demonstreret rundt i København og der var strejkevagter ved skibene i eksporthavnene, der holdt øje med at der ikke blev lastet andet end landbrugs- og fiskeriprodukter, som vi havde undtaget for at undgå at give folketinget anledning til at gribe ind.

Foreningen var som nævnt medlem af FTF og overdrog forhandlingsretten dertil, hvilket betød, at det var FTFs radikale formand, der var i clinch med den radikalt ledede Regeringen Baunsgaard.

I nogle dage så det ud til, at rederiforeningen blot ville lade konflikten løbe, til vi var trætte og så holde DFDS skadesløs som det eneste rederi, der for alvor var blevet ramt.

Men Mols havde også udvirket, at foreningen var blevet medlem af ITF, Internationalt Transportarbejder Forbund, i London.

Hidtil havde styrmandforeningen følt sig for fin til at være med sammen med LO-forbund og andre almindelige transportarbejdere.

Den amerikanske havnearbejdersammen-slutnings formand, Teddy Wilson, tilbød at etablere såkaldte 'Picket Lines' (spærringer) ved nogle af A.P.Møllers skibe, så de ikke kunne blive hverken lastet eller losset i USA-havn. Efter amerikansk ret skulle vi selv være med til at stille op i spærringerne, så et bestyrelsesmedlem fra såvel styrmands- som telegrafistforeningen rejste til USA og var med til at stoppe 2 lyseblå skibe – et i Baltimore og et i Houston: *Så skete der noget!*

Nu arbejdede rederiforeningen ihærdigt på at få folketinget til at komme med et lovindgreb. Det kom efter 17 bevægede strejkedage og medførte et mere respektfyldt samarbejde med rederiforeningen i årene derefter.

Selve lovindgrebet gav os ikke ret meget i lønningsposen!

Da folketinget vedtog indgrebet var slotspladsen helt fuld af demonstrerende LO-fagforeningsmedlemmer, der støttede os.

Dem kunne vi desværre ikke få lov til at demonstrere sammen med, da FTF jo var partipolitisk uafhængig, så vi demonstrerede med vores skilte i Folketingsgården.

A.P.Møller krævede en erstatning på 1 mio. kr. som kompensation for tab på de 2 konfliktramte skibe.

Mols fortalte det til Teddy Wilson, der sagde: *'You tell Mr. Moller that if he persist in his claim no blue ship shall be dealt with [lastet/losset] in any U.S.Port'*!

Mols skød hjertet op i livet og afleverede beskeden. Mærsk McKinney svarede: *'Truer De mig, hr. Mols Sørensen?'* *'Næ, jeg afleverer bare en besked'* lød svaret.

Dagen efter trak rederiets advokat kravet tilbage.

Vi flytter til Havnegade

Hjørneejendommen blev erhvervet af skibsfører- og styrmandsforeningen med tilskud fra bl.a. rederiforeningen omkring 1920. De to foreninger administrerede det som en selvstændig fond.

Huset er bygget år 1874, efter flådens skibsværft mv. flyttede ud på Holmen. I lighed med de øvrige huse på det område som tilhørte flåden (det nuværende Gammelholm), blev det opført på kun 28 arbejdsuger inkl. de mange baghuse, der tidligere prægede kvarteret. Udbygningen skulle skaffe boliger til hovedstadens mange tilflyttere i den begyndende industrialisering.

I dag ejes huset af Søfartens Ledere, der er en fusion af alle de nautiske foreninger. Der er 11 almindelige udlejningslejligheder, der tilbydes medlemmerne på almindelige lejevilkår.

I 1970 gik den daværende skibsførerforenings formand, Kastrup Olsen, på pension. Han boede på 2. sal (med altanen) over styrmadsforeningens lokaler. Jeg havde været skrevet op til en af lejlighederne.

Vi ville helst have haft et hus i københavnsområdet, men alt det vi så på, var enten for dyrt eller ikke det rigtige. Bestyrelsen tilbød så, at vi kunne overtage lejligheden efter Kastrup Olsen.

Den var på 205 kvm med 4 stuer en suite med udsigt og 2 værelser, toilet, bad og køkken mod gården.

Vi lukkede stuen med 2 vinduer mod Havnegade og lavede soveværelse.

Vi lukkede også den sidste stue mod Nyhavn og delte den til 2 børneværelser.

I alt var der 11 vinduer inkl. altandøren mod havnen og Nyhavn og dermed en flot panoramaudsigt!

Kastrup Olsen havde betalt 385 kr. i leje i kvartalet med olieakkordovne.

Mols havde foranlediget, at der nu blev moderniseret og bl.a. lagt centralvarme ind. Min arkitektsvoger, Fritz, stod for arbejdet.

Vores husleje startede på 1.000 kr./md.

Hverken varmen eller maleren var færdig, da vi flyttede ind i det nedslidte hus, så den første tid græd Sonja sine modige tårer over tabet af det dejlige hus på Kristinelundsvej.

Svenskere, der var kommet for sent til båden til Sverige, lagde sig i vores opgang og sov, så når børnene skulle, i skole måtte Sonja følge dem ned ad hovedtrappen og kante sig forbi de sovende.

Der var flere kulturchok – men det blev bedre: Gadedøren fik ny lås og plader på og i det hele taget skiftede nyhavns-

kvartret efterhånden karakter fra forfald til turistmagnet med respektable barer og spisesteder. Kommunen var i gang med at kærne karréerne ud (rive baghusene ned) og lave gårdanlæg – vi havde også en fin legeplads over et underjordisk parkeringsanlæg, hvor Renault'en kunne holde.

I 1972 fødtes Adam og han fik værelset mod gårdanlægget med gitter for såvel vinduet som for døren til den lange gang.

Sønnen med sin stolte far

Da vi flyttede til Odsherred i 2001, var huslejen steget til ca. 6.500 kr./md. inkl. varme.

Derefter moderniserede foreningen lejligheden for over en mio. kr. og lejede den ud for omkring 25.000 kr/md!

Sø- og Handelsretten

Jeg var først sø- og senere alm. sagkyndig dommer fra 1970-2009 og blev – som den med størst anciennitet - allerede i 2008 bedt om at 'skrive noget' til jubilæumsskriftet, når Sø- og Handelsretten i 2012 fyldte 150 år.

Det blev til **Bilag 2** til denne beretning, hvortil henvises for historik mv.

Der skete dog det, at den senere nedsatte redaktionskomité havde andre ambitioner og udgav et lærd, juridisk jubilæumsværk, hvor mine skriblerier faldt noget ved siden af og derfor blev droppet!

Hans Topsøe Jensen, der var retspræsident, da jeg blev medlem af retten i 1970, blev i 1935 gift med Alice, der var cand. mag. og havde gået på universitetet sammen med min far.

Alice og Hans var fra studietiden venner med min mor og far og de havde i deres ungdom sammen turneret rundt i Danmark og Sydsverige på cykel og med telt eller på vandrehjem o.lign.

Derfor var det jo morsomt - indtil hans pensionering i 1981 - at arbejde sammen med Hans, som jeg kendte fra diverse familiekomsammener.

Jeg udtrådte som 70-årig i 2008.

Klar til Majestæten

Medlemskabet af retten betød, at jeg blev Ridder af Dannebrog i dec. 1983 og Ridder af 1. gr. i maj 1994 med deraf følgende takkeaudienser hos Hendes Majestæt.

I de sidste 5 år var jeg medlem af senioratet, der fungerede som bestyrelse for de sagkyndige dommeres forening, og som sådan med i rettens delegation til nytårskurene på Christiansborg. 2008 til 2016 var jeg passivt medlem og mødte 'de gamle' til generalforsamlingerne.

ESSONavne

I 1970 udskrev Dansk ESSO en medarbejderkonkurrence om navne til en nye serie på ca. 10 planlagte havnesalgsbåde til danske provinshavne. Skønt 'ikke direkte medarbejder' (som de skrev) vandt jeg med 12 navneforslag som ESSOLID, ESSONATE, ESSOLIST og ESSOES (hvor jeg dog anbefalede at bortse fra det sidste!) Sonja blev - som ægtefælle til vinderen - bedt om at være navnemoder på det første af slagsen, som hun døbte på Fredericia Værft, hvortil vi fløj med ESSOs danske direktør til stabelafløbningen og fin frokost. Sonja fik et fint guldanker og champagneflaskehalsen monteret på plade med inskription som gudmodergave og minde.

Sonja døber det første af den planlagte serie

I 1977 købte vi vores 5. bil: En 4 år gammel metalblå Peugeot for 34.500 kr.

Navigatør

Medlemsbladet var en af opgaverne: Samle, skrive og redigere, aftale med bogtrykker og læse korrektur. 24 el. 32 sider hver måned. Det startede med gammel-dags bogtryk, fordi det var billigere end offset, men med et lidt større budget blev der med årene råd til et bedre produkt med farvefotos og købte artikler fra freelance journalister. Vores hovedorganisation, FTF, havde en Fagbladsklub for dem, der lavede medlemsbladene. Klubben havde vel omkring 35 medlemmer. Jeg kom hurtigt i bestyrelsen og var bl.a. med til at lave aftaler med EF-kontoret i København, der gerne ville sponsorere et større kendskab til EF (som det hed, før det kom til at hedde EU).

Da jeg også var medlem af FTFs kursusudvalg, fik vi arrangeret, at vi også fik EF-penge til særlige EF-kursus, tilrettelagt som en tretrinsraket: 2 x1 uges forberedelse på Kobæk Strand, der ejedes af de store FTF-foreninger og afsluttende med 3-4 dage i Berlamont i Bruxelles. På den måde sikrede vi, at kursisterne fik et grundlæggende kendskab og ikke bare en sightseeing tur til Bruxelles, som var den del, EF-kontoret betalte.

Vi lavede også en aftale med 'Erhvervsjournalisternes Bureau' om levering af aktuelle artikler til FTFs fagblade. Samarbejdet med avisernes erhvervsjournalister var gensidigt: Vi fik tit vores 'historier' med som fx i BØRSEN, hvor vi brokkede os over, at valg kan udskrives med kun 3 ugers varsel.

'Navigatør' var medlem af 'Dansk Fagpresse' (i dag 'Danske Medier'). Jeg blev medlem af bestyrelsen og af den Anders

Bording Komite, der uddeler hæderspriser hvert år til fagblade og skribenter, der har præsteret noget særligt.

Jeg overtog formandsposten i 'Fagbladsklubben' og arrangerede fortsat kursus på Journalisthøjskolen i Aarhus.

Klubben ændrede senere navn til 'FTFs Medienetværk' og udnævnte mig til æresmedlem, da jeg stoppede som formand i 1999.

I en artikel havde jeg kritiseret ØKs årsberetning for at vise 'falske kurver': 2 kurver viste hhv. fragtindtjeningens og hyreudgifternes stigning over de seneste par år. Mens fragtkurven startede i indeks 100, startede hyrekurven i 150 og steg derfor mest – selv om udviklingen var mindre. I årsberetningen beklagede Kompagniet den større stigning i hyreudgifterne, så sagen var klar – og så klar, at en ny lærebog i matematik til 9.kl. medtog både kurver og min kritik.

I ØK blev de sure med røde ører.

Efteruddannelse

Der var en del praktiske kompetencer, vi manglede i vores samspil med de andre søfartsorganisationer, rederierne og deres organisationer, politikere, ministerier

og det daglige arbejde som støtte til medlemmerne.

I 1971-72 gik Mols og jeg med vores nye regnskabschef, Jens Kjellerup, på Folkeuniversitetet i København og gennemførte 4 semestre i Nationaløkonomi med en professor, der skulle til det nye Aalborg Universitet.

Sonja havde maden klar efter kontortid til os alle, hvorefter vi drog af sted til uni!

I 1973-74 gennemførte jeg FOFs Socialt Forberedelseskursus med 144 timer i udviklingspsykologi, familiens retstilling, handicappedes problemer, psykiatri, kriminalitet, arbejdsmarkedets sociale problemer, klient- og institutionskontakt, sociale love og gerontologi. Sø- og Handelsretten gav indsigt i såvel juraen som i erhvervslivets forhold på mange planer, ligesom vi lærte om vurdering af vidner – og advokater!

I FTF-regi var jeg både deltager og sidenhen også medarrangør af kursus og seminarer.

Inden vi flyttede fra Slagelse fik AOF mig til at holde et kursus i 'Duelighedsbevis i sejlads':

Reklamen på udstillingen med aftenskoletilbud

Vi kaldte det 'Kørekort til Sø's' og det blev hurtigt overtegnet. De afsluttende prøver

blev aflagt i Mullerup Havn og alle bestod!

ITF

Min chef, Mols Sørensen, blev efterhånden en stor mand i ITF, International Transportworkers' Federation, som han havde meldt foreningen ind i i 1966. Med årene blev han formand for Seafarers' Section – alle søfartsorganisationerne world wide.

ITF er opbygget med regionale afdelinger, der hver har sin struktur med formand, Regional Committee osv. Det var aldrig set før, at en uden for en region - og så endda en officer - blev valgt som formand, men det var, hvad Mols også blev i Asian Region.

ITF havde held til at få mange af de asiatiske søfolk i skibene under bekvemmelighedsflag dækket af en overenskomst med en bedre månedsløn end efter ILOs minimumsats i 70'erne på omkring 600 US \$. ITFs løn lå på over 1.000 US \$ om md. Overenskomsterne var kombineret med en rederiafgift til ITFs velfærdsfond.

Det ville den indiske regering ikke acceptere: De indiske rederier skulle ikke betale penge til en fagforening.

Mols deltog i forhandlingerne med den indiske regering og fik udvirket, at de accepterede, at rederierne betalte til en fond til direkte gavn for de indiske søfolk i form af boliger, hospitaler og skoler.

Sådan blev det og med den nye overenskomst skulle de indiske søfolk nu betale skat: De tjente nu over grænsen for skattefrihed.

Ordningen var med til at cementere Mols' popularitet blandt de asiatiske søfolk.

Mols i 1968

Overenskomsterne for tredjelandenæs søfolk i andre landes skibe blev styret af Fair Practices Committee, FPC.

Den bestod af 50 repræsentanter fra alverdens havnearbejderforeninger og 50 fra søfartens.

Jeg blev valgt fra Danmark i 80'erne med Henrik Berlau fra sømandsforbundet som suppleant og afløser i 2001.

Med sekretær Toft fra skibsførerforeningen til DAG kongres i Hamburg 1968

Ca. hvert 4. år var der ITF kongres og Sonja og jeg var med for første gang i Dublin. Vi sparede bl.a. ved at køre frem og tilbage i Mols' bil sammen med Jytte, hans kone. (Derfor kunne vi ikke være med i 1980 i Miami!)

Vi var også med i Firenze i 1990

På kongressen i Genève og ved tilbagevendende møder i ILO ligeledes i Genève boede vi i Dansk Sygeplejeråds ferieejendom i Fernay Voltaire i Frankrig, lige på den anden side af grænsen.

Sygeplejerskernes formand, Kirsten Stallknecht, var i FTFs forretningsudvalg sammen med Mols og hendes far var æresmedlem af styrmadsforeningen – så var den fikset!

Kongresserne hørte på rapporter og vedtog resolutioner om dette og hint.

Og så var der ITF kongresfester og -udflugter – ca. 1.000 deltagere – og de sociale arrangementer. Mols og hans kone blev hyppigt inviteret ud af andre delegationer og han var flink til at sige: 'Peter og hans kone skal også med!'

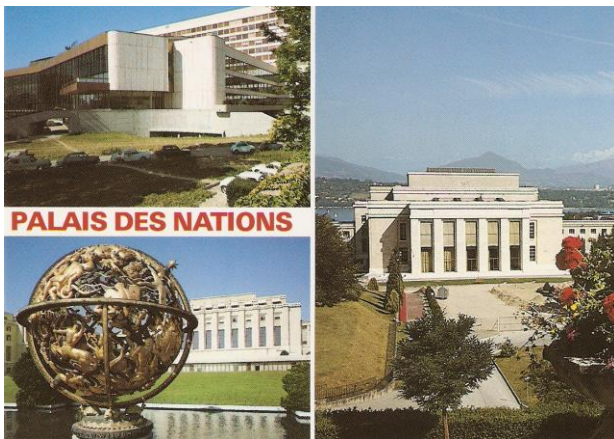
I plenum mellem Mols og Jens Fage fra vor bestyrelse

ILO

I Genève lå også ILOs hovedkvarter, hvor vi var med til at forhandle revisioner af de konventioner, der gælder for søfolk,

om arbejdstid, minimumsløn etc. sammen med rederi- og regeringsrepræsentanter. Ved en af disse konferencer – der strakte sig over flere uger – stod striden om den højest tilladte daglige arbejdstid. Der var 4 timer imellem rederiernes og de søfarendes opfattelse. Regeringsrepræsentanterne blandede sig yderst sjældent i den slags stridigheder.

Den danske regering var repræsenteret af et par folk fra Søfartsstyrelsen. En af dem foreslog mig under fire øjne et kompromis og opfordrede mig til at forsøge at sælge det til den danske rederirepræsentant – en sekretær i Danmarks Rederiforening, som jeg var vant til at samarbejde med. Han og jeg stred derefter i det meste af et døgn med at sælge kompromisforslaget til vore respektive internationale delegationer – og det lykkedes. Den slags små sejre var med til at holde gejsten oppe i de ofte langvarige forhandlinger mellem folk fra alverdens lande.

ILOs hovedkvarter i Genève

En anden konvention indeholdt bl.a. bestemmelse om minimumslønnen på verdensplan for en matros.

ITF repræsenterede lønmodtagersiden og International Shipping Federation (ISF) arbejdsgiverne.

Jeg blev medlem af det lille, fælles forhandlingsudvalg (2 rederi- og 2 søfolksrepræsentanter), der skulle forsøge at frem-

lægge et resultat for plenum. Begge sider fremlagde konjunkturoversigter og – prognoser, lønstatistikker, pristalstabeller og alverdens dokumentation. Men udvalget vidste, at det ikke var os, der kunne forhandle det endelige resultat: Vi skulle indsnævre afstanden mest muligt. Det endte altid med, at der var en afstand mellem parterne, der skulle afgøres af ITFs og ISFs formænd for de respektive delegationer: Min chef Mols og den engelske rederiforeningsformand.

Sådan gik det også denne gang. Men det grundige forarbejde og de timelange diskussioner om de respektive argumenter, der løbende blev konfereret med de to parter plenum, gjorde det muligt for de to topformænd at nå en enighed, der kunne accepteres i begge lejre og dermed af regeringsfolkene, der aldrig stemte imod, hvad rederierne og de søfarende var blevet enige om.

Andre forhandlingsgrupper forhandlede på samme måde om andre af konventionens mulige ændringer og til sidst blev det hele stemt hjem i den store plenumforsamling af søfolk, rederi- og regeringsfolk fra alverdens søfartsnationer.

WHO

I Genève holdt WHO, verdens sundhedsorganisation, også til.

I 80'erne begyndte AIDS for alvor at blive et erkendt problem og forskellige kampagner sat i gang. I Danmark bl.a. en række spots i fjernsynet, der på humoristisk vis advarede mod usikker sex.

Sammen med en kontorchef fra Søfartsstyrelsen blev jeg - som 'dansk delegation'! - sendt til en WHO verdenskonference i Genève, der skulle diskutere kampagner i forhold til søfolk, der blev betegnet som en gruppe med såkaldt risikoadfærd.

Adam og Anja i gården – hun på vej til KFUK spejderlejr ved Frederikshavn i 10 dage i 1977

Der var – naturligvis – stærkt afvigende synspunkter om, hvad der skulle til. Det engelske sundhedsvæsen i samarbejde med den engelske rederiforening havde produceret en dyster skræmmevideo, der truede med død og fordærv. Andre lande – især de katolske og muslimske – havde udtalt berøringsangst. Jeg havde lånt en video af en sekretærkollega i FTF. Den indeholdt en række af de muntre, danske tv-spots. Den vakte berettiget opsigt: En overlæge fra Bahrain udtalte i plenum, at hvis han viste den derhjemme, ville han omgående blive sat i spjældet og måske halshugget! Konferencens resultat blev en international folder til skibsbrug, der rimelig sagligt forklarede problematikken på hovedsprogene.

Lisa blev konfirmeret i 1976 med fest på Hotel Opera. Her mellem mor og far, farmor (yd. tv.) og mormor.

Med Sisse klar til afg. sprogrejse til England, juli 1977

I 1980 efter HF-eksamen gik turen til Garda med Susanne (Spidser)

*Svigermor og far på terrassen i Egebjerg,
maj 1981*

*I maj 1981 hentede vi også Anjas hund,
Charlie, i Fårevejle*

Sommerhuset i Odsherred

Sidst i 70'erne tilbød mine forældre, at Sonja og jeg kunne låne 30.000 kr. til køb af en sommerhusgrund, så vi måske også kunne få et sommerhus, mens børnene ikke var for store. Så vi begyndte at kigge os om. Der var ikke det store udbud og det, vi så, syntes vi ikke om.

Efterspørgslen var stor, priserne høje og renten skyhøj: Over 20 %!

I maj tog vi med børnene til Sverige for at se på sommarstugar.

Det var heller ikke noget!

2. pinsedag i 1979 skulle vi med vore venner Bente og Jørgen Damgaard til Store Donsedam med medbragte børn, hunde og madkurv.

I morgens Politiken var der en lille annonce:

★ ISEFJORDEN, FG 270. Excl. grund direkte til vandet. Her et skønt kuperet terræn med en fantastisk udsigt over Isefjorden, hvor De har mulighed for sejlsport, fiskeri og badning. Grunden er fuldt bygge-modnet med vej, vand — ingen byggepligt. Pris kr. 160.000.-, udb. kr. 20.000.-. Henv. 2. pinsedag. Stat-saut. ejendomsmægler E.Bruun. (01) 70 80 02.

Det lød jo godt og jeg mente, at vi sagtens kunne nå rundt og kigge på grunden og alligevel være i Allerød kl. 13.

Vi kom dog for sent, idet det var svært at finde vej til grunden trods beskrivelsen. Men efter at have spurgt os for et par gange fandt vi den endelig og blev begejstrede: Dette var sagen!

Vi skyndte os til den nærmeste tlf. boks (i Abildøre!) og købte til prisen, der viste noget om efterspørgslen og inflationen: Sælger havde købt grunden året før for 148.000.

Vi snakkede selvfølgelig om, hvordan vores kommende sommerhus skulle se ud. Vi havde jo nok ikke råd foreløbigt, men det kunne jo ikke skade at se på, hvad der var at få.

Der var en sommerhusudstilling ved Bloustrød, som vi bl.a. besøgte. Der så vi og syntes bedst om et hus fra Flexplan, tegnet af Torben Rix/Leif Jensen MAA — men det var også det dyreste!

Det smarte var, at det var en slags byggesæt, hvor man kunne ændre på placeringen og størrelsen af vinduer og flytte dørene etc.

Nå, det kostede jo ikke noget at få et tilbud, så man kunne se, hvad drømmehuset kunne løbe op i.

Det blev til 304.195 kr., men de skulle jo i givet fald finansieres.

Vi kunne låne 100.000 i PFA, så af sted til Danske Bank, hvor vi var kunde.

De sagde nej til at låne os resten – vi havde jo allerede et pantebrev og lån i grunden.

Lån&Spar Bank (dengang 'Laane- og Sparekassen for Embeds- og Bestillingsmænd') var FTF-organisationernes bank og ledet af en bestyrelse valgt af dem.

Vi skiftede bank og fik tilsagn om endnu et pantebrevslån, denne gang fra Sonjas pensionskasse. Renten var 21-22 % inkl. kurstabet på pantebrevet, men der var fuld fradragsret i indkomsten før skat og skattetrykket var højt:

Trækprocenten var 56 % for mig og 45 % for Sonja. Min slutskat var 81.500 af en 1979-indkomst på 188.000 kr. (Skattepligtig 163.000.)

Sonja og hendes mor på grunden i 1979

I 1980 var det nye hus færdigt

Det, man tjente over ca. 80.000, blev beskattet med 59,7 %!

Sonja, der var på deltid, betalte 38.500 i skat af 97.000 kr. (Skattepligtig 94.500.)

Efter at finansieringen var faldet på plads, havde vi en gæld på ca. 660.000 – næsten 2½ gang vores samlede årsløn!

Og med et renteniveau på over 20%!!

5 år senere var min indkomst – mest pga. inflationen - steget til 330.000, hvoraf – takket være den fulde fradragsret – kun de 206.000 var skattepligtige, men med en skat på over 50 %, nemlig 108.000 kr.

Og Sonja tjente 110.000 kr. i 1984, hvoraf skatten tog de 46.000.

Samlet betalte vi 132.000 kr. i renter i året 1984.

Grunden i 1. række

Gælden blev hurtigt lidt større, idet vi også købte Englandsbakken 12!

Det er den bedst beliggende grund:

Højt og i 1. række. Men den blev aldrig til salg, fik vi at vide i 1979.

Den var arvingernes.

Men allerede i 1981 - året efter, at sommerhuset stod færdigt, så vi skiltet med 'Til salg'. De forlangte 178.760 kr., hvilket dog var ca. 10.000 kr. under prisen i salgsmaterialet fra udstykningen i 1978. 80'ernes krise var begyndt!

Ved advokathjælp fik vi forhandlet prisen 6.000 kr. ned.

Jeg havde lige fået en lønforhøjelse, der med hiv og sving kunne klare de tilkomne renter og afdrag.

Planen var, at vi kunne flytte ned i 1. række på vores gamle dage, men med tiden blev vi så glade for sommerhuset, at vi bliver boende.

I 2004 solgte vi så grunden for 600.000 kr. til Lene og Jens Otto, der gik på pension efter at have solgt deres gård.

Mærkedage

I august 1979 havde Adam sin første skoledag på Zahles Skole og i september fejrede vi Anjas konfirmation i Holmens Kirke og med en fin fest på Hotel d'Angleterre.

Adam på altanen – klar til første skoledag i 1978

I 1983 skiftede vi bil igen. Vores 6. bil var også en 4 år gammel Peugeot – denne gang en stålgrå 305 SR til 54.000 kr. som vi købte i 1983. Lisa fik den gamle.

Konfirmanden på altanen

- og Adam klar til fastelavn 1981

Far dør

Den 15. januar 1984 ved middagstid finder mor min far død i sin seng på Sct. Jørgensgade efter et ildebefindende dagen før.

Den tilkaldte vagtlæge havde givet ham noget at sove på aftenen før. (Se også s. 38)

Flere biler ...

I 1990 købte vi vores 7. bil: En 3 år gammel rød Peugeot 405 GL for 120.000.

Anja fik den gamle.

Den 8. bil blev en firmabil, som foreningen købte til mig i 1992: En ny, 5 d, montagrøn VW Golf 1,8 aut.

Vagtskiftet

Jeg afløste Mols som forretningsfører på hans 65. fødselsdag – her receptionsinvi-tationen:

<i>Kom og sig goddag til Peter Funch</i>		<i>og farvel til Knud Mols Sørensen</i>
fredag den 28. februar 1992 kl. 15-17 i foreningens lokaler Havnegade 55, 1., København K		
Bestyrelsen		

Dansk Navigatørforening

blev første gang stiftet i 1897 som et forsøg på at etablere en bredere forening end Danmarks Skibsførerforening fra 1874, hvori medlemskab forudsatte erhvervet skibsførerbevis. 1874 var også året, hvor Danmarks Rederiforening blev stiftet - under navnet Dansk Dampskibs-

rederiforening. Forud havde laugssystemet kunnet varetage alles interesser, fordi de fleste skibsredere var navigatører. I 1907 ville styrmændene have deres egen forening.

De stiftede Dansk Styrmandsforening og Dansk Navigatørforening lukkede.

Der skulle gå 85 år før tiden var moden til igen at samle navigatørerne under én hat under navnet Dansk Navigatørforening.

Denne gang kom udover Danmarks Skibsførerforening og Dansk Styrmandsforening også Dansk Lodsforening, Dansk Skipperforening af 1942 og Foreningen af Havnefogder ved Københavns Havn med i fællesskabet.

Forud var gået svære overvejelser: Dansk Styrmandsforening havde flere medlemmer og – ikke mindst – flere penge end Danmarks Skibsførerforening, som vi jo ejede Huset sammen med.

Men styrmændene var jo i sin tid brudt ud fra skibsførerforeningen og – på en eller anden måde – det *måtte* jo være en *skibsfører*, der stod i spidsen for en fusioneret forening.

Derfor kunne skibsførerforeningens bestyrelse ikke acceptere, at det skulle være styrmændenes nyudnævnte forretningsfører – mig – der skulle være den nye chef.

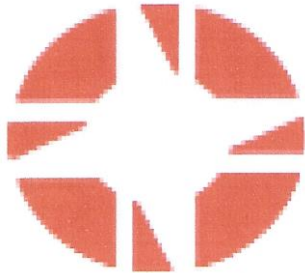
Styrmændenes bestyrelse fandt det rimeligt, at den største (og rigeste!) forening stillede med den fremtidige chef – mig.

Løsningen var, at jeg meddelte skibsførerforeningens formand, Arne Fischer, at jeg ikke gik efter posten. Dernæst, at jeg fik min egen bestyrelse til at indse, at det var den eneste mulighed for at få den af alle ønskede fusion til at falde på plads.

Derefter faldt tingene meget hurtigt i hak og et halvt år efter, at jeg blev forretningsfører, blev jeg i stedet sekretariatschef med Arne som formand og chef.

Han og jeg fik et fint og tillidsfuldt samarbejde og Arne begrænsede mig på ingen måde i mine initiativer. Vi havde og har fastholdt et venskab, der rakte til efter vores pensionsaldre!

Vi udskrev en åben konkurrence om et nyt logo, men endte med at bede profferne i reklamebureauet i kælderen i Nyhavn 42 om at lave et.

Nyt logo: 4 N'er som en slags kompasrose

FTF

Vores hovedorganisation arrangerede diverse efteruddannelseskurser – for det meste på Købæk Strand, der var ejet af FTF-organisationer - og jeg kom tidligt ind i uddannelsesudvalget. Det var mest almindeligt med weekend- eller ugekursus – det var der tid og interesse for – dengang!

Formanden for Københavns Kommunalforening og FTF-forretningsudvalgsmedlem, Johan Byberg, var før min tid i forretningsudvalget uddannelsesudvalgets formand og FTFs kursussekretær, tidligere telegrafist Bent Madsen, var praktisk gris. De på s. 103 omtalte EF-kursus blev afsluttende tilrettelagt på et planlægningsmøde i internat på oslobåden – frem og tilbage. Vi havde fået eget mødelokale, men måtte ikke være om bord under opholdet i Oslo.

Vi gik derfor en tur på Karl Johan og gik ind på en café for at få lidt frokost. Der lå smørrebrød i vinduet og vi bestilte. Vi kunne kun få folkeøl, men det gik – vi kunne vel få en snaps til? *'Nei, det serverer vi ikke i Norge til frokost'* lød svaret.

Det var der jo ikke noget at gøre ved. Da vi bad om en kop kaffe oven på, sagde den forstående tjener, at han kunne servere Irish Coffee, da det blev betegnet som 'dessert'!

Efter de første par stykker serverede tjeneren kun ca. en spiseskefuld kaffe i bunden af glasset, før han fyldte op med whiskey og draperede med en meget lille klat flødeskum!

Vi var 6 i udvalget og endte op med 32 'desserter', hvilket Bent Madsen havde sit hyr med at forklare FTF's formand, da han på foranledning af revisionen stillede spørgsmål!

Som medlem af Fagbladsklubben (s. 103) deltog jeg også i nogle af EFs arrangementer for fagbladsredaktører.

Dels i Bruxelles, dels i Luxembourg. Det var selvfølgelig både tidskrævende og belastende for privatlivet med fraværet, men det gav også uvurderlige kontakter til det daglige arbejde.

En af FTFs unge sagsbehandlere, Hans Martens, blev ansat i EF's kommunikationsafdeling i Brüssel - og i skrivende stund (2014) er han chef for hele foretagedet!

Jeg overtog Mols' plads i FTFs forretningsudvalg (FU), da han gik på pension i 1992 og blev formand for Kulturudvalget, der også uddelte en pris hvert år.

Endvidere blev jeg medlem af bestyrelsen for Fagbevægelsens Ulandssekretariat, der bl.a. koordinerede ansøgninger til Danida om støtte til LO- og FTF-projekter i den tredje verden.

Det blev også til en plads i ARTE's repræsentantskab.

FU-posten medførte også min indtræden i 'Borgfredsnævnet FTF/LO', der mæglede i de grænsestridigheder, der fra tid til an-

den opstod mellem de to hovedorganisationer.

Suppleantposten for FTFs formand som dommer i Arbejdsretten i 1984-2007 var endnu et af de meget interessante bijob, som den centrale position medførte og var medvirkende til, at min status i Sø- og Handelsretten ændredes fra sø- til arbejdsmarkedssagkyndig - også fordi min aktive sejladsperiode havde fortonet sig. (*Jeg er med i 'Arbejdsretten gennem 100 år Bind II: Arbejdsretten 1964-2010' af Niels Waage s. 282.*)

Eksempel på en af sagerne (*citater fra domsforsiden*):

ARD 10.497

Arbejdsrettens dom af 20. maj 1985 (AT 1985, s. 102)
Sømændenes Forbund i Danmark
 (konsulent, cand.jur. Keld Olsen)
 mod
Dansk Arbejdsgiverforening og mod Dansk Arbejdsgiverforening for Bilfærgernes Rederiforening for Mols Linien A/S, Grenaa-Hundested Linien A/S, Sydfyenske Dampskibsselskaber A/S, Langeland-Kiel I/S, Nordisk Færgesart (Faaborg-Gelting Linien A/S) og A/S DANENA
 (kontorchef, adv. Raundahl Jensen)
Domme: Max Bæhring, Peter Funch(kst.), Gade, Toxværd Nielsen, Jørgen Pedersen, Frank Poulsen (retsformand) og Sarroe..

Kollektiv overenskomst (DA/LO hovedaftalen, Ved Konflikt), Kampschridt (Sympatikonflikt, Varsling, Lovligt fagligt formål), Regler (Arbejdsretsloven)

Varsler - Sympatilockout - Lovligt fagligt formål - Hovedaftalens § 2 - Lovens § 9, stk. 1, nr. 3

[Til afgørelse:] Hvorvidt sympatilockout- varsler i anledning af overenskomstsituat-

tionen i marts måned 1985 over for det indklagede forbunds medlemmer på en række færgerederier kunne etableres i overensstemmelse med den efter Hovedaftalen, der også var gældende for forbundet, gældende praksis, såvel med hensyn til formål som med hensyn til konflikten omfang.

[Afgørelsen:]

Der var intet grundlag for at fastslå, at konflikten, som hævdede af klagerne, ikke havde forfulgt et lovligt fagligt formål. Retten udtalte i øvrigt, at det i almindelighed må anses for væsentligt, at de i Hovedaftalens § 2 og lovens § 9, stk. 1, nr. 3, fastsatte formelle varslingsforskrifter overholdes, men i den foreliggende sag burde der bortses fra, at indklagedes varslingskrivelse ikke var stilet til klagernes forretningsudvalg, samt at klagernes protestkrivelse var blevet overbragt og ikke sendt anbefalet til indklagede. Herefter frifandtes indklagede i det hele.

Dirigentjob

I forretningsudvalget (FU) sad i 80'erne også den kvindelige formand for Danske Bankfunktionærers Landsforening (DBL) sammen med Mols.

Hun havde oplevet et landsmøde i DBL trække ud til langt efter midnat pga. en pertentlig advokatdirigent og Mols foreslog hende at bruge mig i stedet! Ilddåben forløb åbenbart tilfredsstillende og medførte også dirigentjob i Danske Banks og i flere af den senere Finanskreds Nords personalekredse.

I 1992 oprettedes Finansforbundet ved en fusion af DBL og Sparekassefunktionærernes Landsforening, hvor sidstnævnte havde tradition for at bruge en advokat

Høberg som deres dirigent. Ham kendte jeg, da han også var styrmadsforeningens advokat.

Vi blev begge dirigenter på det store fusionslandsmøde. Høberg syntes, jeg skulle forlange det samme i honorar som han: Ca. 1.400 kr/t og det betalte de uden videre.

Finansforbundet fortsatte de kommende år med mig som enedirigent, assisteret af en fra deres sekretariat.

Landsmøderne varede 5 dage hvert andet år, så honoraret blev et kærdokument tilskud – også selv om jeg måtte bruge en uges ferie til formålet.

Landsmøde 23. - 26. maj 2000

Kære Peter

Tak for dit tilsagn om at være dirigent ved Finansforbundets 5. ordinære landsmøde. Mødet holdes på Hotel Scandic Copenhagen, og som sædvanlig er der hovedbestyrelsesmøde dagen for altså mandag den 22. maj .

Hermed inviteres til første møde

mandag den 10. april 2000, kl. 12.00 til senest kl. 15.00

i Finansforbundet. Mødet starter med frokost.

Finansforbundet tilbyder et honorar på 40.000 kr.

Jeg håber selvfølgelig, at du har tid til at komme til ovennævnte møde, hvor vi kan aftale det nærmere forløb.

Venlig hilsen

Dorte Due
fuldmægtig

Med landsmødet i 2000 var det slut. Jeg var blevet pensionist og så skulle der en aktiv til.

På FTF-kongresserne, der gik over 2 dage, var der 2 dirigenter – en fra det offentlige og en fra det private område. I 1980 blev jeg 'den private' sammen med sekretariatschefen fra Lærernes Centralorganisation. Det gav flere dirigentjob i lærerforeningens kredse.

På et tidspunkt i 1981 havde FU arrangeret et debatmøde mellem Mols og hans

kollega i FU, Kurt, der var kasserer i pædagogernes landsforening, BUPL og erklæret kommunist.

Mols, der var nærmest ortodoks socialdemokrat, skulle repræsentere det midtsøgende og Kurt den yderste venstrefløjs synspunkt om bl.a. EF, fagbevægelsen og dagens politiske dagsordener.

Det blev så godt modtaget, at flere organisationer ville have dem til at optræde på deres medlemsarrangementer.

Til et sådant arrangement måtte Mols melde forfald, men sagde, at de skulle tage mig med i stedet for ham. Det havde Kurt og jeg held med og kunne afslutte eksperimentet med et par ganges optræden.

Vi startede i Gl. Avernæs på Lærerforeningens tillidsmandskonference, men vi fandt på at bytte roller i et efterfølgende arrangement i Slagelseegnens Lærerkreds, hvilket var ganske muntert!

Sekretærklubben

FTF havde også en sekretærklub, foranlediget af at FTF ikke ville have sekretariatsansatte, der ikke var medlem af en FTF-organisation, som medlem i FTF's a-kasse. Derfor oprettede vi sekretærklubben med det hovedformål at få løst problemet.

Jeg var medlem af bestyrelsen og nød igen godt af muligheden for at høre om problemer og løsninger i de andre funktionærforeninger.

Samværet med de mange sagsbehandlere betød således endnu et gavnligt netværk. Til et af klubbens arrangementer kom jeg for sent, fordi jeg havde været i takkeaudiens for ridderkorset hos Majestæten. Det blev starten på en årligt tilbagevendende udnævnelse af et klubmedlem til 'Årets Ridder' med tilhørende overdådig dekorerings.

Krisekøb af en grund mere

80'ernes krise betød bl.a. at flere byggefirmaer gik konkurs, bl.a. Flexplan, der havde bygget sommerhuset for os.

Der blev stort set ikke bygget sommerhuse, fordi renten fortsatte med at være omkring 20%.

Der var stor arbejdsløshed langt ind i 90'erne og flere grunde i vores udstykning blev solgt langt under deres købspris – og så var de endda blevet kloakeret for ca.

30.000 kr. pr. grund i 1989.

En grund i 2. række blev solgt for 35.000 og en i 3. række til 30.000 kr.

I 1993 blev vi tilbudt nr. 26 - grunden i 4. række bag ved vores - bare vi ville overtage restgælden på ca. 12.000 kr.!

Det ville vi ikke være bekendt og vi endes om 25.000 på baggrund af de andre handler. Indlemmelsen af grunden gav mulighed for den senere tilbygning.

Den 9. bil

var en 7 år gammel Volvo 760 GLE aut. med aircon, læderindtræk og soltag, som Adam skaffede i 1995. Den havde kun kørt 104.000 og havde været firmabil for afdøde Per Reumert, en kendt butiksejer på Strøget.

Foreningen accepterede den som firmabil til mig og gav 50.000 kr. og Golf'en – vurderet til 135.000 - i bytte.

Da jeg blev pensioneret, købte jeg Volvo'en af foreningen. Nu vurderet til kr. 50.000.

Eckersberggrunden

I maj 1999 købte vi Englandsbakken 22 for 95.000 kr.

Ejerne var flyttet til Fyn og vi kom til penge, da mors eckersbergtegning kom på auktion til fordel for mine 2 søstre og mig.

Bruun Rasmussen vurderede, hvad der skulle være malerens første solgte billede, malet i hans teenageår, da han endnu var almindelig malerlærling, til 125-150.000 kr.

Der var to, der bød hinanden op, så resultatet blev ca. 250.000 til deling!

Sømandskirken

Mols havde været de søfarendes repræsentant i 'Dansk Sømandskirke i Fremmede Havne's hovedbestyrelse, hvor han var næstformand.

Søfartsorganisationerne valgte mig til hans efterfølger og hovedbestyrelsen valgte også mig til næstformand.

Holmens provst Claus Harms var formand og Ronald Pedersen var generalsekretær. Han havde i mange år været ude som sømandspræst og advokerede for, at sømandskirken sluttede sig sammen med DKU, Dansk Kirke i Udlandet.

DKU havde sine kirker i Sydslesvig og i Europas større byer samt nogle emigrantkirker i Canada og et par i Sydamerika, hvor sømandskirkerne var spredt over store havnebyer rundt i verden.

Mere herom i 4. del (s. 127).

Familieliv o.a. i 80'erne

Det var jo ikke arbejde alt sammen:

På ski i Sverige

I 1981-84 kørte vi hver vinter til Brunnerberget små hundrede km nord for Väneren, hvor vi lejede hytter og stod på langrendsski sammen med Bente og Jørgen Damgaard og deres børn.

Det var en nedlagt skovarbejderlandsby, der var købt af danskere, som nu lejede hytterne ud.

Det var en lang tur op, hvor vi startede meget tidligt om morgenen for at nå i hus, inden det blev mørkt. Bilerne var tungt lastet med proviant af alle slags.

På de sidste par km ind gennem skoven måtte vi nogle gange sætte snekæder på. Vi var der en uges tid hvert år.

Sonja og Anja på brædderne

På sygehus

I 1981 skulle jeg hjælpe Sonjas forældre med at beskære det lindetræ, de havde i gården på Mariendals Allé.

Jeg havde motorsaven med op i træet, men tog fat i en gren, der viste sig at være mere end vissen og knækkede, så jeg mistede balancen og faldt nogle meter ned og landede på ryggen.

Far stod og så på og ringede efter en ambulance, da jeg ikke kunne få vejret.

Den visiterende læge sagde til min mor, der var taget med, at der ikke var noget i vejen for, at jeg tog hjem og så tiden an.

Mor insisterede på en røntgen og den viste, at der var brækket nogle ribben og at den venstre lunge var klappet sammen. Så blev jeg indlagt!

Lungedrænet blev fjernet for tidligt og en lungebetændelse stødte til. Sonja fik mig overført til Bispebjerg og alt blev ordnet.

G/f Englandsgården

I 1983 blev jeg valgt ind i Grundejerforeningen Englandsgårdens (24 grunde) bestyrelse. I 1989 blev jeg formand.

Grundejerforeningen Englandsgårdens kasserer Per, formanden Erling og jeg på vores terrasse 1984

Efter hospitalet med ny elplæneklipper på den nye grund

*- mens Sonja i små gummistøvler
stryger rejer!*

I sommeren 1982 var hele funchfamilien samlet til komsammen i Tophuset i Jyllinge hos Thilde og Henrik. Det resulterede i dette foto, som vi fik som julekort det år.

*Fra v. 1. rk.: Far og mor mellem mine søstre Matti og Marianne, Peter Krogh. 2.rk.: Lisa, Adam, Anja, Mattias (Mies søn), Julie Krogh og Finn Krogh (g.m. Matti).
Bagerst: Mig, Sonja og Erik (Mariannes kæreste)*

Udsigten i 1982 før der kom de 4 huse på grundene foran!

I 1983 blev huset malet med farven grøn umbra

Mor, svigermor Sofie og Sonja på terrassen 1983

Kogtvedfester

I 1968 blev der for første gang arrangeret en komsammen for elever fra Kogtved Søfartsskole fra 1953-1954.

Det fortsatte i (næsten) alle de efterfølgende år – først på skift hos hinanden – senere på vandrehjem og hotel, da alderen begyndte at trykke!

Typisk startende med kaffe og snak om eftermiddagen, festmiddag om aftenen med sange efter Søfartssangbogen og fælles morgenkaffe forinden hjemrejse.

I 1983 havde Mogens Frohn – selv gammel kogtveddreng – inviteret os til Assens med en sejltur med Fulton indlagt.

Her er foto af mønstringen på dækket:

I 1984 blev Anja student – i 1985 elev på 'Danmark'

Fra v.: Ole Juul, Magnus Buch, Sigurd Hauge, Preben Porse, Jørgen Damgaard, Roy Oldrup, Bo Hansen, Ole Bertelsen, Eigil Larsen, Jørgen Viuf og Jørgen Raakjær

- og aftenfest med koner, sang og bægerklang!

De fire gratier

Lige siden deres sygeplejeelevtid i anden halvdel af 1950'erne har de holdt sammen og gæstet hinanden sammen med de tilkomne mænd. Her fotograferet ved Karen og Asser Brahes sølvbryllup i 1984:

Hanne, Karen, Solveig og Sonja

Adam

I 1986 slog Adam en 20 år gammel rekord i 200 m sprint og blev danmarksmester på både 200 og 400 m. Her med vandrepokalen inden afleveringen. I 1994 var han med i 4 x 100 m stafet for KIF, da de vandt danmarksmesterskabet for klubhold.

Adam var en meget talentfuld ung løber og vandt mange konkurrencer. I februar 1988 blev han danmarksmester på 400 m. I 1986 blev Adam konfirmeret i Holmens Kirke af provst Harms.

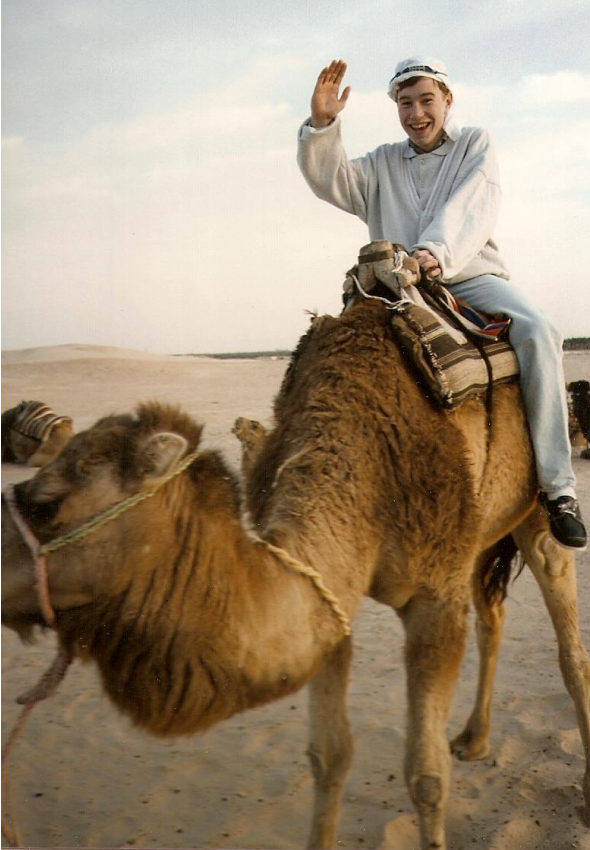
Adam ønskede sig en ridetur på en kamel i konfirmationsgave.

Vi prøvede med London Zoo, men nej – han ville til Afrika!

Konfirmanden med mormor

Så af sted gik det til Tunesien:

Konfirmationsgaven indløst ...

*Til Sonjas 50 års fødselsdagsfest i 1988
havde børnene engageret
en smørtenor med 'O Solo Mio'*

Korsør Strand o.v.

I 50'erne aftaltes det, at mor og hendes søster Thilde Witt og bror Peter Frahm

med ægtefæller og børn skulle mødes på Korsør Strand pinsemorgen ved 7-tiden til fælles, medbragt morgenmad.

Traditionen udviklede sig til pinseformiddagskomsammener på skift hos hinanden med medbragte madkurve og - efterhånden - skiftende intervaller.

Også ind imellem suppleret med deltagelse af min fætter Ole Koppel og hans familie. Ole er søn af fars søster, Ellen.

*Fætterkusinekomsammen hos os i 1988
Forrest fra v.: Peter Frahm, Henrik og Thilde Witt, mor, Inge F., Marianne, Lisa, Anja og Sonja bagved.*

*16. aug. 1989 tjekker Adam ind til 1 år
med Rotary i West Bend, Wisconsin, USA,
hvor vi besøgte ham og hans værtsfamilie i
påsken 1990*

Rundt nytår 1990 havde vi Bree (længst tv.) fra El Paso, Texas, boende nogle måneder som udvekslingsstudent. Her til nisseøl og risengrød for 1. gang!

Sonjas mor(83) i Egebjerg på sin fødselsdag 12/6 1990

Sonja og Rigshospitalet

I 1975 var Sonja startet igen som sygeplejerske. Først hver anden uge på Rigshospitalets afd. for svangre og senere på børneafdelingen fuldtids, hvor hun var leder af Børneambulatoriet med bl.a. de kræftsyge børn.

Sonja blev pensioneret i 1998.

Nytårsaftentradition

I 80'erne tog vores venner, Bente og Jørgen Damgaard, initiativ til fælles nytårsaftner på skift mellem dem i Allerød, senere Gimlinge, Wassards i Brøndbyøster og os i København – senere i Egebjerg.

Erik, der var gammel studentersangbogsforfatter havde sangbøgerne med og vi andre supplerede med sangene fra Søfartssangbogen.

Efterhånden som vi blev ældre, foretrak vi at holde nytårsaften på skift med vores rejsevenner i grundejerforeningen, Lizzie og Jan.

Nytårsaften 2006 hos Damgaards. Der synges med på nationalsangen kl. 12. Fra v.: Bente D., Erik Wassard, Bentes veninde, Helle, Lone W., Sonja og Jørgen D.

Ferierejserne

har været mange og skal ikke remses op i detaljer.

Dog: Sverige som skiferiemål (s. 115/116) blev suppleret med Østrig og Dolomitterne. Ferierne gik til Ægypten, Madeira, alle Kanarieøerne (undtagen Hiero), Costa del Sol og Italien.

Mange med ofte strabadserende kulturelle indslag!

Vandretur med svensk guide og frokoster i det grønne på Mallorca.

Børnene gav os en tur til Paris i sølvbryllupsgave (-94) og PFA gav et 2 ugers ophold i deres feriecenter ved Montpellier ved min pensionering (-01).

Mens jeg sejlede var Sonja med til havne i bl.a. Norge, Persergulften, Middelhavet, Sumatra, Japan, Australien, Canada og Grønland.

I min tid i foreningen var Sonja med til møder og kongresser i bl.a. Indien, Brasilien og Florida og med Sømandskirken i 1999 til kongres i Sydafrika, hvor vi selv havde arrangeret en ekstra uges ferie i et folkevognsrugbrød. Vi var i vildtreservater, ved søer og i landsbyer mv. sammen med generalsekretæren Ronald og hans Inge samt bestyrelsesmedlem Eskild og hans Esther.

Så de fjernere feriemål savner vi ikke – og slet ikke de dertil hørende lange flyvetider.

Sydafrika: Fra v. Esther, Ronald, Sonja, Inge, Ego, Eskild

I Europa har vi været på alle de gængse feriemål inkl. Island og Færøerne, krydstogt ned ad Donau og rundture på Sicilien, Korsika og Sardinien.

Pensionistboligtilbygning

Så sent som 5 år før vi blev pensionerede var vi enige om, at det ikke var sommerhuset, vi skulle flytte til. Vi ville ikke blive i Havnegade, hvor vi havde boet i 30 år oven på min arbejdsplads.

En overgang overvejede vi at flytte tilbage til Svendborg, hvor vi havde fundet os godt tilpas. Som tiden nærmede sig hørte vi flere og større anprisninger af livet i vort sommerhusområde – især vintertiden blev fremhævet: Stilheden og de mørke, stjerneklare nætter.

Men hvis – så skulle der bygges til.

Sommerhuset havde hverken væg- eller skabsplads. Vi havde en kapitalpension på lidt over 400.000 kr., der blev sat af til formålet.

Svoger Fritz spæede, det blev > 1mio!

En lokal arkitekt blev kontaktet:

- Skal det være et paphus – eller et rigtigt hus? Lød det indledende spørgsmål.

Vi bestemte os for 'et rigtigt hus', hvorefter svoger Fritz fik ret!

Vi havde også besluttet, at tilbygningen skulle ligne det oprindelige træhus mest muligt bl.a. med de kraftige, synlige spær. Det klarede lokale håndværkere i vinteren 2000-01.

18. april 2001 kunne vi holde rejsegilde:

Arkitekten holdt en pæn takketale for godt samarbejde

Anja

Jakob

Mor

Lisa

Med billederne fra den sidste juleaften i Havnegade inden flytningen til Egebjerg slutter epoken.

4. DEL

efter 2000

Pensionist

Side 126-136

Afgang

Jeg havde besluttet at trappe ned arbejds- og lønmæssigt hen mod pensionen – også fordi Sonja blev pensioneret i 1998. I 2000 fik vi ansat min efterfølger og jeg havde kun ca. 22 arbejdsuger det sidste år.

Der kom rigtig mange ...

... bl.a. næstfmd, senere formand for Dansk Metal, Torkild Jensen, som jeg havde siddet sammen med i bestyrelsen for Nordisk Transportarbejderforbund

Min formand Jens Fage-Pedersen holdt en fin tale

Dansk Navigatørforening

Reception
Efter 33 1/3 år med fagligt arbejde går seniorsekretær Peter Funch på pension i marts 2001. I den anledning bliver der holdt reception fredag den 9. marts kl. 13 til 15 i foreningens lokaler Havnegade 55, 1. sal, 1058 København K.

Lisa og søster Mie, foran gavebordet

Sømandskirken og DSUK

Jeg fortsatte i sømandskirkens hovedbestyrelse efter min pensionering fra foreningen og kom med i et sammenlægningsudvalg med Claus Harms, Ronald Pedersen og tre fra Dansk Kirke i Udlandet (DKU). Vi lavede et kommissorium, som vi i 2002 bad biskop Olav Lindegaard, advokat Ebbe Holm og den tidligere kirkeminister A.O. Andersen (CD) om at arbejde efter.

3 måneder senere barslede dette ekspertudvalg med fuldt udarbejdede vedtægtsforslag etc. til den fusionerede organisation, Danske Sømands- og Udlandskirker, DSUK.

Jeg kom med i det tremands ansættelsesudvalg, der ansatte sekretariatets ledelse. DSUK blev herefter stiftet pr. 1. januar 2004 og valgte A.O. Andersen som sin formand.

Vi var enige om, at der kun skulle 1 bestyrelsesmedlem fra hver organisation med i den nye bestyrelse. Så kunne der vælges bredere bl.a. fra erhvervslivet, der i stigende omfang etablerer sig i udlandet og som derfor er hyppigere gæster i kirkerne end sømænd og emigranter.

Vi valgte Ruth Hvas fra sømandskirkens bestyrelse.

Jeg fortsatte i nogle år på skift med navigatørforeningens formand, Jens Fage-Pedersen, som dirigent på DSUK's årlige landsmøder på Nyborg Strand.

Menighedsrådet

Vi kom jævnligt til gudstjenesterne i Egebjerg Kirke, når vi var i sommerhuset og især efter flytningen.

Præsten, Michael Nissen, havde meddelt, at han ville komme og besøge os efter at

vi var blevet fastboende, hvilket affødte en del aktivitet m.h.t. at få alt på plads!

Der forestod et valg til menighedsrådet i 2004 og Michael opfordrede mig til at stille op, da de manglede et formands-emne!

Det var ikke mindst Sonjas engagement i Venstre, der førte til, at vi var blevet accepteret og 'integreret' blandt de toneangivende i området.

Sonja ville ikke stille op – de 20 år i Holmens Kirkes Menighedsråd måtte række, mente hun.

Jeg indvilgede og med det sædvanlige fredsvalg blev jeg valgt og på det konstituerende møde valgt som formand.

Lidt tøvende fra nogle af de lokale, men med tilsagnet om at ville lytte og lede og ikke diktere, var der lettet opbakning.

Det blev til næsten 2 perioder: Efter 7 år aftalte jeg med suppleanten – der var tidligere kasserer i menighedsrådet – at han overtog det sidste år i perioden for at se, om det var noget. Det var det. Han er i skrivende stund (2015) fortsat en dygtig og vellidt formand.

Der var meget af formandsarbejdet, der mindede om mit tidligere arbejde i foreningen: Personalesager, Arbejdstilsynet, aftaler med håndværkere, mødeledelse, referater osv.

Provstiudvalget

Økonomien i alle kommunens 13 kirker bliver bestemt af Provstiudvalget, idet provstiet og kommunen dækker samme område efter kommunesammenlægningen i 2007.

Foruden Trundholm, Nykøbing-Rørvig og Dragsholm havde Bjergsted kommune hørt med til provstiet, men den blev lagt

sammen med Kalundborg, så der skulle være nyvalg til provstiuvalget, der havde bestået af 1 fra hver af de 4 kommuner.

Jeg havde taget initiativ til at de 13 formænd mødtes 2 gange årligt for at udveksle erfaringer og synspunkter.

Provstiuvalget bestod af nogle af provsten indstillede, afgåede menighedsrådsformænd og til valget var der 2 ledige pladser.

Jeg advokerede for, at vi 13 formænd bestemte, hvem vores menighedsråd skulle vælge og det var der tilslutning til.

Som forslagsstiller måtte jeg selv stille op, mente de – og jeg blev valgt!

Pga. et dødsfald blandt en af de gamle kom en af vore valgte suppleanter også ind, så vi sammen med provsten, der var formand for udvalget, kunne fordele og bevilge penge til de vigtigste af de ønsker, som menighedsrådene kom med hvert år.

Det gav en værdifuld og interessant indsigt i de økonomiske sammenhænge og kirkens placering i lokalsamfundene.

Mor dør

I juli 2007 havde Matti arrangeret, at mor kunne komme på plejehjem i Hillerød. Først på året havde vi fået mor visiteret i Slagelse og fået hende på venteliste til et velanskrevet plejehjem i Vig, Baeshøjgård. (Se også s. 39)

Mor var blevet 95 og kunne ikke længere klare sig alene i huset på Sct. Jørgensgade.

Hun havde samlet familien til sin 96 års fødselsdag og 5 dage senere døde hun fredfyldt med Matti i hånden i sin seng den 20. dec.

*Her sidder jeg med mor
i hendes stue på plejehjemmet*

Sct. Jørgensgade sælges

I 1983 overdrog mine forældre sommerhuset i Jyllinge til Matti som arveforskud. Af aftalen fremgik, at min anden søster, Marianne, og jeg derfor skulle arve huset på Sct. Jørgensgade 8 til sin tid.

Allerede i 1999 købte vi huset af mor som 'familiehandel', fordi vi regnede med, at det var en fidus.

Den viste sig at være begrænset!

Mor og far havde købt huset i 1950 for ca. 38.000 kr. Vi gav små 900.000 kr. som blev afdraget med mors årlige gave, som også Matti fik. Da mor var kommet på plejehjemmet i 2007 solgte vi det for 2.2 mio.

Og betalte ca. 600.000 i skat deraf! Boligboblen var godt i gang – heldigvis for os!

Venstre

Hverken Sonja eller jeg var medlem af et politisk parti i vores erhvervsaktive år. Da Sonja blev pensioneret og forlod Holmens Kirkes Menighedsråd efter 20 år, meldte hun sig ind i Venstre i Hovedsta-

den – kraftigt inspireret af Uffe Ellemann og Birthe Rønn Hornbech.

Efter flytningen til Egebjerg i 2001 overgik Sonja til Venstre i Trundholm, kom i bestyrelsen og valgt til sekretær.

Sonja fortsatte efter sammenlægningen med Dragsholm og Nykøbing-Rørvig som sekretær i bestyrelsen for Venstre i Ods herred.

Samtidig med kommunalvalget 2005 blev Sonja valgt til Ældrerådet i den nye Ods herred Kommune, hvor hun blev næstformand og formand for Klagerådet i 4 år. Efter et par år meldte jeg mig også ind i Venstre – nærmest for ikke at blive mistænkt for alt for venstreorienterede synspunkter nu da min fagforeningsfortid blev kendt!

Efter Venstres formand Lars Løkkes årelange eskapader og lemfældige omgang med bilag etc. meldte vi os i protest ud i 2014.

Strikkeklubben

Käthe, Sonja og Agnete i juli 2014

I Venstre var Sonja sammen med 2 andre lokale: Käthe, der er tidligere overlærer og er blevet enke og Agnete, der er gårdmandskone. Efter at de var stoppet med den lokale indsats i 'Gruppe Midt' - der

dækkede den gamle Trundholm Kommune – blev de enige om at fortsætte samværet i det, der kom til at hedde 'Strikkeklubben', selv om der ikke blev strikket ret meget, men diskuteret politik og andre aktuelle emner.

Der startes med en frokost. Undertiden udvides kredsen til sammenkomster, hvor Agnetes mand, Knud, og jeg deltager.

Flere bilhandler

De mange aktiviteter især i de første 12 år efter flytningen til Egebjerg medførte et behov for endnu en bil.

Adam skaffede prompte den bil, Sonja ønskede sig: 'Lille, rød og med automatgear.' Dermed fik vi bil nr.10: Poloen årg. 1996 købt i 2003 for 50.000.

Det blev til 10 års godt bekendtskab, hvor Sonja var selvkørende.

Solgt i 2013 for 12.500 til en af Adams venner(!), da vores udadgående aktiviteter var kraftigt reducerede.

I 2013 stoppede også udbetalingerne fra vores Indekskontrakter, der i 10 år havde givet tilsammen 2.000 kr. om måneden efter skat.

Vi besluttede også at indfri det lån, kommunen havde bevilget til vores ejendoms-skatte og fremover betale normalt.

Det var anledningen til en budgetregulering!

Adam opfordrede til at sælge ikke bare Polo'en men også vores 11. bil:

Den Volvo S60/2001, som vi havde byttet den gamle Volvo til hos Adam i 2005 for 300.000.

Den blev derfor solgt/byttet samtidig med salget af Polo'en i forbindelse med erhvervsens af vores 12. og – foreløbig – sidste bil:

Toyota Auris Hybrid årg. 2011 købt efter Adams råd i 2013 for 150.000 plus Volvo'en i bytte (50.000).

Den såkaldt 'Grønne Afgift' for Toyota'en er den samme for et helt år, som for Volvo'en hver måned: Ca. 600 kr.

Og så kører den dobbelt så langt på literen, små 22 km.

Og er billigere i forsikring. Sådan!

Adam havde beregnet en årlig besparelse på 15.000 kr. (bortset fra afskrivning/afdrag), så der var ikke meget at betænke sig på.

G/f Englandsgården

Det blev til 25 år som formand. 1989 - 2014. Med få udskiftninger i bestyrelsen i alle årene gennemførte vi et generationsskifte i 2014/15.

Kassereren, Jan, der havde været i bestyrelsen i 30 år, blev i 2014 valgt som ny formand, men meddelte, at han ville gå af i 2015.

Den gamle 4 mands bestyrelse kom derefter til at bestå af 2 mænd og 2 kvinder.

Formandsjobbet var nemt, fordi der – stort set - altid var en god stemning i området og fordi også nytilkomne syntes godt om samværet.

Sæsonen startede med strandrensning i april og fortsatte med generalforsamling i maj, skt.hansbål i juni, sommerfest i juli og julefrokost ultimo november.

Klanfotoet

på næste side var en gave fra børnene til vores 70 års fødselsdag. Det blev optaget hos en fin østerbrofotograf, da det var lykkedes at samle familien i november 2009.

Snapsebrygning o.a.

Pensionistlivet blev krydret af en varieret produktion af kryddersnapse, efterhånden indskrænket til Perikon og Valnød samt Romtopf.

(80 % rom i et stort syltetøjsglas fyldes op med havens frugter efterhånden som de modnes plus et par skiver appelsin og 2/3 frugtens vægt i sukker. Står til 1. søndag i advent, hvorefter frugten sies fra og saften sies gennem et kaffefilter.)

Andre i grundejerforeningen havde heldigvis samme lyster, så der var gode muligheder for erfauudveksling.

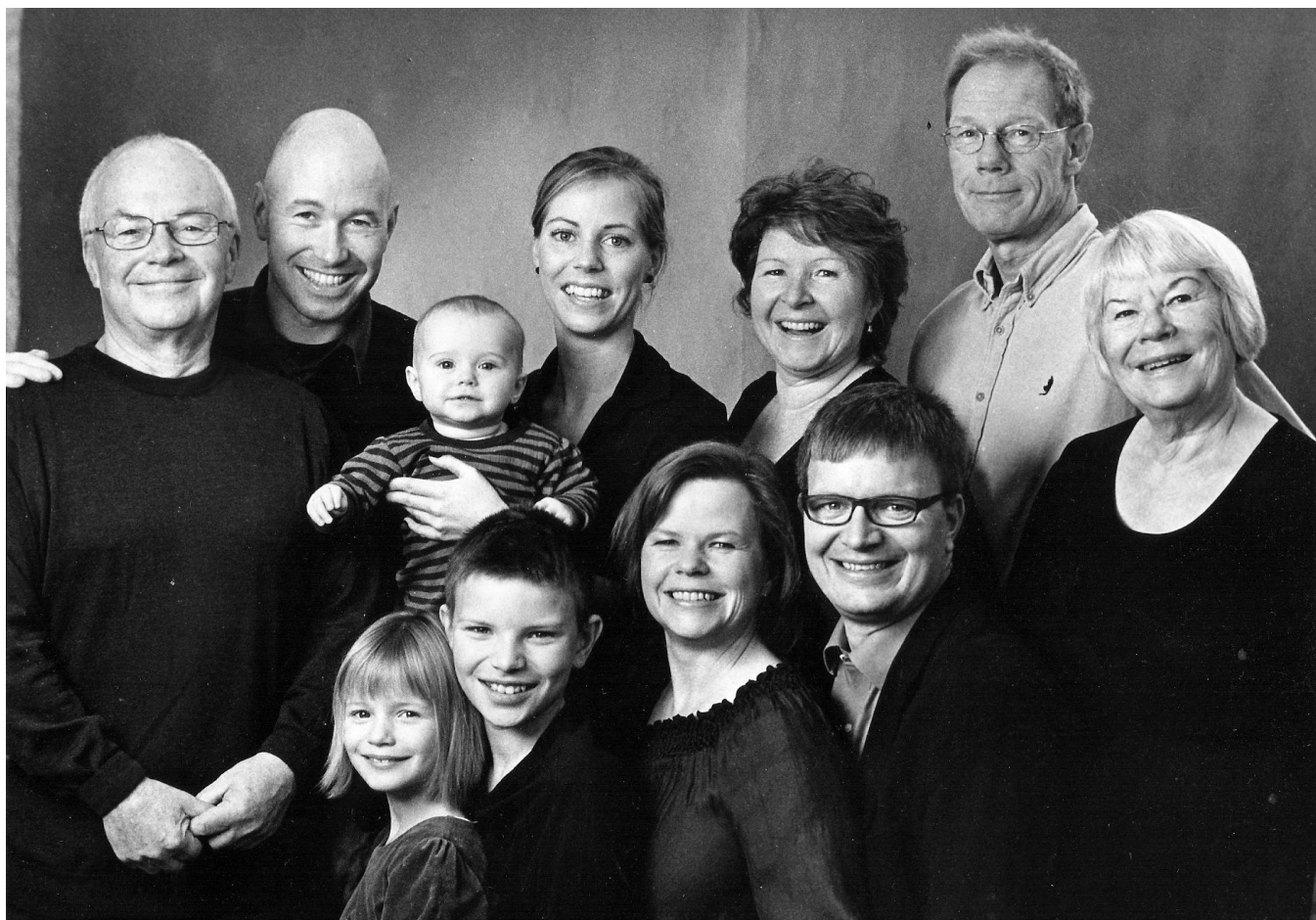
- og så nød Sonja og jeg at være helt fri for engagementer i frivilligt arbejde o.lign. Vi kunne koncentrere os om familie, venner, hus og have.

Børn og børnebørn

Jeg har ikke skrevet meget om vores børn og børnebørn, hvilket har medført nogle milde bebrejdelser undervejs i processen! Jeg har undskyldt mig med, at planen har været at skrive om *mit* liv, men at manus er åbent for fremtidige tilføjelser, hvis nogen ønsker at udvide krøniken – bare man ikke ændrer for meget i *mine* skriblerier.

Jeg har også villet være tilbageholdende med data og – især – for mange fotos af intetanende, nulevende i erkendelsen af de lækager, der er på internettet.

Manus har været og vil fortsat være tilgængelig på OneDrive.

*Bagest th. for mig: Adam, Katja med Svea, Lisa og Torsten.
Forrest Mathilde, Jonathan, Anja, Jacob og Sonja.*

Stamtavler og papirer

Mor havde en gammel jordemortaske stående, fyldt med gamle papirer, herunder breve og blanketter fra både hendes og fars familie. Hun overdrog mig tasken, da jeg blev pensioneret med bemærkning om, at jeg jo nu havde god tid til at få styr på de mange papirer!

Det viste sig at være noget af en udfordring. Til en start fandt jeg en hel del papirer frem, der kunne indgå som illustrationer i den familiekronike, der indleder mine egne erindringer. Og jeg anskaffede mig nogle mapper med plastlommer, hvori jeg mente at kunne få ordnet det bevaringsværdige i overskuelig form. Tiden må vise, om det lykkedes!

Min far havde ordnet familiernes stamtavle i sit eget system på en snes A4-sider. Dem fik jeg nedfotograferet for ham til nogle A5-hæfter, som han fordelte i familien.

I forbindelse med produktionen af dette skrift kom der flere data frem via bl.a. Google og jeg startede derfor med at lægge de mange data og personnavne ind på 'MyHeritage', som er et system på nettet, man abonnerer på. Ved nærmere eftertanke kom jeg til den konklusion, at dette arbejdes 'overlevelse' ville blive afhængigt af, at andre overtog betalingen.

Usikkerheden medførte, at jeg i stedet startede med at skrive data og navne ind på det gratis system, 'OurTree'.

Jeg håber at kunne kaste mig over det, når jeg har afsluttet mine erindringer. Ellers må jobbet dermed gå videre!

Jeg vil slutte med en dejlig milepæl

I april 2013 fejrede vi vores 2 x 75 år med 70 gæster til bords til en familie- og vennefrokostfest på Restaurant Anneberg :

Adam var toastmaster

Anja holdt tale

Her er vi ved kaffen

Lisa holdt tale – og se flere på næste side...

Naboernes gave var et surpriseparty ...

... med bustur til og middag på Odden

... Sonjas søster Eva

... min søster Matti

... Claus Harms

... Käthe

... Lizzi (for naboerne)

... vores præst Michael

... og Agnete

- og der var musik bagefter

- og mange flotte gaver

HVEM VAR HVEM OG SAD HVOR PÅ ANNEBERG:

NAVN	RELATION	(ÆGTE)FÆLLE	BORD NR.
Adam Funch	Søn	Katja Amfelt	1
Agnete Nielsen	Venstre i Odsherred	Knud G. N.	6
Anders Jørgen Jensen	Styrmandsforening	Jette Christensen	3
André Lublin	PFA	Hanne L.	3
Andreas Kühle	PFA	Kirsten K.	4
Anja Elkær-Hansen	Datter	Jacob E.-H.	1
<u>Asser Brahe</u>	<u>Sygepleje</u>	<u>Karen B.</u>	<u>5</u>
Bent Rasmussen	Nabo	Ruth R.	2
Bente Damgaard	Kogtved Søfartsskole mm.	Jørgen D. (afbud)	7
Benny Amfelt	Far til Katja C. A.	Solveig C. A.	1
Bert Eden	Sygepleje	Solveig E.	5
Britt Kragh	Egebjerg Menighedsråd	Per K.	7
<u>Børge Hansen</u>	<u>Egebjerg Menighedsråd</u>	<u>Grethe H.</u>	<u>6</u>
Christa Døj	PFA	-	3
Chr. Marinus Taisbak	Holmens Kirkes Menighedsråd	Inger Lützhof	4
<u>Claus Harms</u>	<u>Holmens Kirke & Sømandskirke</u>	<u>Ida H.</u>	<u>4</u>
Dally Eliassen	Flådestation Korsør	Eyvin E.	3
<u>Didde Dich</u>	<u>Egebjerg Menighedsråd</u>	<u>-</u>	<u>6</u>
Emilie Esbjørn	Sømandskirke	-	4
Erik Wassard	Venners venner	Lone W.	7
Eva Paulsen	Sonjas søster	Fritz P.	5
Eyvin Eliassen	Flådestation Korsør	Dally E.	3
<u>Eva Hother Paulsen</u>	<u>Familie</u>	<u>Nikolaj H.P.</u>	<u>7</u>
<u>Fritz Paulsen</u>	<u>Svoger</u>	<u>Eva P.</u>	<u>5</u>
Grethe Hansen	Egebjerg Menighedsråd	Børge H.	6
<u>Gurli Dam</u>	<u>Styrmandsforening</u>	<u>Jens Fage-Pedersen</u>	<u>3</u>
Hanne Keinicke	Sygepleje	Poul Vase	5
Hanne Lublin	PFA	André L.	3
Hans Bøgel	Nabo	Majbritt Jensen	2
Helle Bjorholm	Styrmandsforening	Niels Schott-Chr.	3
Henny Sørensen	Rederiet J. Lauritzen	-	7
<u>Henny Thomassen</u>	<u>Egebjerg Menighedsråd</u>	<u>John T. (afbud)</u>	<u>6</u>
Ida Harms	Holmens Kirke & Sømandskirke	Claus H.	4
Inge Pedersen	Sømandskirken	Ronald P.	4
<u>Inger Lützhof</u>	<u>Holmens K. Menighedsråd</u>	<u>Chr. Marinus Taisbak</u>	<u>4</u>
Jacob Elkær-Hansen	Svigersøn	Anja E.-H.	1

NAVN	RELATION	(ÆGTE)FÆLLE	BORD
NR.			
Jan Galvig	Nabo	Lizzie G.	2
Jens Fage-Pedersen	Styrmandsforening	Gurli Dam	3
Jens Otto Gaarde Nielsen	Nabo	Lene Skovgaard	6
Jette Christensen	Styrmandsforening	Anders Jørgen Jensen	3
Jonathan Elkær-Hansen	Barnebarn (Anja)	-	1
Karen Brahe	Sygepleje	Asser B.	5
Katja Corell Amfelt	Svigerdatter	Adam Funch	1
Katrine Langebæk	Egebjerg Kirke	Michael Nissen	4
Kirsten Kühle	PFA	Andreas K.	4
Knud Gaarde Nielsen	Venstre i Odsherred	Agnete N.	6
Käthe Bille	Venstre i Odsherred	-	6
Lene Skovgaard	Nabo	Jens Otto G. Nielsen	6
Lisa Lambert	Datter	Torsten L.	1
Lizzi Sønderkov	Nabo	Poul S.	2
Lizzie Galvig	Nabo	Jan G.	2
Lone Wassard	Venners venner	Erik W.	7
Michael Nissen	Egebjerg Kirke	Katrine Langebæk	4
Majbritt Jensen	Nabo	Hans Bøgel	2
Mathilde Elkær-Hansen	Barnebarn (Anja)	-	1
Mattias Funch	Peters nevø	Eva Funch (afbud)	7
Matti Funch	Peters søster	-	3
Nikolaj Hother Paulsen	Nevø (Eva P.)	Eva H. P.	7
Niels Schott-Christensen	Styrmandsforening	Helle Bjorholm	3
Per Kragh	Egebjerg Menighedsråd	Britt K.	7
Peter Funch	Vært	Sonja F.	1
Poul Sønderkov	Nabo	Lizzi S.	2
Poul Vase	Sygepleje	Hanne Keinicke	5
Ronald Pedersen	Sømandskirke	Inge P.	4
Ruth Rasmussen	Nabo	Bent R.	2
Sally Corell Funch (3½md)	Barnebarn (Adam)	-	1
Solveig Corell Amfelt	Mor til Katja C. A.	Benny A.	1
Solveig Eden	Sygepleje	Bert E.	5
Sonja Elkær-Hansen	Mor til Jacob E.-H.	-	1
Sonja Funch	Værtinde	Peter F.	1
Svea Corell Funch (4 år)	Barnebarn (Adam)	-	1
Torsten Lambert	Svigersøn	Lisa L.	1

Redaktionen sluttet juli 2015

Bilag 1 til 'Slægt skal følge ...' Funch'ernes forbindelse til Kofoed'erne og dermed til: BORNHOLMS 2 BEFRIERE!

Min far, Mogens Funchs, farfar, Peter Jacobsen Funch (1825-1903), var som nævnt morfar til **Hans Chr. Kofoed** (1898-1952). Dermed var Hans Chr. og min far fætre.

Peter var gift med Eleonora Margrethe Sode (1830-1905) fra Kyndegaard i Nyker. De fik 11 børn, blandt dem min farfar, Peter Thomas Jacob Funch og Charlotte Kirstine Cathrine Eleonora Funch (1860-1943).

Hun blev i 1906 gift med Jensinius Brandt Kofoed (1855-1904) med hvem hun fik 7 børn – et af dem var Hans Chr.

Hans Chr.s mormor og min fars farmor hed som nævnt ov.f. Eleonora Margrethe Sode.

Hendes far – Hans Chr.s oldefar og en af mine tipoldeforældre - var proprietær på Kyndegaard, Jørgen Hermansen Sode (1796-1863).

Min 2xtipoldefar var Ancher Müller Sode (1750-1820)

3xtipoldefar kaptajn, proprietær på Kyndegaard Jørgen Hermansen Sode (1713-1777)

4xtipoldefar sognepræst i Nylars, Herman Jørgensen Sode (1675-1731).

5xtipoldefar var sognepræst i Østerlars og Gudhjem, Jørgen Jensen Sode (1700-?)

Hans søster, Karen Jensdatter Sode, blev gift med **provst, sognepræst i Hasle og Rutsker og en af hovedpersonerne ved Bornholms erobring og dermed befrielse fra svenskerne i 1658, Poul Hansen Ancher (1630-1697).**

Men det bliver sjovere endnu:

Tipoldefar, proprietæren, Jørgen Hermansen Sode (1796-1863) blev gift med Anna Cathrine Kofoed (1789-1868).

Hun var datter af

2xtipoldefar, proprietær, dragonløjtnant og prokurator Thomas Jørgensen Kofoed (1759-1814), der giftede sig til Ladegaard.

Søn af

3xtipoldefar sognepræst i Klemensker, Jørgen Hansen Kofoed (1731-1813). Søn af

4xtipoldefar sendemand i Klemensker og ejer af Simblegaard, Hans Jørgensen Kofoed (1704-1785), der blev gift med Anna Jørgensdatter Kofoed (1703-1772). Hun var datter af

Jørgen Jensen Kofoed (1667-1709), der var søn af **Jens Pedersen Kofoed (1628-1691), den anden befrier!**

Så de to befriere er altså i familie med hinanden!

PERSONALIA

Hans Chr. Kofoed

Det var bestemt, at Hans Chr. skulle være landmand, men efter en religiøs oplevelse i 15-års alderen besluttede han sig for at blive præst. Af økonomiske grunde måtte han afbryde studierne og opgav dem endeligt, da han i 1927 blev kordegn ved Christianskirken i København. I 1928 stiftede han Kofoeds Skole. Hans sociale arbejde var banebrydende og han tog ingen betaling, men levede til sin død af sin løn som kordegn.

I en periode under besættelsen, hvor han måtte gå under jorden skrev han bogen *Slaaet ud – Nej!* der udkom i 1945 og redegør for synspunkterne for hans indsats.

Han har desuden skrevet om ungdomsarbejdsløsheden og sin mor – min farfars søster.

Han udførte en utrættelig foredragsvirksomhed, som både skulle tjene til oplysning om skolens arbejde og skaffe økonomiske midler til den. Efterhånden fik skolen betydelige offentlige tilskud, men private tilskud var nødvendige.

På en sådan biltur i 1952 mistede han herredømmet over vognen, ramte et træ og blev så hårdt kvæstet, at han døde få dage senere.

På det tidspunkt havde han hjulpet omkring 50.000 mennesker og mere end 2.000 overværede højtideligheden omkring bisættelsen.

.oOo.

*Jens Pedersen Kofoed,
maleri på Frederiksborg Slot.*

Jens Pedersen Kofoed

var en af Bornholms befriere ved Svenskerkrigene i 1600-tallet. Frederik 3., der i 1660 blev Danmarks første enevoldskonge, kæmpede med Sverige om Skåne, Halland, Blekinge og Bornholm.

Han havde mistet Skåne, Halland og Blekinge, og svensken stod i hele Danmark uden for København.

Den 8. dec. 1658 blev den svenske kommandant Johan Printzensköld dræbt i Røn-

ne af Villum Clausen med støtte af Jens Pedersen Kofoed.

På grund af opstandsgruppen, hvorfra Poul Ancher, Peder Olsen, Villum Clausen og Jens P. Kofoed er de mest kendte, kom Bornholm derefter igen på danske hænder den 9. dec. 1658, hvor de med list overtog Hammershus.

Jens blev af guvernør Michael Eckstein udnævnt til landskaptajn (vgl. udnævnelse 15. dec. 1660, med 200 rdl. i årsløn).

Han overtog den tidligere kaptajns gård Maglegård i Øster Marie, som han af Christian V fik livsbrev på i 1687.

Jens Pedersen Kofoed er mindet ved en mindesten i Sandvig med inskriptionen "Bornholms Befrier".

Jens P. Kofoed har som de tre andre fået opkaldt en bornholmsfærge efter sig.

Færgen M/F 'Jens Kofoed' blev i 2010 solgt til tyrkiske ophuggere. Færgen var bygget på Aalborg Værft. Søsterskibet M/F 'Povl Anker' sejler stadig på ruten.

Også Jens Kofods Gade ved Kastellet i København er opkaldt efter Jens P. Kofoed.

Poul Hansen Ancher.

Af den såkaldte adresse, de bornholmske sendemænd den 29. dec. 1658 overrakte Frederik III, fremgår det, at man betragtede Poul Hansen Ancher som opstandens og befrielsens hovedmand.

Men med tiden kom Jens Kofoed, der havde afstedkommet opstandens mest dramatiske optrin, til at stå som frihedshelten.

Kongen belønnede Poul Ancher med Åkirkekanonikat i 1659 og senere valgtes han af sine kaldsbrødre som talsmand over for regeringen, der 1668 kvitterede med at gøre ham til skattekommissær på øen.

Efter sin første hustrus død fik Poul Ancher i 1685 sin søn som kapellan for at blive aflastet, men valgtes samme år til landprovst.

Bilag 2 til 'Slægt skal følge ...'

Fra før til nu

- en skipperkrønike af Peter Funch, søkyndig mm. dommer 1972-2009

”Københavns Skipperforening daterer sig helt tilbage til 1634, hvor Skipperlauget den 22. december fik sin Lavsskraa (vedtægter). Disse vedtægter var særdeles omfattende og i 31 paragraffer blev der gjort rede for Lavets virksomhed.

Denne virksomhed var ligeledes omfattende, idet Lavet skulle høres i allehånde sager, der var relateret til skibsfarten – især til og fra København. Det kunne være spørgsmål om forhyring, eller havneforhold, men Lavet skulle også fungere som søret under magistraten, altså som dommer i tvistigheder mellem f. eks. redere, ladningsejere og skippere, altså en søret.”

Sådan begynder Københavns Skipperforenings hjemmeside

(www.skipperlaug.dk) og dermed fornemmer vi om ikke undfangelsen så dog noget af forhistorien til søsiden i den Sø- og Handelsret, som vi fejrer i år.

Men hvad ikke mange ved, så fastholdt Skipperlauget sin 'dommerfunktion' i søsager helt op til 1967! Det var nemlig Kjøbenhavns Skipperlaug, der havde indstillingsretten af søkyndige til Sø- og Handelsretten.

Dette til trods for, at de to nautiske foreninger, Danmarks Skibsførerforening og Dansk Styrmandsforening i mange år især efter 2. verdenskrig havde belejret Justitsministeriet med opfordringer til at ændre på tingenes tilstand:

”Det kan jo ikke være rigtigt, at sådan en legatbestyrelse bestående af gamle mænd, skal indstille de søkyndige dommere, der skal vurdere nutidens søfolks ageren på de syv have” var et af de tilbagevendende argumenter!

Indstillingsretten flytter

Nuvel. I 1967 lykkedes det: Indstillingsretten overgik til de to nævnte nautiske foreninger og det blev min første opgave som nyansat sekretær i styrmandsforeningen at komme med forslag til søkyndige i såvel Sø- og Handelsretten som Østre og Vestre Landsret.

De sidstnævnte forlangte geografisk spredning af hensyn til blandt andet lokalkendskab omkring de daværende mange byretter, hvor dommere og dommerfuldmægtige ind imellem skulle optage søforklaringer og lede søstrafesager.

For at sige det mildt var de som oftest ikke dus med søens vokabularium og adfærd.

Blandt styrmandsforeningens først udnævnte dommere i Sø- og Handelsretten var kommandørkaptajn af reserven, J.E. Undén, der opnåede at være formand for Senioratet – ledelsen af Foreningen af Dommere ved Sø- og Handelsretten – i en årrække.

Efter de daværende vedtægter var det nemlig den dommer med højst anciennitet i retten, der beklædte foreningens formandsstol.

Overbevisende advokater

Dengang i halvfjerdsere var der ret så mange søsager i Sø- og Handelsretten og vore store advokatkontorer havde velkvalificerede – til tider flamboyante – personligheder til at føre de mest komplicerede sager, der ofte gik over 3-5 retsdage:

Fx den med et russisk fiskemoderskib, der på vej til Nordsøen kolliderer med et skib, lastet med en skrueaksel til et skib ved Frederikshavns Skibsværft og begge bliver forsinkede.

Sjældent – om overhovedet nogensinde - har fiskepriserne været så høje, som påstået af russerne, der – naturligvis – lagde skylden på det andet skib, der til gengæld ville have erstatning for returnering med lastens muligvis beskadigede skrueaksel, der nu skulle kontrolleres hos producenten i Tyskland.

5 retsdage tog det at nå frem til en fordeling af skylden for kollisionen og i én af pauserne bemærkede daværende retspræsident Hans Topsøe Jensen, at parternes advokater var så dygtige, at de ville kunne føre bevis for, at de to skibe aldrig havde været på samme position på en gang – selv om de altså kolliderede!

Søsagerne svinder

Det var kostbare sager at føre og det er derfor ikke uforståeligt, at nutidens ansvarsfordeling efter kollisioner samt andre også undertiden ret spektakulære konflikter afgøres ved forhandlinger mellem forsikringsselskaberne.

Omkostningerne ved at føre disse sager står nemlig slet ikke i forhold til, hvad der måske kunne opnås ved rettens skyldfordeling, der ofte delte de betydelige omkostninger uden større skævdeling.

Dette bidrog og bidrager fortsat til at reducere antallet af søsager væsentligt – ikke bare i Sø- og Handelsretten, men også i de nye byretter.

Retterne er blevet aflastet af Søfartsstyrelsens oprustning med en Opklaringsenhed, hvis ekspertise gør formelle søforklaringer unødvendige i de mere banale tilfælde, ligesom skyldspørgsmål lettere afklares mellem forsikringsselskaberne efter opklaringsenhedens rapporter.

Handelssiden styrkes

På sin vis i overensstemmelse med udviklingen lagde domstolsreformen op til, at 'Sø-' skulle udgå af rettens navn. Men så reagerede Danmarks næststørste erhverv: Danmarks Rederiforening, Søfartens Ledere, søretsadvokater og andet godtfolk kom på banen med argumenter og lobbyister og 'Sø-' blev bevaret!

Som nævnt var det den lægdommer med størst anciennitet, der bestred posten som formand for senioratet: Ledelsen af 'Foreningen af Dommere i Sø- og Handelsretten'. Jeg var derfor med min unge indtrædelsesalder på ret kurs mod denne position, der især blandt de handelskyndige blev regnet som givende såvel nimbus som hæder: Formanden inddrages i rettens såvel organisatoriske som mere 'politiske' spørgsmål; er med, når betydningsfulde gæster besøger retten og vice versa og er i dialog med rettens præsident om lægdommerinstitutionens udvikling o.m.a.

Senioratet består af de 2 sø- og 4 handelskyndige lægdommere, der har størst anciennitet i retten. Med nogen modstand fra enkelte søkyndiges side fik vi gennemført, at det nu ikke længere er den med størst anciennitet, der er formand, men at senioratet vælger sin formand af sin midte, som det hedder: Et godt, demokratisk princip, der jo ikke udelukker en kvalificeret søkyndig fra posten! Samtidig fik vi med præsidentens anbefaling udvirket, at senioratet alene kan bestå af søkyndige med skibsførereksamen og handelskyndige, som er indstillet af bestemte erhvervsorganisationer.

Udviklingen har nemlig medført, at – især 'handelssiden' – er blevet udvidet med lægdommere, indstillet af helt nye organisationer i forhold til de oprindelige, e.g. inden for forbruger- og patentområdet, personaleorganisationer samt andre specialområder.

Status

Mit tilbageblik på mere end 35 års tilknytning til Sø- og Handelsretten med skiftende præsidenter og øvrigt personale efterlader mig med en glæde over at have haft lov til at være en del heraf: Jeg lærte meget; jeg hørte meget – ikke alt lige åndfuldt eller relevant, men dog opbyggeligt – og jeg mødte rigets ypperste hver på deres felt og just derfor står der den naturlige respekt om Sø- og Handelsretten i 'alle juridiske kredse'. Af og til føler Højesteret at måtte ændre en smule hist eller pist, men det virker ærlig talt mest som om, man er lidt nervøs ved at skulle miste førertrøjen.

(Skrevet på opfordring af daværende præsident Feilberg til S&H's 150 års jubilæumsskrift 2011. Men redaktionskomitéens ambitionsniveau var høje, så jeg blev valgt fra. Se s. 101/102)

(Blank)

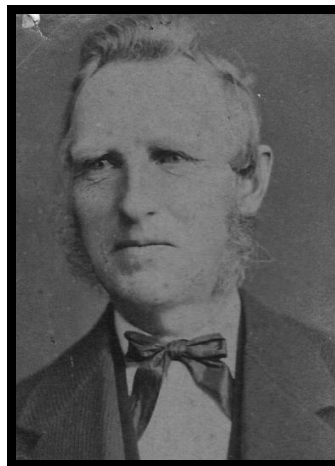
Bilag 3 til 'Slægt skal følge ...'

De bornholmske gårde i min fars familie

Min oldefar, skibstømrer
Peter Jacobsen Funch (PJF),

f. 1825 i Rønne, var søn af en bager.
Han var med i et mytteri på Californiens kyst i 1842, hvor hele besætningen rømmede en hamborgbark (sejlskib) og gravede efter guld.

Fandt guld og kom i 1849 hjem til Rønne med sine 2 guldbarrer.

Han giftede sig i 1852 med Eleonora Sode fra *Kyndegaard* i Nyker. Hendes far - Jørgen Hermansen Sode - altså en af mine tipoldeforældre - og hendes farfar, Ancher Müller Sode (1750-1820) og hans far, min 3xtipoldefar, Jørgen Hermansen Sode (1713-1777), var alle proprietærer på *Kyndegaard*.

Hendes oldefar, Hans Jacobsen Kofoed (1722-94) arvede *Ladegaard* i Klemensker efter sin far, min 3xtipoldefar, Jakob Hansen Kofoed (1687-1727), der dør på *Julegaard*, som Hans Jacobsen K. overtog i 1787. Samme år gifter Hans Jacobsen K.s datter, Anne Katrine Hansdatter (1760-1836) sig med proprietær, dragonløjtnant og prokurator Thomas Jørgensen Kofoed (1759-1814), der således bliver min 2xtipoldefar, og de overtager *Ladegaard*. Hans far, Jørgen Hansen Kofoed, var sognepræst i Klemensker 1771-1808 og hans far - min 4xtipoldefar - sendemand i Klemensker, Hans Jørgensen Kofoed (1704-1785), ejede *Kofodgaard* i Øster Marie og døde på sin anden gård, *Simblegaard*.

(Denne gren af slægten havde *Kofodgaard* fra sidst i 1500-tallet og kan spores til min 13xtipoldefar, Jens Jensen, født ca. 1420.)

Tilbage til PJF: Købte *Dalegaard* i Nyker, solgte den efter et par år og købte *Yppernegaard* i Nyker. Fik 12 børn.

PJF flyttede med sin kone til Rønne i 1885 og de døde der hhv. i 1903 og 1905.

I 1885 overtog hans søn, Niels Juul Funch, g.m. Jane Anine Jensen fra *Dammegaard* i Nyker, *Yppernegaard*. Deres søn, Herman, blev gårdejer på *Offergaard* i Rø.

PJFs og Eleonoras datter, Charlotte Kirstine Cathrine Eleonora (CKCE), blev gift med Jensinius Brandt Kofoed (JBK) fra *Brandtsgaard* i Bodilsker, der senere blev overtaget af deres søn, Holger*).

PJFs yngste barn, **Peter Thomas Jacob Funch**, f. 1873, **er min farfar:**
Charlotte altså min fars faster.

Hendes og farfars søster, Cathrine, blev gift med Anton Olsen, *Kuregaard* i Aaker. Og endnu en søster, Petrea, blev gift med Claus Marius Olsen, *Hullegaard* i Pedersker.

CKCEs og JBKs datter, Ellen, blev gift med Kure, *Pilegaard* i Nyker. En anden datter, Helga, blev gift med Oluf Jensen, *Tornegaard* i Nylars.

CKCEs og JBKs søn, Aage, uddannet mekaniker, udvandrede til Chicago i 1911 og blev bilreparatør. Det er ham, historien fra togkupéen i Tyskland handler om. (Se i 'Min fars og mors familie', side 10)

En anden af deres sønner var Hans Chr. Kofoed, der blev kordegn i København og startede Kofoeds Skole. Dermed var han min fars fætter. (Se også bilag 1). Charlottes yngste søster, Ellen Caroline From Funch, blev gift med Jacob Hansen, *Ypnastedgaard* i Østermarie, senere *Randkløvegaard*.

-----

*) En af Holgers døtre, Gudrun, kommer i huset på **Abildgaard** i Abildøre, Odsherred, hos forældrene til Knud og Jens Otto Gaarde Nielsen. Gudrun bliver gift med Henry Hansen, sønnen fra den nærtliggende **Søndergaard**; kaldet **Møllegaarden**, fordi møllen hørte under gården i Hølkerup, Odsherred.

Henrys bror Knuds søn, Frede Hansen, bor nu i Egebjerg og er bl.a. med i menighedsrådet.

Gudrun og Henry overtager *Brandtsgaard* efter Holger og her kommer Knud og Jens Ottos søster, Ruth, i huset.

I dag ejer Jens Ottos bror og svigerinde, Knud og Agnete, **Abildgaard**.

Jens Otto og Lene købte vores grund i 1. rk.

Agnete er en af de tre i Sonjas 'Strikkeklub'.

Opdateret 2. okt. 2014.